

S'GHEESTS LVST-HOF

**Inhoudende veel
schoone Spreucken, notable
Sententien ende Ghedichten,
seer nut, stichtelijck ende
playsant om lesen.**

**Wt verscheyde plaetsen by een vergadert
ende gestelt by ordre van *Alpha Beth*.**

Per A. CROCHE.

In eodem prato bos herbam quërit, canis
leporem, Ciconia lacertam. SEN.

INGENIO SVPERATVR

Tot Vtrecht.

By Herman van Borculo, woonende onder den
Doms Toorn, int vliegende hert. 1603.

*DEse lustelijcke spreucken versaemt in desen
Om den Gheest inwendich te conforteren
Wilt vry met goeder meyninghe lesen
Sy en sullen u gheensins schaeden oft deeren
Iae sijn DES GEESTS LVST-HOF om te speculeeren
Hierom die lust heeft wiltse aenvaerden
Alle fauten verbetert oft laetse passeren
Denct niemant perfect te sijn van alle vermaerden
Dan alleen die t'coorn doet wassen wtter aerden.*

Aliud

*ALS de Velden besneeuwt sijn quaet om wandelen,
Als den avondt verlaet d'onrust van t'handelen,
Om dan den tijt te verdrijven met lustige saken,
En als ghy niet doen condt dan ghieten en gapen,
Geeuwen en knickebollen sluymeren en slaepen,
Soo gaet u dan vlijtich in desen LVST-HOF vermaecken.*

Den Collecteur tot den Goetwillighen Leser.

Die lusten, B. Leser, der sterffelijcker Menschen sijn veel ende menigherley, toch die meeste (twelck meest te beclaghen is) sijn aertsch, vleeschelick, verganckelijck. Maer hoe wel een ontallijcken hoop in dese wtwendighe dinghen haeren hoop ende quade ghenuechten ghestelt hebben, soo sijnder nochtans niet te min (Godt sy loff) die het inwendich oock betrachten, Rechte Verstanden, de welcke door grootmoedicheyt, ende liefde van wetenschap, mitsgaders yver der deuchden, haer hert ende affectie aftrecken vanden lichame, ende meest met haer beste ende Godlijcke deel sijn verkerende, met dat quellijcke ende broosche alleene soo veel het van noode is. Het welcke een sinnelick mensche, ende sulcx ongewoone, swaer en moeyelick soude schijnen te wesen, niet wetende door onbesochtheydt die wellusten des Gheests veel meer smaeckelijck ende vermaeckelijck te sijne dan die lichamelijcke, ende dat dese die daer nae staet ende wel verstaet, lichtelijck alle lijffelijcke lieflijckheyt versmaet: niet sonder reden; want ist dat die traghe ende slappe slaep soo veel vermach, dat zy, de gheene sy bevanghen heeft met een stille ende sachte ruste vermenght met droomen soo verstrict hout, dat zy haer tot alle vermaeckelijck gebruyck der sinnen doof, onghevoelijck, ende onlustich is maeckende; Hoe veel te meer, die Gheest, haer soetelick vermeyende onder gheen ydele maer eedele gedachten,

VOOR-REDEN.

ende lust met rust rapende in liefde *ende* omhelsinghe der hooger dingen, sal vermogen te stillen die baren der onnutter *ende* sinnelijcker lusten, die selfde crachtich onderwerpende den toom des redens. O wat *een* gerustige luste, *ende* lustige ruste daer wt spruijt, so wanneer *een* mensche kennende sijn waerdicheyt alle snoode lusten, om sich niet te besmetten ofte vernederen, van *hem* is werpende, *ende* hem alleen inde oeffeninge der nutlijcker *ende* nootlijcker, eerlijcker *ende* heerlijcker dingen niet sonder sonderlinge vreucht is vermakende.

Om dan te comen tot mijn voornemen, *ende* om het geene voorschreven is te vorderen, so wert alhier goetwillichlijck, u goetwillighe Leser voorghestelt eenen Lust-hof, te vooren my alleen eygen, nu wt liefde ghemeen gemaect, maer eerstmael van veel onvruchtbare, oock schadelijck oncruijt ghewiet *ende* ghereynicht, doch, inde welcke ick tot meerder recreatie nae des Tytels vereyschen, meenighe boerde *ende* playsante plante gelaten hebbe. Hopende *ende* wenschende dat het u tot een profijtelijck vermaecken, *ende* vermaeckelijck profijte verstrecken sal; Biddende oock, dat dijne Geest spacerende in desen Lust-hof, also verquict *ende* versterct mach worden door die schoonheyt *ende* cracht deser Bloemen, dat sy daer door een walge mochte krijgen van des vleeschs vuyle Lusthoven: gewapent sijn teghen s'werelds listen: gewaerschout voor der valscher vrienden bedroch: vertroost in alle lijden *ende* ongheval: Verlicht met kennisse der deuchden, *ende* ondeuchden, om also met discretie t'quaet te schouwen *ende* t'goet na te speuren, tot Godts meerder glorie, *ende* onser Sielen salicheyt. Amen. Genietse met vruchten, Leser, *ende* vaert wel.

**Schoone Spreucken, notable Sententien
ende Gedichten, wt versheyden plaetsen
by een vergadert ende ghestelt,
by orden van A.B.C.**

Nota singula.

Alle mijn hoope staet in Godt alleen,
Want der Menschen troost is cleen.

Al siet den Mensche sterven al den dach,
Soo en dunckt hem niet dat hy sterven mach.

Al hoorende doof al siende blindt
Dat is die wijste diemen vindt.

Als een dinck is gedaen,
Salment in die beste vouwe slaen.

Arbeyt, usancie, met experiencie van saecken,
Doet den mensche aen nieuwe konsten geraecken.

Alst niet mach sijn alsoo wy willen,
Laet ons te vreden sijn, en swijghen stille.

Al is die gifte snoode *ende* cleyn,
T'hart behoortmen t'aensien alleyn.

Als Godt wil ende niet eer,
Soo sal fortuyn nemen een keer.

Al is die leughen rasch en snel,
De waerheyt onderhaeltse wel.

Al hebt ghy duysent vrienden, t'sy meer oft min,
Segt niemant t'secreet van u verlies, ofte ghewin.

Al ist dat den eenen Potbacker den anderen benijt,
Nochtans wordense haer potten al quijt.

Arm te zijn in overvloed en is gheen pijn,
Voor die gheene die in Godts minne sijn.

Alsmen u prijst soo weest ghesaet,
Ende weest blijde alsmen u versmaet.

Al wort u deucht in quaet ghetoghen,
Doet altijd wel nae u vermoghen.

Alle vreucht, ende lust present,
Brengh lijden, en onrust int ent.

Als een dinck is gheschiet,
Soo helpt het naelaeghen niet.

Als eenen met ghewelt wil koelen zijnen moet;
Daer is reden noch recht die hem dat laten doet,

Als t' gheluck komt, vanght,
Niet ydelick verlanght.

Als weelde comt tot quaden ende,
Dan ist verdriet, schand' en allende.

Alst Godt behaecht,

Ist beter benijt, dan beclaecht.

Als ymant valt in quade fortuyne,
Wil niet lachen, t'mocht oock vallen op uwen cruyme.

Al heeft een hont niet misdaen,
Men vindt haest een stock die hem wil slaen.

Als de herders de weyde verpachten,
Dan sullen de wolven de schapen wachten.

Als u mishaecht u avontuyr, ende staet,
Soo peynst hoet met menighe mensche gaet.

Alle wijsheyt komt van Godt almachtich,
Daerom willen wy hem bidden eendrachtich.

Als hem een mensch in t'leven draecht,
Soo sterft hy oock, alst Godt behaecht.

Alle lijen,, is genuechelijck te verhalen,
Die met strijen,, den prys mach behalen.

Al hadt ghy meel duysent pont,
Soo kundy niet stoppen der clappers mont.

Als meenich heeft sijn wille,
Soo is hy goedt te stille.

Als ymant wil die dwaesen verdoren,
Prijst hy heur soo dat zijt aenhoren.

Al lijd' ick pijn, ick neems verdrach,
Om Godt die mijn troost gheven mach.

Als ick suchte, en niet en spreecke,
Soo weet niemant mijn ghebreecke.

Als sy die doot niet sien, begherense de menschen,
Maer als sy nader *comt* wel verr' kunnen sy *wenschen*.

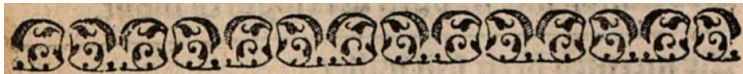
Al waer die overste nae der wetten leven,
Aldaer floreren die steden sonder sneven.

Als een saeck niet vergaet, also zy t'geren *wenschen*,
Ic vrager ooc niet naer, spreken *alsdan* die menschen.

Alsmen ons troost met looghen,
Soo zijn wy altijd bedrooghen.

Al comdy voorts tot eer end' hooghen staet,
Ghy sijt een mensch, niet meer: dat wel verstaet.

Alst wel gaet willen wy ons selfs niet leeren kennen,
Maer tegenspoet can ons op rechter banen *mennen*.

BEreyt u teghen die bittere doot,
Soo kundy sterven als komt de noot.

Boosheyt wilt laten, ende doet dat goet,
Seer vlijtich, met een bedachtighe moet.

Bespot niet een arm, ofte allendich man,
Wie weet hoe u Godt straffen kan.

By goede daghen ende wijn,
Wil het Podagra zijn.

Beveelt den Heer vwe weggen,
Soo gaen voort uwe aenslegen.

Bewaert u herte ende uwen mont,
Wildy u ziele houden ghesont.

Blijde te wesen ende wel te doen,
Dat is de leere van Salomoen.

Bemint de waarheyt, en spreecktse vry openbaer,
Want Godt selve de waarheyt is voorwaer.

Boven goudt is een getrouwe vrient te achten,
Van den ongetrouwen wilt u altijd wachten.

Belofte maeckt schult, en schult moet betaelt zijn,
Het is alleens waer het mach gehaelt zijn.

CLeynhartich, sorgeloos, *ende* onachtsaem leven,
Doet menich in grooter armoede sneven.

Clappers en clappeyen geen hinder doen meugen,
Tusschen twee vrienden die den anderen geneugen.

Const te leeren is verdriet,
Dan alsment kan en achtment niet.

Coen ende sterck wederstaet,
Die werelt, t'vleesch, ende duyvels raet.

Christum onsen Heere seer ootmoedich en soet,
Volcht gansch na u vermoghen, simpel en vroet.

Claer van aensicht en bruyn van oghen,
Heeft menich ionck ghesel bedroghen.

Costelijck ghecleet en fraey opghetoyt,
Maect die niet veel en heeft haest beroyt.

Christelijck leven ende salich sterven,
Doet die mensehe Godts rijcks erven.

Die de waarheyt altijd brengt voort,
Die wordt onwaert en ongehoort.

Die wil wesen wel bemint,
Die laet een dinck alsoo hyt vint.

Der vrouwen ghesicht,
Onsteeckt t'hert der ionghen licht.

Den menighen om den anderen licht,
Maer sijns selfs ghebreck hy luttel acht.

Die wel doet die baet is zijn,
Doe ick wel de baet is mijn.

Die meeste wijsheyt diemen vint,
Is, datmen Godt en zijn selven kent.

Die wel doet die sal wel vinden,
Sprack den creupel tot den blinden.

Die boven reden u veel schoon ghelaets betoont,
Die heeft u al int net, off hy had u geern ghehoont.

Des werelts staet,
Is, een wolffs hart, een lams ghelaet.

Die liefde Godts verwint,
Wel hem die die bemint.

Duyckt, en laet overgaen,
Ghewelt wil recht haen.

Die wil clappen al wat hy weet,
Al is hy lieff, hy werdt wel leet.

Die Venus mint,, ofte haer kint,
Die wordt ontsint,, van t'vier verslint.

Denckt om u wtersten en tot sterven sijt bereyt,
En ghy sult niet sondigen inder ewicheyt.

Die nijders sijn van dien aerdt,
Sy benijden altijd een anders welvaerdt.

Die veel menschen soeckt in allen te ghelieven,
Hem selven doet hy leedt, end' can niemant gerieven.

Den besten schat is cloeckheyt groot,
End' goet verstant, elck inden noot.

Die cleyn onghemack soeckt t'ontloopen,
Dien volcht eerst alle quaet met hoopen.

Daer schoonheyt is maer gheen verstandt,
Sy wort veracht, heeft ghenen standt.

Die schelmen helpen wten noot,
Sijn oorsaeck van haer eyghen doot.

Dit lijden is een corte tijt,
Daermen eeuwich af verblijt.

Die met die sonde wil spelen gaen,
Die salder van werden ghevaen.

Daer is niemant arm certeyn,
Dan die t'sijn dunckt wesen te cleyn.

Die Pest is erch, noch isser een felder dier,
Een vyant gemeen, ende familier.

Die straffe volghende met haren mancken voet,
Heeft noyt verlaten die voorloopt en misdoet.

Die mijn seyt wat my misteet,
Dat is mijn vrient al ist my leet.

Die pijlen der straffen dickwils niet en naecken,
Diese verdienen, maer den onnoselen raecken.

Die mint,, die vint,, een heymelijck lijden,
Hy sucht,, hy ducht,, tot allen tijden.

Die recht een mensche bekennen wil,
Aenmerckt zijn handel in een gheschil.

Die de werelt wel besiet,
Men vant noyt schoonder Niet.

Dat niet met cracht wil zijn gedaen,
Dat moet met loosheyt worden bestaen.

Der krancken ghemoet,
Is der vromer tonghen reden goet.

Dat ick gaff is my ghebleven,
Dat ick behielde heeft my begeven.

Des werelts wellust is niet dan bedroch,
Heden lustich, morgen eylaci, wacharmen, och.

Dit is den aert van een sot man,
Dat hy noch swijghen noch spreecken kan.

Die wordt geacht voor quaet altijd,
Die sich eens vergrijpet wijt.

Die eenen soect in strick bringen met list end' logen,
Hem geschiet niet dan recht al wort hy self bedrogen.

Die werelt geeft voor een pinte wijns,
Int eynd' meer dan tien stoopen asijns.

Duyckt onder, leert van binnen van buyten
Maticheyt, en ootmoedicheyt in u sluyten.

Die tijt is cort, die doot is snel,
Wacht u van sonden soo doet ghy wel.

Die lijdt, ende daer tegens strijt,
Hem inden geest aldermeest verblijt.

Doet goet, ende laet het quaet,
Als de doot komt dan ist te laet.

Die Godts ghenade hier kan verwerven,
Die is salich in t'leven ende sterven.

Die sonder sorghe in grooter weelde steeckt,
Die weet niet wat den benauden ghebreeckt.

Dus gaet het inde werelt nu int ghenerael,
Die liefde is liefde, maer t'gelt doet het altemael.

Die kan lijden, ende verdraghen,
Die vint zijn vyant int eynde verslaghen.

Die wist hoe wel dat welspreken staet,
Hy soude hem schaemen te spreken quaet.

Die lijt, en siet,		Deught baert Geluck,
Doet nijt, te niet.		De sond' baert Druck.

Daghelij machmen hier aenmercken,
Hoe wonderlick dat Godt is in zijn wercken.

Die vrede hebben wil,
Die moet sien hooren, en swijghen stil.

De groote giericheyt van Vorsten end' van Heeren.
Maecken dat in hun lant geen vroom volc wil *verkeeren*.

Die tegens alle stoot hem rust, end' maeckt gereet;
Wint oft verliest hy, draecht veel lichter alle leet.

Die boose meynt dat hy veel deuchden heeft ghedaen,
Als hy een vromen laet sonder schade ontgaen.

Die genoeg heeft, en niet meer begeert,
Die selfde besidt die gantsche eert.

Deuchde doet dat harte verblijden,
Ondeucht brengt ons in alle lijden.

Der vrienden raet, een medicijn,
Als honichraet, versoet de pijn.

Den overvloed des goets een ander ghegeven,
Wilt niet benijden, wildy in vreuchde leven.

Duer ydele glorie zijt niet verheven,
Op dat ghy van Godt niet werdt verdreven.

Dat ghy niet sout willen datmen u dede,
Doet dat niet een ander, maer leeft in vrede

Doet wijselijck met goeden raet alsulcke dinghen,
Die u naemaels in geen berouw en bringhen.

Door t'ongeluc oft quaet dat u toecompt oft quelt,
Droefheyt noch melancolie in u herte stelt.

Door ydele glorie laet u niet bedriegen,
Tis een wint diemen voorby siet vliegen.

Die wijs wil sijn inder werelt gepresen,
Die moet somtijts een narre wesen.

Doet voor de wercken, daer na de leer,
Soo doet ghy vrucht, met grooter eer.

Diet quaet straffen ende selver doen,
Die krijghen ten laesten een quaden loon.

De werelt vol loghens en valscheyt staet,
Alle geesten te geloven, is genen raet.

Daer kan niet zijn een recht gericht,
Waer die penninck dat oordeel dicht.

Die meer wil verteren dan zijn ploech mach eren,
Die kan sich het bedelen niet af weren.

Die al wil segghen dat hy wil,
Die moet verwachten het wederspil.

Diet al met vechten wtrecchten wil,
Sijn swaert inder scheid' staet nemmermeer stil.

Des menschen leven niet lanck bestaet,
Maer als een bloem seer bald' vergaet.

Doet goet, ende laet het quaet,
Dat is Godts wille, en u eyghen baet.

Draeget int herte laet claegen staen,
Swijcht ende denckt, daer mede gedaen.

Die waerheyt is eenvoudich en slecht,
Die loghen dubbel ende onrecht.

Die wil worden, wijs, salich, en ghesont,
Die stae vroeck op inder morgen stont.

Dan o mensche ghy den Heere behaeghen sult,
Als ghy met verdult ende pijn sult sijn vervult.

Die veel ontleent krijcht schade oft schanden,
Die veel wech leent, maeckt veel vyanden.

Die ter werelt goet gheschiet,
Onbenijt en blijft hy niet.

Die op Godt stelt zijn betrouwen,
Een vast fundament sal hy bouwen.

Door goet betrouwen veel bedrochs gheschiet,
Al sietmen de lieden men kentse niet.

Die in lijden heeft groot verdriet,
Die vrucht des lijdens smaect hem niet.

B

Door t'lieffelijck wesen van schoone vrouwen,
Compter menich minnaer in rouwen.

Deucht, eer, naem, ende geslacht,
Sijn nu ter tijt om t'goet veracht.

Die dat onmoghelijck is wil doen,
Nutter dient hem een caproen.

Dat wy leefden naer Godts behaghen,
Den eenen en soude den anderen niet plagen.

Dat wy meest draghen in onse memorie,
Dat is ons helle ofte onse glorie.

Die inde werelt neemt zijn vermaecken,
Die can Godt smaecken, nocte ghenaecken.

Die onder t'ghewelt van een Tyran is gheseten,
Al heeft hy niet misdaen, wort nochtans dick gesmeten

Die u belooft gheluck van ander lieden goeden,
Bedroghen suldy zijn, cundy niet wel u hoeden.

Dat ghy stervende sout wenschen te hebben gedaen,
Veracht int leven niet, maer wilter na staen.

Den mensch is heden gras, en morgen hoy,
Huyden iet, morgen niet, al schijnt hy moy.

De weldaet vrienden vergaert,
De waerheyt vyantschap baert.

Die de deucht wil leeren,
Moetse stadelijck hanteeren.

Dronckenschap is moeder van veel quaden,
Houdt u nuchteren, en laet u raden.

Doen wy in Adam al waren ghestorven,
Heeft Christus dat leven ons weder verworven.

De wijl ghy rijc zijt, suldy veel vriendekens tellen,
Maer wordy arm, ghy mist al de tafel ghesellen.

Den verwonnen staet noch een heyl open,
Dat sy geenen wtkompste en verhoppen.

Die standtvastighe sal niet verschricken,
Al viel op hem de werelt ghebroken aen sticken.

Dat is een wijs ende verstandich man,
Die vrient ende vriendschap wel houden kan.

Die een hoere heeft tot sijn wijve,
Die heeft een quae clenodie tot zijnen lijve.

Dat is een schelm in lijf en bloet,
Die een arm mensche onrecht doet.

Dat mijn, en dijn,,		Die t'spel niet kan,,
Is rusts fenijn.		Die blijft daer van.

Die een werck can,, een ander doet,
Alsulcken man,, crijcht selden goet.

De wijse man gheeft des waerachtich oorkont,
Dat alle loff stinckt ghereet wt eygen mont.

Die zijn selven staechs looft alleyne,
Sijn loff is swack, ende gantsch kleyne.

Die alle luyden geloven sal,
Vergaetet hem wel dats goet geval.

Die zijn selven wel kan examineren,
En derff van niemant yet leren.

De wijle ick op een ander mercke,
Soo vergeet ick alle mijns selffs wercken.

Die sonder Godts vreesse slapen gaet,
En is niet waerdich dat hy op staet.

Dijn eygen behagen,, is Godts mishagen,
V selffs mishagen,, is Godts welbehagen.

Door Venus brant,, ende Cupidoos schichten,
Isser menich vermant,, en moeder om swichten.

Door sorge, en vlijtigen arbeyt, yderman,
Dat swaerste op aerden wtrichten kan.

Die sich hoger houdt dan hy is,
Bedriecht sich selven dat is gewis.

Die het cleyn niet sparende is,
Dat meerder hy niet krijcht ghewis,

Die ydele wint blaest op die ydele blaesen,
Maer windige waen blaest op d'hovaerdighe dwaesen.

Door begeerte drijft de duyvel den mensche met geweld,
Trachtende na hoocheyt, wellust, eer, ende gelt.

Die wel gelooft in hem die ons ter liefde sterff den doot,
Dien es die doot den wech tot het leven bloot.

Die vroom van herten zijn, can Godt gheluckich maecken,
Laet ooc bedriegers valsch, dickwils ter armoet raecken.

Des menschen leven hier vergaet als bloem int velt,, haest,
Wanneer des heeren geest daer in met zijn geweld,, blaest.

Donder en Blixem ist, als by de groote macht,
Toorn en Gramschap woont. Godt wort daer heel veracht.

Den hoop is cleyn, die goet geluck int Hoff verwerven,
End' krijchter een gheluck, dat is zijn recht verderven.

Die Godt looft metter tong' en met het leven niet.
Van alsulcke lof, heeft Godt een groot verdriet.

Die de werelt iet,, te recht wel besiet,
Die vindt verdriet,, ydelheyt, en anders niet.

Dat lijden ons Heeren wilt dickwils overdencken,
Noch werelt, noch vleesch, noch duyvel sal u crencken.

Die sijnen liefsten vrienden doet,
Leedt: Wien sal hy wesen goet?

Die ander lieden eer, end' lof soeckt te verkeeren;
Tot zijnen roem, bespot blijft hy end' sonder eeren.

Die vyant is cloeck, die doot is snel,
Dat vleesch is swack, elck vreset die hel.

D'onwetende dach en nacht,
Alle wijsheyt veracht.

Dijne kinderen wilt spenen van alle quade,
Buyget rijsken groen eert wort te spade.

Die sachtmoedich can swijghen en lijden,
Lichtelick verwint hy sonder strijden.

Die is die armste die daer leeft,
Die gheen eyghen wille en heeft.

Daermen mee verkeert,		D'onnosele meest,
Daermen van leert.		Wert getrocken, geteest.

De naeste wech tot die rijckdommen,
Is, door t'versaeden van gouwe sommen.

De Christelijcke Philosophie sal u geven,
Dat u nemmermeer ws verdrieten sal int leven.

Dat ymant alle dingen versmaet, t'kan wesen,
Maer alle dinck te hebben is noyt gelesen.

Die geerne gheeft alom al,
Al in al hy vinden sal.

Die valschen sal Godt van hem drijven,
Maer de waerheyt sal by hem eeuwich blijven.

Die dingen werden nemmermeer goet,
Diemen boven mate doet.

Die nu can slijpen ende wenden,
Die heeft dat spel aen beyde eynden.

Die zijnen vyandt soeckt sonder gevaer te winnen,
Met daet end' *gaven* reyn can hy best dat beginnen.

Die alle menschen doet veel schaden ende leet,
Tot zijn hulp inde noot, vindt hy niemant ghereet.

Die u looft dat ghyt hoort, hy soeckt u te bedriegen:
Maer hoordyt geren aen, sot sijdy sonder liegen.

Dat is te samen ten edel ghemoet,
Dat niet en acht dat aertsche goet.

EEn goedt begin is een goet behaeghen,
Maer het eynde sal den last draegen.

Eer heeft eenen snellen voet,
Sy loopt heenen al metter spoet.

Een kijfachtich wijf in een goetmans huys,
Sietmen soo geern als een quellende muys.

Een esel machmen kennen by sijn ooren,
Een dwaes laet hem by sijn woorden hooren.

En doet niet sonder raet,
Soo berout het u niet nader daet.

Een wagen vol gouts, en een karre vol steens,
Sal zijn ten ioncksten daghe alleens.

Een Godlijcke wille, ende goede sin,
Brengh die siele veel rusten in.

Een bewandelde maecht, en een afgereen peert,
Sijn al even veel eeren weert.

Een corte vreucht, en lange leet,
Is des wereles [*lees*: werelts] liefden cleet.

Eygen liefde, en eygen baet,
Verweckt ydermans haet.

Een vrou, kint, ende droncke man,
Geen dinck lanck heymelick dragen kan.

Een dinck is van noode, gantsch te versaecken,
Om Godt uwen wille, en al u vermaecken.

Even soo groot als men Godt acht,
Werdt ontsien zijn gewelt ende macht.

Esaias seyt met claer bescheyt,
T'woort Godts blijft inder eewicheyt.

Eerbaer sijt,, schout haet en nijt,, t'sy man of vrou,
Vroom altijt,, achterclap mijt,, weest hues en trou.

Een yghelick soeckt zijn eygen baet,
Daerom het inder werelt seer qualick gaet.

Elck mach hier op voordachtich zijn,
Eewich te lijden is swaere pijn.

En laet geen woorden gaen wt uwe mont,
Eer ghy wel overdacht hebt in ws herten gront.

Eerbiedich en vrientlick een yder sijt,
Sonder geveynstheyt met herten blijt.

Eere met deucht groeyen in glorie onsterffelijck,
Cort is die wellust, ydel, en gansch bederffelijck.

Een vrouwe eerlick van goeden verstande,
Begeert om kinders te krijgen goederhande.

Een perijckel datmen te vooren siet,
Schaet seer weynich, ofte gaer niet.

Een Heer die zijn volck te streng verheert,
Wordt als een Tyran niet langh geert.

Een hongerige siele zijn alle bittere dingen soet,
En een minnelick herte nemet al in t'goet.

Een out vrient, en een geprobeert swaert,
Sijn inder noot veel gelts waert.

Een ygelijck gevalt zijn wijse wol,
Daerom is t'lant van narren vol.

Een nieuwe licht, brengt nieuw ghesicht,
Gelijck nieuwe jaeren, nieuwe maeren.

Een mensche siet voor hem raede ick wel,
Dat hy versint wat hy spreken sel.

Een vol man,,		Eyghen haert,
Een dol man.		Is Gout waert.

Eyghen lof stinckt, is scheldens weerdt,
Die sich selfs prijst, sich selven onteert.

Een die Sot is sonder verstandt,
Sijn spreken maeckt hem haest te schandt.

Een arme mensche wacht hem te naer te comen,
By machtich volck, t'sal hem niet wel becomen.

Een vader die sijn kint niet straft, maer roede spaert;
Geeft dickwils oorsaec groot, tot sijne qualicvaert.

Elck huysken,, heeft sijn cruysken,
Isser gheen cruys,, soo ist gheen Godts huys.

Een hooch verheven Ziel tot Godt,
Acht dese werelt voor een spot.

Een swijghende mont, behoede sinnen,
Dat is den aert der hooger minnen.

Een rijp ghesicht, een stemmich ghelaet,
Bewijsen eens herten goeden staet.

Een huys vol vrede is costelijcker pant,
Dan een kiste vol silvers en goudts playsant.

Een sulcke mensch is valsch *van herten* end' *van grondt*,
Die loogen *ende* waer spreeckt beyd' met eenen mondt.

GOdts behaecht voor al ootmoedicheyt,
De ootmoedige worden verhoocht in wijsheyt.

Geen kostelijcker dinck mach worden ghevonden,
Dan t' geselschap der goeden in liefde verslonden.

Groote Heeren beloften, en lieflijck ghesanck,
Clinckt wel, maer ten duert niet lanck.

Gheen swaerder last kan wesen ghewis,
Dan die met heymelick lijden bevanghen is.

Gewin maeckt altijd den arbeyt soet,
En wijsheys laste maeckt een beswaerde moet.

* Ghy brengt my croes en wijn, en wilt my schincken,
Brengh my oock dorst daer by, soo sal ick drincken.

Gheen beter medicijn dan een vrient ghetrouwe,
Alst hert beladen is met druck ende rouwe.

Godts wille te volbrengghen en waer niet swaer,
Soo eyghen wille daer niet en waer.

Ghy die een anders vreuchde benijt,
Ick seg dat ghy ergh van gronde sijt.

Gheen dinck durabel op der aerden,
Dan alleen Godts woort hooch van waerden.

Godts geboden hebt in u memorie,
Want des werelts vreucht is een korte glorie.

Goede en quaede hebben die sonden in haete.
D'een wt liefden, d'ander om eygen baete.

Gelijck t'gout door den toetsteen wort beproeft,
Wordt die mensche door t'gout, diet wel doorgroeft.

Geen mes en snijt soo hart en fel,
Als een die wt armoet verheven is snel.

Geen beter dinck als een salich sterven,
T'sal wesen onsoet Godts rijcke te derven.

Geen Coninck, Vorst, ofte Potentate,
Sal sich op eygen wijsheyt verlaten.

Gonders heeft hy veel ende goet,
Die altijd wel, ende deuchdelick doet.

Godt geve hem geluck, prijs en eere,
Daer ick aen winne dat ick verteere.

Gode wil het haer vergeven,
Die my benijden en niet en geven.

Gelijck een Diamant in t'gout fijn,, blinckt,
Soo verciert de Musijck daermen wijn,, drinkt.

Geen meerder gifte machmen hier ontfanen,
Dan in Godts gratie te blijven staen.

Gelijck wy in Adam al sijn gestorven,
Soo heeft Christus ons allen dat leven verworven.

Ghy sult schouwen die veel vragen,
Wantse gemeenlijck veel over dragen.

Geen so slecht geengient,		Genoech is hy verciert,
Die nergens toe en dient.		Die wel is gemaniert.

Geen dinck soo haest	Dan dat den schijn,
Den mensch verdwaest	Heeft goet te zijn.

Gheen wederstoot en mach ons deeren,
Willen wy ons van sonden weeren.

Groot ongeluc end' leet *can* een wijs mensche schouwen;
Die lichte saeck soo wel als swaere *can* onthouwen.

Godt niemant meer die croone geeft.
Dan die wetlijck ghestreden heeft.

HEt is wel een groot Coninck, ende wijs man,
Die voor alle saecken sich selffs regeren kan.

Hoe een mensche meerder swijcht,
Hoe hy meer wijsheys krijcht.

Heden fray, morgen inder aerden suldy stincken,
V vrienden sullen meer op t'goet dan op u dincken.

Hebt Iesum Christum altijd in u herte gheprent,
Want hy sal u loonen, als uwen tijt is volent.

Hoe bitterlick sal hy van hier passeren,
Die niet en denckt zijn conscientie t'examineren.

Het cleyn en salmen verachten niet,
Sonder welcken het groot niet en gheschiet.

Hy dunckt my onwijselick bedacht,
Die geern is daermen hem niet en acht.

Het vermaledijde gelt,		Hout voor geen onrecht,
Is den Godt der werelt.		Datmen u missecht.

Hy is de rijckste die daer leeft,
Die hem laet ghenoege met t'gheen dat hy heeft.

Hy wort als vroom ende goet gheert,
Die altijd met den goeden verkeert.

Hoe dickmaels datmen den blinden seyt siet,
Soo is dat seggen doch al om niet.

Het komt ten laesten al aen den dach,
Dat onder de sneeuw verborgen lach.

Het is een sot die daer truert al den dach,
Om t'geene dat hy niet beteren mach.

Het was op aerden noyt soo slecht,
Gewelt ginck altijd boven recht.

Hy is boven alle dinghen waert gheert,
Die t'profijt met ghenuechte leert.

Hoemen vande werelt meer is ghehaet,
Hoemen meer in Godts vruntschap staet.

Het alderschoonste cleet datmen draecht,
Is daermen Godt den Heer in behaecht.

Huyden levende, morgen doot,
Hierom te peysen, is wijsheyt groot.

Hier inde werelt isser niemand,
Sonder quellagie, ofte vyant.

Het moet hier gheleden ende gestreden zijn,
Willen wy hier naemaels in vreden sijn.

Hoe gantsch ydel is int ghemeyn
Hier alle dinck in s'werelts pleyn.

Hebt reyne handen, ende een heusche mont,
Soo blijft dijn lichaem, ende ziele ghesont.

Het is voorwaer een onwijs man,
Die zijn schande niet verswijghen kan.

Houdt maete in u ghemoet,
Want te veel is nemmermeer goet.

Hy is ergher dan dootlick fenijn,
Die vyant is, en vrient in schijn.

Het velt heeft ooghen, het wout ooren,
Ick wil sien, swijghen, en hooren.

Het is wel een onseker verbeyden,
Die hem op zijn sterfbedde eerst sal bereyden.

Hope, minne, eygenwille, ende moet,
Maecken den menighen licht van voet.

Hy is oock wijs die nae der schaeden,
Dat beste doet, ende laet hem raeden.

Hope abuseert, ende doet leven,
En dede die hope het herte sou sneven,

Het is een Nar die daer spot met yederman,
En siet hem selven niet eerst an.

Huyden lieff, morgen leyt,
Is der menschen gestadicheyt.

Het kint is eer niet gebaert,
Voor ten heeft sijns vaders aert.

Het is een wijs man,
Die maet ramen kan.

| Het sal hem rouwen,
| Die gelooft den vrouwen.

Hy behoeft wel eenen vasten schilt,
Die alle dinck verantwoorden wilt.

Hoet u meer voor vriendts nijt,
Dan voor vyants laeghen t'alder tijt.

Hy is seer wijs, ende wel bedacht,
Die om der deucht het lijden veracht.

Hebdy eenen getrouwe vrient, verheft hem vry,
Toont hem weder getrouwicheyt met herten bly.

Hy mach wel zijn vermaledijt,
Die hem in menschen troost verblijt.

Het is veel beter ghesweghen,
Dan van spreken hinder ghekreghen.

Het is voor een yeder een groot verblijden,
Dat hy heeft gheselschap in het selfde lijden.

Hebdy seer wel gemerckt der rijcken groot gevaer,
V armoet ende noot, sal u niet vallen swaer.

Het derven ende sterven der sinnen,
Dat is t'leven der Godlijcker minnen.

Hy is de rijkste die daer leeft,
Die Godts liefde int harte heeft.

Hoocheyt end' eere thoont te recht,
Oft eenen wijs is ofte slecht.

Het is voorwaer niet min die staet verandert wel,
Maer eenen valschen aert blijft steken in zijn vel.

Hebt eerst van t'stuck goet verstant
Eer ghy t'werck aenveert metter hant.

Hoe vrolijck ghy zijt, ende hoe wel dat ghy brast,
Denckt opt Eynde, want dat dragen sal den last.

IN t'begin is die deucht een sware last,
Dan int eynde wortse een ruste vast.

In gramschap spreeckt geen quaet, wilt niet kijven,
Op dat ghy niet gelijk wort den boose wijven.

In lijden te hebben verduldicheyt,
Dat is warachtige innicheyt.

Iaechdy ledicheyt wt u sinnen,
Ghy vernielt den Booch der minnen.

In offitie,, schout malitie,
Want Compositie,, belet Iustitie.

Int hert heeft hy een groot verdriet,
Die alle dinck met quade oogen aensiet.

Inwendich int herte wilt overpeynsen,
Geestelijcke dingen sonder veynsen.

Ick moet verwachten bequamen tijt,
Die voor licht, dickwils naemaels krijt.

Ick en hebbe niet beters ghelesen,
Dan wel te doen, en vrolijck te wesen.

In cruys en lijden, dat is gewis,
Ghedult die beste remedie is.

Isser vrolijcker leven voor mans en vrouwen,
Dan soberlijck, ende eerlijck huys te houwen?

In voorspoet en kentmen geen goede vrient,
Maer in tegenspoet is dat hy elckerlijck dient.

In sulcken lant en wilt niet wonen,
Daer u teeringe grooter is dan u incomen.

In druck en lijden, vint ick niet een,
Die my troosten mach, dan Godt alleen.

In lijden vroom,,		Ieghenspoet dwingt,,
Wie can alsoo.		Weelde die springt.

Ick ben u vrient, maer Godes meer,
Ghebiet mijn, macht in deucht en eer.

Ick achte die te wesen een verstandich man,
Die op zijn tijt swijgen, en spreken kan.

Is hy niet wel,, ongesont van herten,
Die Cupido fel,, heeft gewont vol smerten?

Iegens des noots tijt, | Iegens meerder dan ghy,
Wel sorchvuldich sijt. | V niet ghelijckt daer by.

In alle die wercken die uyt dy spruyten,
Sijt van binnen als ghy schijnt van buyten.

Indien ghy wat beghint, wildy behalen prijs,
Besiet eerst wel het eyndt, soo suldy wesen wijs.

In alle raden groot, vintmen seer veel ghesellen
Die't naer hun eygen baet, *niet* naer t'gemeyne stellen.

Jesus minne brengt blijschap in, daerse is vast,
Der *menschen* minne brengt droefheyt in, hoement past

Ick was bedroeft, ich [*lees*: ick] ben verblijdt,
Die op Godt betrouwt, die wint den strijdt.

In lijden troost den heylighen gheest,
Die goetwillichlick lijden, versterckt Godt meest.

In allen saecken, t'sy vreucht ofte allende,
Sijt ghelijck-moedich, en overdenckt het Ende.

Liefde is des leets ontfangh,
Het comme over kort, off over langh.

Laet gheenen dach voorby gaen,
In welcke ghy niet wat hebt gedaen.

Luttel schaet swijgen, maer veel claps by tijden,
Brengh sijnen meester dickwils in groot lijden.

Laet ons geerne wat om Godt lijden,
Soo mogen wy mede met hem verblijden.

Lijdt alst wesen moet,		Lijden, en mijden,
Ist suyr t'mach worden soet.		Sijn mijn getijden.

Leert sterven terwijl ghy in s'werelts forest,, leeft,
Soo sult ghy leven als ghy u gheest,, gheeft.

Luttel spreecken, ende stille swijghen,
Doet een vrouwe veel eere krijghen.

Luy, lecker, ende veel te meughen
Dat zijn drie dinghen die niet en deughen.

Loopt met een blijde ende sterck ghemoet,
Door tijtlicke dinghen, tot dat ewich goet.

Liefde in eeren,, sal altijd vermeeren,
Is het anders ghedaen,, soo salse vergaen.

Lesen, en schrijven machmen wel prijsen,
Want wt het selfde veel deuchden rijsen.

Lijdt, swijcht, verwacht den tijt, houdt u stil,
Wie weet hoe dattet Godt voegen wil.

Looft Godt met herten ende sinnen,
Soo sal hy segenen al u beginnen.

Luttel wetenschap die menighe heeft,
Die voor t' verstaen antwoord geeft.

Leert lacchen ende lijden,
Soo bedroefdy die u benijden.

Luyde te roepen en is geen eer,
Stil te swijgen, en hoortmen niet veer.

Lichtelijck versmaet hijt al,
Die altijd denckt dat hy sterven sal.

Lustich en rustich,, statich en stil,
Is mijnen wil.

* Lantsman schansman, goet geselle quaet Huysman,
Wijst my die man, ick seg u t' vonnis an.

Liefde brengt tot een soet accoort,
T' geen dat gramschap over al verstoort.

Lang-duerige hope lang-duerige smerte,
In hope wort bedroeft dat herte.

Ledige sinnen,,		Liefde int ghelaet,
Veel quaets gewinnen.		Is niet sonder daet.

Lichtveerdich ghelaet, een clappende mont,
Beteckent eens herten dwasen gront.

Luttel hy na dit leven vraecht,
Die t' eeuwich in zijn herte draecht.

Menich denckt dat hy in vreuchde leeft,
Hoe wel hy die doot in zijn Bosem heeft.

Men vint genoeg vrienden metter mont,
Maer luttel metter daet wt s'herten gront.

Met recht is hy te prijsen goet,
Die bedwingen can zijn gramme moet.

Met ydelheyt verbeelt de Duyvel des menschen herte,
Dies hem de lust bedriecht, t'eynde brengt hem in smerte.

Men can soo haest een penninck versparen,
Als winnen, ende met arbeyt vergaren.

Met die liefde Gods weest altijd ontsteken,
En de vrede van uwe naesten en wilt niet breken.

Mochte schoone woorden koude verweren,
Ich soude mijn cleederen wel ontberen.

Men vint gheloove cleyn noch groot,
En trouw soo veel als Swanen root.

Men mach't so goet niet hanteren,
Die Nijders sullent int quaet interpreteren.

Men soude die jagen met recht wtten lande,
Die heur beroemen van heur eygen schande.

Met valscheyt die menighe ommegaet,
Maer int leste, ontrou sijn eyghen Meester slaet.

Men kan seldom in korter wylen,
Met goede recht groot goet erylen.

Meest iaecht elck hier sijn hert, en vangt geheel,
Broos, tijtlijk dinck, voor d'eeuwich beste deel.

Met dat Gode wil gheven,
Salmen danckbaerich leven.

Men moet wel sien ende verstaen,
Waer aff men giften sal ontfaen.

Met redene ende met maten,
Salmen alle dinck doen en laten.

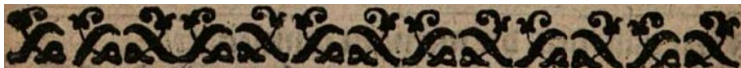
Men siet een quaet mensch veel eer breken,
Den hals, dan laten sijn ghebreken.

Menich mensch gheeft raet met volle wanghen:
Maer wie wil die kat de bel aen hanghen.

Men heeft noyt veel ghesien dat een verrader eeren
Kreech: maer wel sijnen loon in groote straf verkeerren.

Men moet rijpelyck spreken ende seer wel,
Alsmen een goet swijghen verbeteren sel.

Menich is wel sterck in sijne monde,
Maer slap van handen, en ydel van gronde.

Nv ende tot alder tijt,
Sy de naem des Heeren gebenedijt.

Niemant zijn naesten veroordelen sal,
Die staet siet toe dat hy niet en val.

Niemant op aerden alsoo recht doet,
Dat het alle menschen dunckt wesen goet.

Niemant en sie hoe een ander gaet,
Een yder houde sich nae zijn eygen staet.

Nae s' menschen ionste en wilt niet seer haecken,
Want die u heden prijst, sal u morgen laecken.

Niemants goet gantschelick begeert,
Of ghy zijt vande wijsheyt ghekeert.

Neemt ghy een ioncker,, om zijn groot goet,
Soo hebby een proncker,, die ghy dienen moet.

Nemmermeer doet goet die gier,
Dan als hy sterft, en vaert van hier.

Nae uwe macht wiltse van uwen huysse iaegen,
Die clappers, die alomme veel overdraegen.

Niemant Godt meer in sijn doen mishaecht,
Dan die goetdunckende hem selffs behaecht.

Niemand volmaeckt van sonden vry,
Elck heeft ghebreck, ick vindet in my.

Naer u macht zijt goet, ende ghelovich gepresen,
Sonder te consenteren dat tegen t'ghelove mocht wesen.

Neemt waer den tijt die u Godt verleent,
Want hy dicwils wech is eerment had gemeent.

Niet sonder arbeyt, is een out schrijven,
Sonder arbeyt moet konste verloren blijven.

Niemant sal in zijn gheneeren,
Onseekere saecken begheeren.

Niemant is wijs noch hooch geleert,
Dan die zijn leven in een beter keert.

Niemant is sotter noch grooter dwaes,
Dan die te veel hout van t'wormen aes.

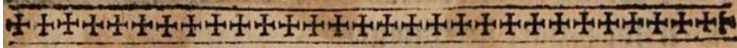
Niet can vermaecken een grootmoedich man,
Dat tijtlick is, en dat niet dueren can.

Noyt wasser yet soo wel ghedaen,
Ten was schimp end' spot onderdaen.

Naer dat te passe compt doen hun begeeren keren,
De menschen naer dat hoop oft vrees *hun* cunnen leren.

Niet aen die woorden, maer aen die wercken,
Machmen warachtighe minne mercken.

Nu te beschreyen, datmen morgen weder doet,
Schijnt meer een bespotting, dan een rouwe goet.

O Heer en wiltse doch niet vergeten,
Die dolen, ende den wech wel weten.

Onder den wijsen van goede zeden,
Hout u met gheneuchte vol vreden.

Over anderen kan niemant wel regieren,
Hy en heeft te vooren geleert wel obedieren.

Om u gesontheyt soo wilt veriagen,
Die wellusten des vleesch, diet Lichaem plaghen.

Om te commen tot u Propoost gewis,
Begint geen dinck dat niet wel doenlick is.

Om zijn rijckdom hier doch niemant prijst,
Maer de deucht alle eere bewijst.

Of u yemant tot profijjt wilde raden of leeren,
Om hem te aenhooren suldy u ooren keeren.

Om s'werelts goet elck een belust,, is,
Hoe meerder goet, hoe weyniger rust,, is.

Och of God gave dat dese verkeerde werelt wende,
Ende dat elc hovaerdich mensche sich selven kende.

Ordinantie gemaect in goede maet,
Treckt die niet tot quaden staet.

Op vrienden en wilt niet triumpheren,
Als Fortuyn failgeert, die vrienden failgeren.

Och hoe swaer hy draeget,
Die diep sucht, en niet en klaeget.

Om kleyne saecken wilt u vrient niet verachten,
Al heeft hy u misdaen, laet u gering versachten.

O glorie van veel menschen seer vercoren,
Wat zijt ghy anders dan t'geluyt der ooren?

Och dat wy hier soo weynich achten op den tijt,
Daer wy doch niet een oogenblick en weten respijt.

O glori', ghy alleyn duerbrant ziel end' gemoet,
De mensche waeght om dy, lant, huys, ziel ende bloet.

Ondanckbaer volck can Godt niet lijden,
Straft hy te recht tot zijnen tijden.

Och bedroch,, leefdy noch?
Iae bedroch sal soo lange leven,
Als leugentael antwoort kan geven.

QVade ghewoont end' sundt al soudy geren laten,
Sy zijn van sulcken aert dat zy u niet verlaten.

RVste des herten met duechtsaemheyt,
Brengh den lichame groote bequaemheyt.

Reynicheyt des lichaems ende ziels hout in u vat,
Ende achtet seer als een kostelijck schat.

Regeerde Godt den wille van alle menschen,
Wat soudemen meer kennen wenschen.

* Ratten en muysen,, vloyen en luysen,
Duchten en sorgen,, weckter menich voor morgen.

Sijt sachtmoedich en verduhdich al gelijk,
Wilyd vreedtsamich besitten t'aertrijck.

Sijt patientich in al u tegenspoet,
Dat u Godt toesynt, soo salt worden soet.

Schouwet die sonde, en weest niet traech,
Ofte armoet en allende is u naeste maech.

Soo ghy u Ouders voor ofte nae hebt gedaen,
Min nocte meer suldy van u kinderen ontfaen.

Sonden schouwen, ende gheneuchte derven,
Doet heylich leven, ende salich sterven.

Swyghen, en dencken,		Suypen, en vreten,
Mach niemant krencken.		Doet luttel weten.

Stout beroemen in allen dingen,
Dickwils d'eynde in perijckel bringen.

Salich is hy die op den armen behoeftegen peyst,
Godt sal zijns gedencken als hy van hier reyst.

Sijt matich van woorden tot allen stonden,
Want in veel geclaps gebeuren sonden.

So lange als onwijse ende opgeblasen regieren,
So salt altijd inde werelt seer qualijck tieren.

So ymant is zoo denckt hy vry,
Dat oock alsoo een ander zy.

Schade ende schande mogen wel verwachten,
Die goede leeringe en discipline verachten.

Soo lange men een kint,, is,
Men noch niet recht gesint,, is.

Silver noch Gout, geen Gelt nochte goet,
Vermach niet dat een vrunt wel doet.

Secourst, Spijst, Laeft, Lost wt noode,
Herbercht, Cleedt, Begraeft de doode.

Seer wijsselijc bepeynst,		Streng recht sonder gewelt,
Iegens die zijn beveynst.		Vrijt Straten ende Velt.

S'mans kunst is behent,
Maer vrouwen list en neemt geen ent.

Schoone woorden helpen niet,
Daermen de wercken niet en siet.

Schoone woorden sonder daet,
Dat is een cranck toeverlaet.

Schoone woorden met weynich gunst,
Is groot bedroch, maer cleyne kunst.

Schoone woorden sonder gunst,
Dat is een aert van Iudas kunst.

Schoon te spreken en is geen kunst,
By de wercken kentmen de gunst.

Seer geluckich is hy die niet alleen zijn wercken,
Maer ooc zijn gedachten verbetert, met aenmercken.

Swijcht mont, en spreeckt niet:
Lijdt hert, en wreeckt niet.

Soo lange men leeft,
Soo lang men hoop heeft.

Soo is d'ondanckbare als een vat vol gaten.
Waer in men t'water veel stort, maer t'mach niet baten.

Selden wort hy vrolijck bevonden
Die met den bant der liefden is gebonden.

Sydy versot op een Vrouwen reyn,
Denckt dat soo veel Bloemkens wassen int pleyn.

Soo luttel helpt een gierich mensch
T'gout dat hy heeft, als dat hy wensch.

Sy zijn voorwaer wel sot die in noot ende leet,
Soecken hulp daer altijt schaed' end' druc is bereet.

Soo slecht zijn dickwils vele menschen
Dat zy veel eer quaet dan goet wenschen.

Swijcht en lijt, merckt en mijt,
Alle dinck heeft zijnen tijt.

Soo wie die sonden te recht wil vlien,
Schout die oorsaken eer zy gheschien.

Soo wiens hert in Godt leeft,
Aen creatueren hy niet en cleeft.

Soo wie na minne der menschen staet,
Die liefde Gods in hem vergaet.

TOt wercken van deuchden, wilt u altijd begeven,
Wildy met vreuchden, sterven en leven.

Tis cleyne const liefde te stellen,
Maer grooten arbeyt haer neder te vellen.

* Tis ten huysen een groot verdriet,
Daer die Henne craeyt en den Haen niet.

Tis een Nar die sich neemt an
Dat hy niet volbrengen kan.

Tis een sterck lofwaerdich man
Die zijnen toorn bedwingen kan.

Tusschen u vrinden wilt geen rechter wesen,
Opdat ghy niet verliest u vrient gepresen.

Te luttel ofte te veel is quaet,
In middelmaet alle dinck bestaet.

Tegen u vrienden in haer verdriet onsoet,
Moet ghy u toonen als in haer voorspoet.

Tot vreuchden is de wijn in t'begin geschapen,
Niet voor dronckaerts die te veel gieten en gaepen.

Tis haest gecomen al sijdy inde fleur uwer ieucht,
Dat ghy sien, hooren, noch spreecken en meucht.

Ten sijn al geen vrienden die u toelacchen vry,
Maer die u in allen nooden staen by.

Tis beter gestorven eenen doot,
Dan lanck te leven in lijden groot.

Tusschen hope, sorghe, vrese gramschap ende haet,
Denct elcken dach *den laesten* te zijn ws *levens* quaet.

Terwijl ghy meucht,, u tijt en jeucht
Besteet tot deucht,, want deucht maeckt vreucht.

Tis tijts genoeg wort veel gheseyt van velen,
Die des tijts licht al veel te licht verspelen.

Trouwe is een seltsaem gast,
Wiese wint die houtse vast.

Tis een seer out ende waerachtich woort,
Dat des vrients haef sijnen vrient oock hoort.

T'is deucht te vlieden t'sondich begeeren:
En d'eerste wijsheyt sotheyt t'ontbeeren.

Tot groote sonden staen voorwaer,
Oock groote plaegen voor of naer.

T'gheen dat eerst schijnt vervaerlijck sijn,
Kan die gewoont wel maecken fijn.

Teghens rijck machtich volc die elc doen overmoet
Maect dicwils tijt end' stont den armen groten moet.

Ter werelt niet soo goet of t'heeft altijt sijn dat:
Al doetmen dick sijn best, **Momus** salt laecken rat.

Tis tijt dat ghy wel voor u siet:
Als sijnen dienst u vyandt biet.

Tis beter dat ghy varen laet,
Die u niet dient, eer't qualijck gaet.

Ten can met woorden niet wel gaen,
Dat mette wercke most sijn ghedaen.

Tis een quaet fundament daer hy op bout,
Die hem op aertsche vreuchde betrouet.

Tis slecht eerst veel hem willen vragen,
Die staet int water totter cragen.

Versaeckt u selven, doet Christum aen
En wilt uwen vyandt wt liefden bystaen.

Vromicheyt is huyden meer gepresen,
Danse van een yeder wort bewesen.

Vier dingen ons gemoet verleyt,
Liefde, haet, dronckenschap, giericheyt.

Vreest Godt den heer, ende doet hem eer,
Want den dach des stervens haest hem seer.

Vijf uren geslapen is geestelijck,
Seven is menschelijck, tien is beestelijck.

Vanden absenten doet als die vroede,
En verhaelt niet anders dan int goede.

Voor een kleyne vreucht een eewich verdriet,
Sulcken loon geeft die werelt, en anders niet.

V kinderen wilt leeren, ende goet exempel geven,
Op dat sy met wijsheyt, ende deuchden leven.

Van wel te doen, ende getrou te sijne,
Wordt den knecht meester ten fijne.

Venus geeft haer kinderen ongelijke loonen,
Die haer ter minnen baene kommen vertoonen.

Van dat de mensche die wereld is smaeckende,
Ontvliet hem den tijt, en die Doot is naeckende.

Van Godt *ende* menschen wort hy met recht *vervloect*,
Die sijn eygen baet meer dan t'gemeen welvaert soect.

Versoende vrienden salmen schouwen,
Ende niet grondelick vertrouwen.

Vliet blame en schande soo waer ghy meucht,
Maer om quade tongen en laet geen vreucht.

Vrienden worden langh ghesocht,
Selden gevonden, haest ghewrocht.

Voor overdaet wilt u herte reyn bewaeren,
Deur genderley spijsje of dranck te beswaeren.

Van wellusts draff	Genieten al
De menschen mal	En gaen naer t'graff.

Vliecht niet hooch eer ghy laech hebt gevloghen,
Op dat ghy niet laech en valt, ende wort bedrogen.

Vonnis sonder genaede sult ghy ontfanen,, saen,
Hebt ghy Weduwen oft Wesen onrecht gedaen,, aen.

Vergheeft ende vergheet,, al dat u is misdaen,
Soo moochdy sonder leet,, verghiffenis ontfanen.

Veel menschen willen *niet* van deucht end' weldaet weten,
Om *dat* nieuw boose daet, die weldaet doet vergeten.

¶ Verbernde catten, ende Tyelose blommen,
Sijn d'eerste vruchten die in Meerte wtcommen.

Vie sich Christo gants inder waerheyt overgeeft,
Sietmen dat inde werelt gheen ruste heeft.

Watmen Christo niet wil geven,
Is dickwils voor den duyvel gebleven.

Wie sich niet verblijdt int hebben ende verwerven,
Bedroeft sich oock niet in verliesen, ende derven.

Wie niet en verkiest,, die niet en verliest:
T'sotte verkiesen,, doet een gerust leven verliesen.

Wildy wijsheyt leeren, en totter deucht u keeren,
T'beginsel der wijsheyt is die vrese des heeren.

Weest niet desperaet in verdriet ofte lijden,
Want niemand soo allendich hy mach hem verblijden.

Weest op u hoede, ende voorsichtich in allen dingen,
Want die slaepen gaet weet *niet* of hy sal ontspringen.

Wat yemanden mistaet hoet u daer af snel:
En spiegelt u aen een ander, soo doet ghy wel.

Wildy by elcken vrede verkrijgen,
Soo leert te tijde spreken ende swijgen.

Wacht u van gramschap sijdy heer of knecht,
Want des mans toorn en werckt geen recht.

Weest sober, waeckt ende bidt, de tijt is naeckende:
Wel hem die de heere (als hy komt) vint waeckende.

Wilt niet wanhoopen hoe sondich ghy sijt geseten,
Want Godts bermherticheyt is ongemeten.

Wy moeten hier lijden ende verdraegen,
Sullen wy Godt inder eewicheyt behaegen.

Wat kunst ist rijck te worden die t'geluck toelacht,
En die op eere, siele, God noch duyvel niet en acht.

Wie weet die swijge, Die heeft die halde,
Die wel is die blijve. Verlies komt balde.

Wie daer boeleert met schoone vrouwen,
En sal niet veel steene huysen bouwen.

Die over sijn tonge heeft ghewalt,
Die mach met eeren werden alt.

¶ Wat grooter moeyten heeft menich man,
Eer hy een luy lecker backhuys genoeghen kan.

Weynich te onderwinden is mijnen raet,
Want veel haspelens brengt menigen draet.

Wat ghy hoort, of wat ghy siet,
Swijcht altijd, ende melt niet.

Wat mach die gheene letten,
Die hem selven te vrede kan setten.

Wie wil winnen ende niet verliesen,
Die sal een vredige stede verkiesen.

Wie kant soo maecken in desen tijt,
Hy wordt van d'een of d'ander benijt.

Wat is dit broosch, ongestadich leven?
Bedenckt dat Oordeel ghy moocht wel beven.

Wie kant soo maecken segget my,
Dat het alle man te wille sy?

Wijf, wijn, taerlinck, haesen,
Die doen soo meenich man raesen.

Wat baet het, wat vreuchde de werelt hier bedrijft:
Het is een goede vreuchde die altijt vreucht blijft.

Wilt ghy in u eere blijven verheven,
Belooft geen dinck of wilt het geven.

Wildy lanck leven ende gesont sonder gequel?
Schout sorch, droefheyte, gulsicheyte en toorn fel.

Wie dat ghy sijt, draecht geen haet of nijt:
Breect gramschap met liefde, ghy wint den strijt.

Wilt wel hooren, ende wel verstaen,
Antwoort wijselijck, wildy prijs ontfaen.

Wildy eerlijck leven, vry van schaede?
Draecht sorch voor u huys met goeden raede.

Wildy dat Godt in u herte rust?
Soo drijft daer wt onreyne lust.

Wel te versinnen ende niet te beginnen,
Is gelijk te rockenen en niet te spinnen.

Watmen geern gewillich, met lust en liefden doet,
Dat gevalt alles licht, niet swaer ofte onsoet.

Wat met gewalt,, te samen halt,
In corten tijt balt, vanden anderen valt.

Wanneer ghy geluck hebt in alle uwe saecke,
Soo verwacht dat ongeluck op uwen daecke.

Waer die wolf dat gerecht wil plegen,
Daer moeten die schaepen gaen wtten wegen.

Wilt niet pluymstrijcken met edel ofte rijcke,
Om haer te believeen, spreeckt int gelijcke.

Waer gewelt gaet boven recht,
Daer waer ick liever heer dan knecht.

Wanneer een man is verheert,
Soo ist tijt dat hy verdraegen leert.

Wilt ghy altijd in vrede staen,
Laet alle ding' ongemerckt heene gaen.

Wat ghy begint,, weest koel gesint:
En wel versint,, eer ghy begint.

Wie quaet seyt eer hy quaet siet,
Al sweech hy stil, hy en verbeurde niet.

Waer wy seylen ofte laveren,
Is Godt met ons wie mach ons deren.

Wy sijn in vreuchden dickmael geseten,
De doot veel naerder dan wy weten.

Weest vrolick wildy lanck leven,
Leeft wel, Godt sal u het leven gheven.

Wat was ick, wat ben ick, wat wordt ick morgen:
Waer sal ick heenen vaeren dit doet mijn sorgen.

Waer toe u natuer geen bequaemheyt heeft,
Daer toe u niet te doen begeeft.

Waerom machmen om de waerheyt aldus vechten en kijven
De waerheyt sal *ende* moet doch alst vedt boven drijven.

Wie isser die mayt,		Wandelt wijsselic ontrent,
Hy en heeft eerst gesayt.		Die ghy niet en kent.

Wat baet schoonheyt triumphant,
Sonder wijsheyt oft verstant.

Wilt voor die grijpende swermen,
Donnoselen beschermen.

Wilt ghy hebben volcomen ruste,
Versaeckt begeerlijckheyt en welluste.

Wat mach verdrucken sijn gemoet,
Die de Fortuyn heeft onder de voet?

Wat ist van nood' sijn selven prijsen,
Die wercken moeten t'vonnis wijsen.

Weest fris ende wel gemoet,
Soo werdt alle dinck noch wel goet.

Wie van schaede wil blijven reyn,
Die sal t'quaet geselschap achten cleyn.

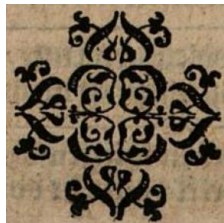
Wie al wil volghen wat hy siet,
Comt onderwyl in groot verdriet.

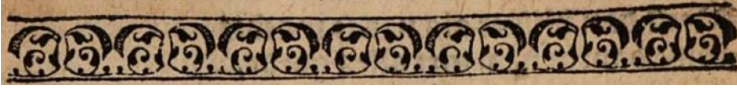
Wat niet gheschiet tot rechter tijt,
Kan niet voorby sonder verwijt.

Wie dat rijcke Godts wil verwachten,
Die moet des werelts gheneucht verachten.

Wildy verwinnen u quade gheneghenthey?
Om innich te bidden dickmaels bereyt.

Wilt mijn Heere tot allen tijden,
Van t'quaet laster der menschen bevrijden.

✦ Nota Benè. Mercket wel
Want ten is gheen Kinderspel.

ALder wijsheyt fundament,
Is datmen Godt, en sijn selven kent:
Daer niet op achten des werelts kloecken,
Maer ydele glorie en rijckdom soecken.

Al dat ghy	{ Siet }	en	{ oordeelt }	niet.
	{ Hoort }		{ gelooft }	
	{ Weet }		{ segt }	
	{ Moocht }		{ doet }	

Als ghy geproeft hebt eenen vrient,
Die u in rechter trouwen dient,
Dient die wederom met trouwen,
En laet u gheenen arbeyt rouwen.

Alst my wel geet, vindt ick gereet,
Die met my spelen:
Als ick heb rouwe,, vindt ick ontrouwe,
Dat doet my quelen.

Alle die gheene die u schoon voor ooghen spreken,
En geloofse niet verder dan ghy en siet:
In schoon samblant sijn veel gebreken,
Die meenighe spreken en meenent niet.

Als u een trouwe arme vrient,
Van eender kleynder gifte dient,

Weest dan blijder als u is te moede,
Ende danckt hem met allen goede.

Als een vrient een vrient misdoet,
Is hem veel swaerder inden gemoet,
Dan oft hem een ander daede,
Want hy heeft twee dubbelde schaede.

Alsoo langhe als u twijfelt yet,
En gelooft u vriendt ten nausten niet:
Oock en houdt hem niet voor quaet,
Voor ghy die waerheyt wel verstaet.

Alsmen in groote voorspoet staet,
Dan sijn vrienden te kennen quaet:
Maer als dat avontuer om went,
Dan sijn vrienden seer bald' bekend.

Als u vrient u heymelick yet seyt,
Eenich dinck dat u misteyt,
Dat sult ghy niet vergeten,
Maer hem daer af groote danck weten.

Arme lieden hebben dickwils verdriet en pijn,
Ende die rijcke sijn vol weelden bloot:
Maer tis noch beter gerust arm te sijne,
Dan ongerust, beancxt in rijckdom groot.

Arm worden wy geboren alle gelijk,
Van moeders lichaem, arm ende rijck,
Wat helpt ons hier veel gelucx te erven,
In armoet moeten wy wederom sterven.

Als komt een man tot grooter staet,
 Soo sal hy niet drijven over maet:
 Daer hy sal dencken en oversien,
 Wat eens heeft geweest, mach weer geschien.

Al is een machtich, ende hoogh gedaen,
 Ende hem alle dinghen sijn onderdaen,
 Hy dencke dat hijt al laeten moet,
 En rekenschap doen van dat hy doet.

¶ Als ghy siet yemant vallen oft glijen,
 En wilt niet lacchen tot eenighen tijen:
 Al valt een mensche dat hy sneeft,
 Een peert valt wel dat vier voeten heeft.

Al sijnse lelijck ende onweert,
 Ende hem t'volck voor padden verveert,
 Geveynsde herten, listich en fel,
 Sijn erger dan padden dat weet ick wel.

Al hadt een mensche soo langhe geleeft,
 Als die werelt gestaen heeft,
 Soo waert noch kort ende smal,
 Tegens den tijt die kommen sal.

Als menichman komt, daer menichman is,
 Soo weet menichman niet, wie menichman is:
 Wist menichman, wie menichman waere,
 Menichman, sou beter menichmans eer bewaere.

Al des Werelts sin, ende moet,
 Tracht nae lust, kunst, eer, ende goet:

Ende als zy dat erven,
Legghen sy sich neder, ende sterven.

Al die wy achten bly,		Amoureuse ghedachten
Van droefheyt zijn niet vry:		By daghe by nachten,
Die dick de blijste schijnt,		Doen druck verpachten,
Door sorch en druc <i>verdwijnt</i> .		Wilt u dies wachten.

Alle delicate spijsen in tijden voorleden,
Waren veracht van cloecke verstanden:
Met Warmoes en Speck waren zy te vreden,
Ende Gulsicheyt sy schouden in alle landen.

Alle gheselschap dit verstaet,
Dat met boosheyt omme gaet,
Dat en mach niet langhe bestaen,
Het moet met archeyt ondergaen.

Ach lieve mensche wilt u begheven,
Met gantscher herten tot een deuchtsaem leven,
Niet kinderlick maer met een manlick wesen,
Soo sult ghy in Godt ghetroost niet vresen.

Als niet komt tot iet,
Soo kent iet sijn selven niet,
En wort alle mans verdriet,
Soomen dagheliex merckt en siet.

Al t'ghewelt datmen ons doet,
Dats al om t'gelt en t'goet:
Ist geestelick, ist weerlick,
T'is al ghelijck begeerlick.

Al sou den armen Lazarus op straet sterven,
 Daer hy leyt en beeft,
 Soo wil den rijcken vreck sijn goet niet derven,
 Soo langh als hy leeft.

Alst Godt behaecht,, de croone draecht
 Die eerst badt broot:
 De stercke heldt,, die wort gheveldt,
 En comt in noot.

Alle goede volcomme gaven so Iacobus spreekt,
 Commen vanden Vader der lichten al:
 Daerom sal de geene die wijsheyt ontbreect,
 Begeert van Godt diese hem geven sal.

‡ Als een Moeder met lief is verlost van Kint,
 Als een Schipper mach zeylen voor de wint,
 Als een Vryer van zijn Lief wert welcom geheten,
 Soo is t'voorleden verdriet al vergeten.

‡ Amen, solamen,
 Diet alle man te maete sal ramen,
 Die moet voorwaer wel zijn gheschort,
 Den een is te lanck den anderen te cort.

Alle aertsche dinghen en creaturen,
 Sijn onghestadich ende seer broos:
 Dat heb ick bevonden in corter uren,
 T'berout my dat ickse oyt verkoos.

Alle droefheyt neemt een Endt,
 Sonder der Hellen pijn ellent:

Ende alle blijfchap heeft een verganck
Behalven den soeten Enghelen sanck.

Alst wesen moet,, maeckt goeden moet,
Ten mach niet anders gane.
Hebstu dat soet,, gheproeft tis goet,
Het quaet neemt geren ane.

Alleen den arme moet inden sack,
Wie gelt geeft heeft goet gemack,
Met den armen wordt dat recht gesterckt,
Op de rijcken broeck wordt niet gemerckt.

Acht niet watmen liecht in t'gemeyn,
Siet dat u hart sy oprecht alleyn,
Hoet u met vlijt slechts voor den daet,
Tot loghen en achterclap wordt wel raet.

Altijt en machmen niet wel swaricheyt handelen,
Die sinnen veranderen van vrouwen en mannen:
T'is somtijts oock recreatie by den verstandelen,
Den booch en mach altijt niet staen ghespannen.

Arbeyt met vlijt nae wijsheyt onbeswaert,
Ende leert door haer alle onminne schouwen:
Want zy sulcken vrucht, ende glorie baert,
Diemen inder eewicheyt mach behouwen.

Als den mensch veel goets heeft vercreghen,
Gaet hy sijn hoop daer op stellen, na s'werelts plegen:
Maer als hem de doot comt voor ooghen,
Vint hy zijn selven door ydelen hoop bedroghen.

Al moeder naeckt was ick geboren,
 Wat wil ick achten op mijn verlies:
 Als mijn siel niet en is verloren,
 Al sterf ick arm wat acht ick dies.

¶ Aymi is een woort vol smerte,
 Aymi quam noyt wt blijder herte,
 Die aymi seyt en anders niet,
 Die lijdt in t'herte groot verdriet.

Al die moetwillens tot eenighen daeghen,
 Int water springhen of loopen int vier;
 Die selve sijn niet te beclaeghen,
 Al saechmense branden of verdrincken schier.

Als d'avontuer gaet metten man,
 Soo ist al wijsheyt dat hy kan:
 Wat hy seyt ende brengt voort,
 Tis al wel gesien, en wel gehoort.

Aensiet het leven wel vande menschen,
 Kort sijn hun daeghen vol broosheys kranck:
 Als blommen des velts die verslenschen,
 Alle vleesch is aerde, stof en stanck.

Alle deucht werdt wel geloont,
 En alle sonden oock gestraft,
 Van Godt die inden Hemel woont,
 Hieromme deucht en wijsheyt schafft.

¶ Al hebt ghy u schaepkens op drooch,
 En de mijne gaen int water tot de knien,

E

Siet dat ghyse houdt op het hooch,
Want de vloet comt dickwils onversien.

Alle leeringhe,, sonder hanteringhe,
Is een ydele luchte:
Maer die stadich doet,, het geleerde goet,
Kriecht der deuchden vruchte.

In lijden denckt.

1. Alle lijden comt van Godt den Heere.
2. Mijn sonden hebben verdient veel meere.
3. Christus heeft selve met lijden voldaan.
4. Peyst om het loon dat ghy voor lijden sult ontfaen.

Als u castijt, met lijden, Gods liefde sorchvuldich,
Als ghy u vrijt, met strijden, van dat ghy sijt schuldich
Wilt u met vlijt, verblijden, in liefde verduldich.

Alle schande ende laster is nu deucht,
Van den ouden leert het de leucht,
Ende wert met vlijt daer toe gehouden,
Daer door moet trouwe en liefde vercouden.

Alle ghewalt sich eyndighen doet:
Cyrus die dranck sijn eyghen bloet.
Gheen ghewalt op aerden so hooch oyt quam,
Dat niet een eynde met trueren nam.

Al te groots en staet niet wel,
Fastus malos compescite.
Al te veel en smaect niet wel,
Modumque rebus addite.

Annis mille iam peractis,
 Nulla fides est in pactis,
 Mel in ore, verba lactis,
 Fel in corde, fraus in factis.

Al wat ghy doet, bedenckt dat Ent,
 Grijpt aen een dinck wijs en behent,
 Weest voorsichtich, hout u slecht,
 Weest niet te haestich, bedenckt u recht.

BEmint niet datter mach vergaen,
 Soo sal u hert in vrede staen.
 Want des werelts lust,, maect onrust,
 Maer Christus lust,, geeft altijt rust.

Bidt God *den* Heere, *dat* hyt al keere, tot sijnder eere
 Nae zijnen wille:
 Staet gantsch gelaten, wt Charitaten, het sal u baten
 Houdt u al stille.

Betert u leven, o mensch, tis meer dan tijt,
 Eer ghy van Godt verlaten zijt:
 Wilt dit in tijt overdencken,
 Soo sal u Godt sijn Hemelrijck schencken.

Broederlick wilt leven aen allen sijden,
 Eens anders ongeluck wilt helpen betreuen:
 In een anders qualickvaert wilt u niet verblijden,
 Want s' gelijcx mocht u oock wel na gebeuren.

Bertrout u seer,, op Godt den Heer,
Hy is waerachtich,
Op hem alleen, en anders geen,
Hy is almachtich.

Boven Godt alleen,, anders gheen
Wilt aenbeden:
Want anders certeen,, van u met reën,
Hy sal aftreden.

Bemint Godt boven alle saecken,
Ende wilt van deser Werelt vlien:
Op dat ghy in sijn glorie mocht gheraecken,
Hem aensicht aen aensicht eeuwelijck aensien.

Bijt wel leven, is gemeenlick een goet sterven,
Die hier wel leeft, en sal geen quae doot beerven:
Deur loflicke deucht worter de *mensch* toe gedreven,
Ende hier deur can hy de rust sijns geests *verwerven*.

Besiet wat hier gheschreven staet,
Die ick doe goet, die doet my quaet,
Die ick set voor, die set my achter,
Die ick doe eer, die doet my lachter.

Besteet wel u gelt en uwen tijt,
Doet arbeyt, naersticheyt en vlijt,
Geen dinck soo swaer, hebt goede moet,
Men leert wel als men arbeyt doet.

Bedwinge u kinderen in haere tijden,
Eer haer de laren veel over lijden:

Want een rijsken dat groen is laet hem bogen,
Maer den ouden boom salt niet gedogen.

Bewijst Ionste en trouwe den menschen,
Weest rechtvaerdich in alle u hanteren:
Al wat ghy sout kunnen gewenschen,
Sal u toe vloeyen, met salich prospereren.

Bevljicht u maer in schalcke stucken,
Soo sal u gunstich sijn dat gelucke:
Soo werdt ghy gehouden lief ende weert,
Ende komt haest naerder aen den heert.

Bloot sijn wy op aerden gecomen,
Bloot worden wy weder wech genomen:
Wat bedroeft ons dan dit verganckelijck goet,
Dat niemant mede nemen moet.

Brengt u wijf, u aen veel goet,
T'sal u bedroeven in u gemoet:
Want sy wordt vrou, en ghy haer knecht,
V dienst behaecht haer selden recht.

Blinde fortuyne ghy en hebt geen macht
Over de vroeden, ende kloeck van sinne:
Alleen stelt u der sotten gedacht,
Dwaesselijck voor een Goddinne.

Blijde in haer wterste sullen sy wesen,
Die heur in heuren tijt soo verstorven vinden,
Dat sy haer van haet ende nijt mispresen,
Oock van des vleesch wellusten ontbonden vinden.

CLoeck is die man,, die alle dinck kan,
Int t'beste vertalen:
Ende wijsen raet,, altijd ontfaet,
Die sal niet dwalen.

Cleyne dinghen door bestier eendrachtich,
Wassen tot grooten profijte:
En groote dinghen, t'is waerachtich,
Met discoort, en sijn niet weert een mijte.

Cloeckelijck wert die geest van t'vleysch bestreden,
Ia dickwils oock bedwonghen als een kint:
Maer des vleesch ydele begerlickheden,
Den geest met stant-vastighe deucht verwint.

Cicero leert ons recht ende ghewis,
Dat hy een oprecht vriendt is,
Die om lief noch om leedt,
Sijnen vriendt niet aff en geet.

Conste te leeren is seer goet,
Conste te hebben maect schoone moet,
Conste-loos te sijn is een arm bloet,
Conste elck een wel leven doet.

Clappeyen die gerne veel aenbringhen,
Sy moeyen heur met alle dinghen:
Sy brenghen in sy draghen wt,
Wijstse voorby tis een quaet Cruyt.

Cromachtich Yser machmen rechten,
 Metten hamer ofte metten viere:
 Maer ongeleerde knechten,
 Leeren selden goede manieren.

¶ Conden die logenaers soo wel vliegen,
 Als sy logens konden liegen;
 Sy souden nimmermeer vragen,
 Nae schuyt, karre, oft nae wagen.

¶ Cost menich man soo wel vossen vaen,
 Als hy wel schamperen slach kan slaen;
 Soo mochte hy wel nae den nieuwen aert,
 Draegen eenen bonten vossen tabbaert.

Die altijd met IESVS hem wil verblijden,
 Die leert minnen, mijden, en lijden:
 Want die bemint, mijdt, ende lijdt,
 Die wort hier, ende hier namaels verblijt.

Die met Christo wil eewelijck leven,
 Die moet hier voor geen lijden beven:
 Want die voor lijden is verveert,
 Die is der Hemelscher croon niet weert.

Die Godt in alles wil volghen,
 Moet in lijden niet sijn verbolghen:
 Want die hier in droefheyte saeyen,
 Sullen hier namaels met vreuchden maeyen.

Dat werelts is, laet werelts blijven,
In ydelheyt en wilt niet verstijven:
Maer t'goet der Sielen soeckt t'allen termijn,
Soo en suldy niet commen in s'duyvels pijn.

Die wil volghen sijnen mont,
Ende hem tot leckernijen stelt:
Hy wordt gheseylt haest inden gront,
Armoede wordt hem int eyndt ghespelt.

Die haestich, ende crachtich wederstaen,
Quade Becoringhen, die hem commen aen,
Die vlieden, laeten, lijden, en swijghen stil,
Die hebben vrede nae haers herten wil.

Die wil geraecken,, en t'soete smaecken
Van des geests goet,
Die moet versaecken,, t'onnut vermaecken
Des vleesch en bloet.

Die hem alle tijen,, in Godt wil verblijen
En den vyant ontduycken,
Die moet sonden mijen,, sorgen en fantasijen
Soo sal hy vrede bruycken.

Die wil aenschouwen Davids sonden quaet,
Aensiet sijn penitentie voor sijn misdaet:
Dat beste studerende wilt mercken,
Is dat woort te confirmeren met wercken.

Door eenighe wijsheyt sonder Godts raet,
Door loose practijcken, en valscheyt quaet,

En suldy u vyanden niet kunnen verwinnen,
Maer hoopt inden Heere hy salse verslinnen.

Door nijt om de waerachtighe offerande,
Sloech Caym sijnen broeder Abel doot:
Die nijt brengter noch veele ten brande,
In druck ende oock in lijden groot.

Des menschen leven siel, vleesch, en bloet,
Is t'gelt en t'vermaledijde goet:
Diet niet en heeft, noch daerom weet geen raet,
Die is levendich doot aldaer hy gaet.

Die Leeuwen stout ende fel,
Lijden dicmaels honger en gebreck:
Maer wie tot Godt neemt sijn vertreck,
Die heeft van alles wel.

Die als sterffelijck mensch verteert sijn goet,
En spaert het gelijk of hy noch een tijt sou leven:
Sulcke man is wijs, ende van een recht gemoet,
En weet wel waer hijt sal nemen ende geven.

Die mensche hier meer vrienden vint,
Die wel swijcht, ende luttel onderwint:
Daerom leert swijgen het sal u profijten,
Soo sal u een quade tonge niet verwijten.

Den dach van gisteren, is voorleden,
Den dach van heden, wilt wel besteden,
Den dach van morgen, is verborgen,
Daerom soo leeft altijt in sorgen.

Die Godt met ernst betrouwen kan,
Die blijft een onverdorven man:
Al wort die duyvel en de werelt seer stout,
Den segen hy doch ten laetsten behout.

Den Rijckdom en is geen sonde,
Daer elck by leeft door Godts genade:
Maer giericheyt vreck van gronde,
Is sondich, ende s'werelts slave.

Die niet en acht het eewich prijselick,
En niet en soeckt dan het tijtelick goet;
Geeft hem in s'duyvels handen afgrijselick,
Daerom men op sijn siele wel acht nemen moet.

Daer eendracht,, gebruyckt haer macht,
Daer en salmen niet sneven:
Maer daermense veracht,, wordt verpacht,
Een duyvels leven.

Die de teecken en soo beduyt, ende wtlecht,
Dat hy daer door alleen leert beteren sijn leven:
Watter oock nae geschiet, hy verstaets altijd recht,
Godt heeft *niet* voor niet gemaect, noch ooc gegeven.

Die hem aen een ander spiegelt, spiegelt hem sacht.
Maer de mensche is meest van sulcke gebreken:
Een balck in sijn eygen ooch hy niet en acht,
Een splinter in een anders ooch by wel siet steken.

Die welcke sekerlijck wijs wil seyn,
Die selve acht sijn wijsheyt kleyn,

Die sich laet wijs te sijn beduncken,
Die is in narheyt by nae verdruncken.

Die Godts vrese altijd voor oogen heeft,
Ende gestadich nae sijn geboden leeft;
Die sal den tweden doot niet sterven,
Maer sal het rijcke Godts beerven.

Die goede vrede wil gebruycken,
Die leere swijgen ende duycken,
En niemants dingen onderwinden,
Soo sal hy rechte vrede vinden.

Die hem hier wel te vreden kan stellen,
Met kleyn en reyn, sal sonder hem te quellen,
Gerustelijcker ende geluckiger leven,
Dan die seer rijck in hoocheyt sijn verheven.

Die sijn hert is met nijdicheyt doorwont,
Dat is een narre tot alder stondt:
Ende is van des helschen duyvels geslecht,
Die alle tijt tegen den goeden vecht.

Die selvigen dach,, die korteling sach,
Den hovaerdigen seer hooch verheven;
Siet hem oock vluchtich,, vernedert duchtich,
In groter schanden leech verdreven.

Die sich der logen niet en schamet,
Doet haest dat hem niet en betamet,
Alsmen dan sijn logen werdt gewaer,
Soo krijcht hy ten lesten een quaet laer.

Die geerne dobbelt ende drinckt,
Ende altoos die taverne mint,
Ende sijn lust pleecht met schone vrouwen,
Cruys noch munt, en sal hy behouwen.

Daer die Schouten tappen wijn,
Die Borgemeesters coren-copers sijn,
Ende die Schepenen backen broot,
Daer is die gemeente in groter noot.

Die niet en wint, noch niet en heeft,
Ende altijd inde taverne leeft,
En sijnen Waert wel betaelt,
My geeft wonder waer hijt haelt.

Die sijn broeder vermoort, en vader verraet,
Sijn wijff verstoot, ende moeder slaet,
En hout voor eere sijn susters te vercrachten,
Wat sal dese doch voor schanden achten?

Die met sijn wijff seer vele kijft,
Ende niet geerne in Huys en blijft,
Ende neemt veel gasten in sijn Huys,
Dien bijt veel tijts een vreemde Luys.

Daer die boosen ende quaden raden,
Die Lantsknechten sieden en braden,
Die Wijven hebben die overhant,
Daer verderft het al stadt en landt.

Die sijn wijf of dochter seynt tot allen Feesten,
En sijn Paert laet drincken met alle Beesten;

Die kan licht commen tot sulcken ongeval,
Aen een hoer in sijn huys, oft een guyl op sijn stal.

‡ Die wel betaelt en derft niet sorgen,
Al comt hy hier men sal hem borgen:
Maer die wil borgen en niet betaelen,
Al blijft hy thuys men sal hem niet haelen.

‡ Die sijn mes ter tafelen leyt,
Benedicite nochte gratie en seyt;
Wil hy gedient sijn nae sijn gemack,
Men sal hem wijsen den verckens back.

‡ Datter geen hantwercken en braecken,
Men soude geen nieuwe dorven maecken:
Om dat alle hantwercken breecken en verslijten,
Daerom heeftmen wederom nieuwe profijten.

‡ Die by my wil kommen te gast, alst past,
Ick en geve hem niet meer tot sijnen last,
Dan dat hy sijn spijse mee brengt oft laet halen,
Ende voorts hy niet dan den dranck sal betalen.

Die wijn brengt met haer swijgen, inwendige strijt,
Seer lieffelijck ingaende als een bedeckt vyant:
Maer plaetse hebbende, toochtse kracht, breet en wijt
Wel *hem* die haer machtich wederstaet, als een *gigant*.

Die den wijn drinckt met soberheyt,
Verblijft sijn geest door mildicheyt:
Maer wie daer drinckt met overmaten:
Verderft siel en lijf, wilt dit wel vaten.

Die daer drinckt te vullen,
Die moet haest verdullen:
Veel beter gedroncken by mate,
Ende leven in goeden state.

Den eersten beker wordt den dorst geschoncken,
Den anderen wordt met blijfchap gedroncken,
Den derden maect droncken ende vol,
Den vierden maect voort rasende en dol,

Den schalcken trecktmen voort,
Den goeden laetmen staen:
Haet en nijt werckt menigen moort,
Genade is al vergaen.

De Prins des werelts, is s'werelts heer,
Dat eertijts schande was, dat is nu eer;
Dat eer pleech te wesen, is nu schanden,
Godts vrienden, sijn geworden als vyanden.

Die waerheyt is geslagen doot,
Rechtvaerdicheyt is in grooter noot,
Die leugenen sijn nu geboren,
Trou heeft den strijt verloren.

Dusdanich is nu des werelts staet:
Doet my goet, ick doe u quaet,
Heft my op, ick stoot u neder,
Eert my, ick schende u weder.

Die minste wil sijn de meest,
Niemant die de Iustitie vreest;

Een yegelijck gebruyct sijne wil,
Daerom staet recht ende reden stil.

Deucht is verdreven,
Schalckheyt is verheven,
Schande is geworden eer,
Daerom doolt die werelt seer.

Die dronckaerts drincken,
Al sijn sy van staet goet;
Datse nae t'gelt stincken,
Als een koe nae t'muskeliaet doet.

Die tong is een onrustich goet,
Veel schade sy den mensche doet:
Agaton droech in sijnen mont,
Een steen dat hy swijgen kont.

Dat is voorwaer een verstandich man,
Die sijn tong wel bewaren kan:
Veel beter is swijgen, ende goet dencken,
Dan met spreecken een ander krencken.

Die den Doden pijpen drecht,
Ende sijn gelt aen lichte vrouwen lecht:
Die mach des wel wesen gewis,
Dat sijn arbeyt verlooren is.

De lief-hebber sterft gantsch vaecken,
Sonder dat hem s'doots schichten raecken:
Wanneer hy sijn wille niet can verwerven,
Soo seyt hy waerlick ick moet sterven.

Der Siele helpet niet een schoon graff,
Ofte ander homoet, daermen roemet aff
Nae den doot, met grooten baghe,
Niet tot Godes, maer s'werelts behaghe.

Die op Planeten heur gelove stellen,
Die moghen wel coopen een cap met bellen:
Soo wie wel leeft ende voor hem siet,
Die letten ofte deren die Planeten niet.

Die nijdich is, die is zeer gheplaecht,
Want hy t'fenijn int herte draecht,
Daer hy hem selven mede vergeeft,
Als zijn vyant in vreuchden leeft.

Die een ghift gheeft, en daer nae beclaecht,
Den danck der giften hy veriaecht:
Beter is een ghift met blijden aenschijn,
Dan veel giften ghegeven met pijn.

Die begeerten brenghen den mensche in lijden,
Maeckende t'herte ende sinnen ongherust:
Want den geest en kan hem geensins verblijden,
Soo lange als hy derft t'gheen daer hem na lust.

Die schamel is en bidden moet,
Hoe dick verandert hem zijn bloet:
Och hoe wel hy daede,
Die den armen gaff eer op baede.

Die het verborghen niet zwijghen can,
Sijn aenslach brengt eenen anderen an,

Daer hem gheen goet mach comen van,
Dat moet wel zijn een onwijs man.

Die oude ghewoonten sijn nu verkeert,
Die grootste Dieven worden meest gheert:
Die nu met practijcken heymelick can stelen,
Die doetmen de grootste Ampten bevelen.

Die hem ter deucht,, met s'herten vreucht
Heel heeft begeven;
Die sal verheucht,, alst Godt gheveucht
Na zijn doot ewich leven.

Die sober is van spijsse ende dranck,
Die wert wijs ende levet lanck:
Die sich in gulsicheyt overgeven,
Verliesen Godt, ende korten haer leven.

Die vry is, ende niemant en dient,
En heeft alle menschen te vrient,
Ende met zijn selfs hem behelpen can,
Die isser ter werelt best an.

Die veel drincken, en bancketeren verkiesen,
Sietmen schaemte, ende eere verliesen:
Want selden wort die deucht by die geacht,
Die vol drincken, ende loopen by nacht.

Die wel in rechter tijt can veynsen,
Luttel spreken, ende veel peynsen,
Ende zijn ooghen ghestadich open slaen,
Gunst, ende eere sal hy begaen.

Die sich de Medicijne neemt an,
Ende doch gheen ghebreck helen can;
Dat is een rechte Guchelman,
Die behoort de Kap te hebben an.

Die een Officie is ghegeven,
Mach wel blijdelijck leven;
Maer moet oock peynsen opten dach,
Datment hem weder benemen mach.

Dat een Ionckman wiste
Hoe een Oudtman een droncke luste;
Hy soude dickwils sparen,
En laten alle gheselschap varen.

Die cuyscheyt is een kostelick goet,
Daer zy te recht wort behoedt,
Doch niet sonder wijsen raet,
Want zy heeft veel benijders quaet.

Die volcht voorwaer geen wijsen raet,
Die sich alle dinghen becommeren laet,
Wat een yder laet ofte doet,
Want soo maeckt hy sijn selven onvroet.

Die d'een last op d'ander tast,
Ende op een quaet last niet en past,
T'compt dat hem die last soo wast,
Dat hy met allen blijft onder t'last.

Door het ghesicht der ooghen,
Wert het herte ghetoo ghen,

Tot zijn zelfs begeerlickheit becoort,
 Ende na alle s'werelts luste spoort.

Die noyt en viel wel vallen mochte,
 Het vint die menighe die noyt en sochte,
 Elck siet voor hem die vast stae,
 Misval schijnt verre, maer is dickwils nae.

Die quaet spreeckt van sijn ghebuere,
 Valt hem daer nae quaet avontuere
 Dat hy snevelt ofte valt,
 Soo heeft hy hem selven te nae ghekalt.

Die liefde versmaet,, die doet groot quaet,
 Want liefde goet is:
 Dan diese bestaet,, sonder eenighen raet,
 My dunckt hy verwoet is.

Die veel verdrincken int ghelach,
 Met het gheselschap op eenen dach,
 Daer veel armen by mochten leven,
 Denckt wat reden sullen zy noch gheven.

Die wil weten wel bemint,
 Die laet alle dinck als hijt vint:
 En die wel bedwingt sijn mont en handen,
 Mach trouwelick handelen door alle landen.

Die quade verlaet de sonde wt vresen,
 Om niet mette straf gheplaecht te wesen.
 Het sondighen haet de goede mensche,
 Wt liefde der deucht, die is sijn wensche.

Comparatie van Acteon.

Die al sijn behaghen,, hier wil beiaghen,
Tot allen stonden;
Sal worden verslaghen,, als t'beest inde laegen,
Van zijn selffs honden.

Drinckt ende eet,, Godt niet vergeet,
Bewaert dijn eer,, V wert niet meer,
Dan om, en an,, En bald daer van.

Die wijsselick en wel regieren sal,
Die moet aenmercken over al,
Dat hem geen gunst, noch liefde dwingt,
Door haet, noch gelt dat recht vermingt.

Dolen is dat leven mijn,
Mijn leven is een duyster schijn,
Alst Godt belieft salt beter zijn:
Ick doole in hoopen, ick en weet wien clagen,
Al ist my leet, ick moet verdraghen.

Daer gelt is Heer		De Fortuyn blendt
Lijdt Deucht oneer:		Naer dat haer lust,
Daer gelt is knecht		Neemt ende sendt,
Daer gaet het recht.		Bijt ende cust.

Die sijnen rug ter venster biedt,
Beneemt hem selven t'schijnen clær:
Wat wonder ist dat hy qualick siet,
Die in sijn selfs licht sidt al t'laer.

Die al te haestich is t'ontijden,
Die sal op eenen Esel rijden:

Menichmael verhaestet sich een man
Die niet met zeeden handelen can.

Doen Roboam niet volghen wolde,
Den olden wijsen, als hyse scholde;
Ende volchden den Narren, doe verloor
Hy tien gheslachten, ende bleef een door.

Die de werelt wilt omme meten,
Ende alle landen en Steden weten,
Daer en tusschen sijn selven gaet vergeten,
Dickwils gheeft hy een Narre eten.

Die in traecheyt den Somer verslijt,
Ende wint noch vergadert, in rechter tijt;
Hem wert gheweygert, als hy bidt met vlijt
Des winters, wanneer hy commer lijt.

Die hovaerdich is, end' laet sich loven,
Ende wil oock geerne sitten boven;
Dien sidt den duyvel op sijn cloven,
Ende moet daer tot in zijnen Oven.

Die sich eerst bedenckt nae der daet,
Sijn anslach comt gemeenlick te spaet:
Goede aenslaghen zijn altijt goet,
Alsmense maer by tijden doet.

Die met ghestadicheyt wil sijn bemint,
Die zy met sijn vrienden eenpaerlick ghesint:
Metten bedroefden droevich te zijn wert gepresen,
Ende met den vrolijcken altijt vrolijck te wesen.

Daer gelt nu niet, dan gelt en goet,
Dat geeft eere, gunst, ende moet:
Die boose rijke wort groot gheacht,
Die vrome arme is over al veracht.

Deucht heeft voortijts edelheyt voort gebracht,
Nu doet het homoet, gelt, ende pracht:
Wie nu wel proncken, ende goet schrapen kan,
Die wort nu gheert als een groot Edelman.

Die smeecken ende pluymstrijcken kan,
En met dat vaele Peert can ommegean,
Die wert te Hove seer gheert,
Die waerheyt men daer niet begeert.

Die door smeecken ofte drou-woort,
Die waerheyt settet aen een oort;
En spreekt placebo dat een yegelijck geern hoort,
Die clopt voor des Antichristi Poort.

Dat is een wijs bescheyden man,
Die sich in alles wel stellen kan;
En soo daer yet onordentlijck gheschiet,
Dat selve haest door de vingeren siet.

Doet goet,, met vrye moet,
En swijcht al stil,
Laet clappen, en snappen
Soo een yeder wil.

Die van de werelt wil zijn bemint,
Die keere den Mantel nae de wint,

En draghe die dan op beyde zijden,
Soo mach die werelt hem altijd lijden.

Die veer loopt,, en niet en coopt,
Dien is den wech lanck,
Ende hem berout den wederganck.

Die roede verdrijft met kleynder smert,
Die boosheyt wt des kinders hert:
Sonder straffe wordt niet gheleert,
Met wijsheyt straft soo wort ghy gheeert.

Die roede dat ghyt wel bevroet,
Maeckt quade jonghe kinderen goet:
T'beste datmen die kinderen mach geven,
Is datmen heur niet nae heur sin laet leven.

{ Doet	}		{ Rechtt	}	
{ Spreeckt	}		{ Waer	}	
{ Eet	}	dat	{ Gaer	}	is.
{ Drinckt	}		{ Claer	}	
{ Voor ziel en lijf	}		{ Ghesont	}	

Die met Consten sijn broot sal winnen,
Die moet sijn Consten seer beminnen,
En gaen daer toe al sonder verdriet,
Oft alle sijn Consten baten hem niet.

Dat cruyt Merck ende Melde,
Wassen t'samen inden velde:
Pluckt Merck laet Melde staen,
Soo moochdy op alle plaetsen gaen.

Die zijnen vriend proeven sal,
Die proeft hem in zijn ongeval:
Want in voorspoet is menich vriend,
Die inder noot niet wel en dient.

Die armen in die huysen en op der straten,
Denckt dat sy oock geerne mede aten:
Dus brengt haer wat wt mildicheyt,
Van t'geen ghy verteert in overvloedicheyt.

Die sijnen sin tot wijsheyt keert,
Alle tijt hy hoort, ende oock leert;
Die Deuchde werdt in hem vermeert,
Ende wort in eewicheyt gheert.

Daer is niemant soo rijck,
Al inde werelt wijt;
Noch schamel van gelijck,
T'hert heeft een cruys altijt.

Die menighe spreeckt een ander op sijn eer,
Maer wist hy wat hy selver weer;
Ende wat den sijnen waer geschiet,
Hy soude swijgen en spreken niet.

Die my berispt ofte den mijnen,
Die gae thuyt en berecht den sijnen:
Ist dat hijt daer vint t'samen net,
Soo mach hy seggen wat my let.

Die soo vervult is in sijns herten mage,
Dat hy moet clappen al dat hy weet;

Dien raede ick dat hy alle dage,
Een cruydeken eet dat swijgen heet.

Die vry is, ende knecht wil wesen,
Van sotheyt is hy qualick te genesen:
Want voor loot geeft hy wt sijn gout,
Sijn sotheyt smaect te seer nae t'sout.

Die alle tijt geerne liecht,
Ende met valscheyt een ander bedriecht;
Sijn overhoofd is de boose geest,
En bedriecht sich selven aldermeest.

Die handt die by den weghe staet,
Wijset de strate diese selve niet en gaet:
Gelijck is een Predicant int leeren goet,
Die Deuchde leert, ende selve niet en doet.

Die sonde voor gheen sonde en achten,
Die sullen hen spade van sonden wachten:
Die sonde haten, ende deucht beminnen,
Sullen sonde laten, ende deucht beghinnen.

Distelen ende doornen steken seer,
Maer quade clappers tonghen noch veel meer:
Liever wilde ick door distelen en doornen baden,
Dan met clappers quaede tonghen te sijn beladen.

Die daer wil clappen te veele,
Die werdt een geck inden spele:
Ach swijgen is een groote kunst,
Maer clappen maeckt soo groot ongunst.

Die op woeker set sijn heyl,
Dien is sijn siele gants wel veyl,
Ende heeft met Godt geenen deel,
Ia is des duyvels gants ende heel.

Die op sijn vromicheyt steunt alleen,
Dien niemant goet is int gemeen,
Ende oordeelt yeder man onreen,
Die stoot sich lichtelick aen een steen.

De Maechden sullen niet veele drincken,
De Maechden sullen verre dincken,
De Maechden sullen niet veele eeten,
Daer toe sullen sy weynich spreekken.

Die alle sijn troost set op dat gout,
Ende dat selve voor het beste hout,
Geen dinck oock daer boven stelt,
Aen dien wordt narheyt grof vermelt.

Die den ondiscreten wil maecken vroet,
Ende hem berispen in t'geen dat hy doet,
Hy doet sijnen arbeyt en moeyte verlooren,
Want den onbescheyden en salder niet na hooren.

Die beginselen vande kranckheyt wederstaet:
Want laet ghyse verouden, het werdt te laet.
En als ghy moet lijden soo weest verduldich,
Want wat ghy lijt, ghy sijt meer schuldich.

Die door die vinger sien kan,
En laet sijn wijf eenen anderen man,

Die heeft den Narren cappe aen
 Ende slacht de Kat die de Muys siet gaen.

Door wellust sterft,, end' haest bederft,
 De mensehe blint:
 Veel drucks verwerft,, zoo wie hier erft
 Sieckt wellusts kint.

Daer is een cruyt en hiet mala Mulier,
 Wacht u daer voor prudenter:
 Bedriecht het u eens procaciter,
 Het sal u berouwen semper.

Die werelt, die duyvel, ende dat vleysch,
 Als dese drie hebben haren eysch,
 Soo blijft die eedele Siel verloren,
 Die Godt soo vriendelijck heeft wtvercoren.

De beesten maet	Segt wellust Swijn,
Men houden siet:	Wie beest mach zijn,
De Mensehe vliet	De Mensch oft' beest,
Naer overdaet:	Du bist het meest.

Dien deucht verheucht,, gheneucht en vreucht
 Is staech zijn lot.
 Zijn rust staet vast,, in lust off last
 Door hulp van Godt.

Der gieriger sorgen,, is avont end' morghen
 Om t'gelt, recht oft zijn eyghen waer, te vermeren:
 Maer zijn spaerlicke buyck,, mist het nutte ghebruyck
 Hy derft als vreemt goet, niet bestaen te verteren.

Dijn Doot, en Christi lijden,
Des werelts bedroch aen allen zijden,
Des Hemels vreucht, der Hellen pijn,
Laet altijd in u ghedachten sijn.

Die in geboort ende doot
De menschen heeft bedrogen;
Diens gheluck is wonder groot:
Druck komt naer Eer gevlogen.

Die wijs is end' bedacht,
Naest Godt wordt hy geacht
Vry, Rijck, Schoon, end' Gepresen,
De Grootste die mach wesen.

Des wijsheyts wortels bitter sijn:
Doch haere vruchten sijn soo soet,
Dat sy int lest het droef gemoet
Verlossen van druck en pijn.

De doot seer straf,, kan in het graf,
De Deucht niet houden:
Alst al verdwijnt,, de Deucht die schijnt,
Vry van vercouden.

Die kan houwen maet,, alst hem wel gaet,
Dats prijsselick:
En in tegenspoet,, tweleck is onsoet,
Doet wijsselick.

Die sijn vleysche,, gheeft sijn eysche
Nae sijnen lust:

Die sal verwerven,, eewich sterven
Sonder rust.

Die wil leeren sterve,
Ick gheef hem goeden raet;
Dat hy die dinghen derve,
Daer hem zijn sinne op staet.

Die veel wil callen,, moet ontvallen
Menich woort,
Dat beter waer, int openbaer
Niet ghehoort.

Die metter daet,, volcht wijsen raet,
Tis mijn bedieden;
Hy sal seer fijn,, oock gheacht zijn,
Wijs voor de lieden.

De wijsheyt snoeyt,, soo dat wel groeyt,
De ionghe jeucht:
Doch die best bloeyt,, die self verfoeyt,
T'geen strijt met deucht.

De menschen al,, met groot gheschal
De deucht seer prijsen:
Doch heel vercout,, en gantsch benout
Die voorby wijsen.

Die yder seer bekent
Gheleeft heeft in zijn daghen,
Die sterft sich onbekent:
t'End moet den last doch draghen.

EN wilt niet draegen hooge moet,
Op schoonheyt, rijckdom, of sterckheyt mede:
Sy sijn gereyst sijt dies wel vroet,
Die hier besaten Sloten ende Steden.

Een mensche moet in sijnen daegen,
Voor twee dingen sorge draegen:
Ten eersten voor sijnder Sielen bedrijf,
Ten anderen voor sijn selfs Lijf.

Een droevich hert wt droevigen gront,
Ende daer toe selden te wesen blije;
Beneemt het leven in corter stont,
Ten sy datmen wederstaet ten tije.

Een goede hoope wederstaet alleene,
Perijckel, tegenspoet, ende ongeluck:
Want al waeren wy gewont totten beene,
Hopende een beter, soo mindert den druck.

Een yeder behoort deucht ende konst t'useren,
En sijn ouders goet niet onnuttelick verteren:
Op dat hy in sijn ouderdom niet en segge,
Och die wat in sijn jeucht geleert hadde.

Een goet hert vroom ende slecht,
Crijcht dickmaels menigen harden stoot:
Maer Godt brengt hem weder te recht,
Ende helpt hem wt alder noot.

Een strack woort verweckt toornige treecken,
 Maer een soet woort kan gramschap breecken:
 Dat wy op quade woorden soetelick spraecken,
 Wy souden haest liefde ende vrede maecken.

Een die genoeg heeft,, ende daer wel af leeft,
 Tis prijselick:
 En diet niet en doet,, heeft nochtans het goet,
 Doet onwijselick.

Een wijs man vroet, eer hijt verstaet,
 Geen oordeel doet:
 Een sot met spoet, oordeelt voor quaet,
 Dickwils het goet.

Eylacen is dat niet seer te bekarmen,
 Die Rijke vreet als nu den Armen,
 Ende den duyvel vreet wederom den Rijke,
 Dus worden sy gevreeten beyde gelijcke.

Een arm man kan wel rijck werden,
 Een rijke wordt wel arm op deser erden:
 Seer haestelick tijtelick goet vergaet,
 Datmen met onrecht te hoope slaet.

Een yeder laet hem daer aen genoeg,
 Dat sich tot sijnen staet wil voegen:
 Ist dat yemant te veel wil begeeren,
 Soo moet hy dat groote met het kleyne ontberen.

Een dinck ick wel ghemercken kan,
 Dat menighen heer, een schalck man

Veel liever is, die pluymstrijcken can,
Dan een die goet ende eer hem gan.

¶ Een Iagher is een Iagher,
Die niet en heeft, dat is een clagher:
Ia doch wil ick vanghen dat ick iaghe,
Soude ick oock iaghen alle mijn daghe.

¶ Een werelts Iongelinck lustich seyt,
Vreuchde te hanteren is mijn beiach:
Een werelts Outman op crucken seyt,
Mijn heucht noch seer wel dat ick't plach.

Een vrient te clappe,		Een vrient inder noot,
Een vrient te snappe,		Een vrient inder doot,
Alst comt ter noot		Een vrient achter rugge,
Soo sijnse doot.		Is een goe vaste brugge.

Elck tracht met lust		Elck trecke uyt
Naer eer en goet:		Het quade cruyt,
Tis beter met rust		En t'schadich loff,
Een goet gemoet.		Wt eyghen hoff.

Een Rechter die gave neemt is niet vrye,
Schenckagie te nemen maeckt verraderye:
Wie de ghifte behaecht, ende geren behalt,
Die compt lichtelick om zijn ghewalt.

Eer is een groote schadt,
Hoe luttel acht die menighe dat:
Hebdy geen goet ghy moghet krijghen,
Hebdy geen eer, soo moet ghy swijghen.

Een goede naem veel beter is,
 Dan gelt en goed dat is gewis:
 Is dat ghy al u goet verliest,
 Een goede naem voor al verkiest.

Een vrou sal haer man gelieven int herte binnen,
 Soo dat sy (t'welck t'grootste is inder minnen)
 Als een spiegel het gedaente conterfeyt,
 Haer man gelijck sy in lief en leyt.

En soeckt geen verwe dan by natueren,
 Geleende Schoonheyt en mach niet dueren:
 Soeckt Godt te behaegen, en uwen man,
 Al schimpt die werelt wat lichtelijck an.

Een vroom wijf wt liefden seer,
 Onderdanich haer man als haeren Heer,
 Sy is te prijzen menichfout,
 Boven gesteenten, silver en gout.

Een Vrouwe wijs,, geeft onderwijs,
 Wel weerd't geacht:
 Dus acht ick dwaes,, die met geraes,
 Een Vrou veracht.

Een Vrouwe die geeft, die biet haer eer,
 Een Vrou die neemt, die vercoopt haer eer:
 Een Vrouwe die met eeren wil leven,
 Die moet noch nemen, nochte geven.

Een geveysde Tonge kan meer quaets doen,
 Schijnende vrient, maer valsch van herten;

Dan een openbaer vyant die stout is en koen,
Den geene dien hy haet, wil brengen in smerten.

En verheucht u niet in s'vyants doot:
Wy moeten al tot deser noot
Kommen, daer is geen helpen voor,
Het komt een yegelick voor sijn door.

Elck sie voor sich, want trou is weynich,
De menschen sijn al meest vileynich:
Als dat geluck een man niet en dient,
Soo vindt hy selden een trouwe vrient.

Een dinck dat uyster oogen is,
Is uyster herten sijt des gewis:
Een vrient diemen selden siet,
Vergaet uyster herten geheel te niet.

Elck wacht sijn tonge ende oock sijn handen,
Die veel misdoet maeckt veel vyanden:
Hy is niet waerdich dat hy leeft,
Die quaet voor goet sijn vrienden geeft.

Eygensoecklickheyt verdrijft allen recht,
Alle vrundtschap, geselschap, ende geslecht:
Soo Eygensoecklickheyt daer niet en waer,
Soo waer het Evangelium oock niet swaer,

Elck moet weten voorseker en gewis,
Dat die mensche des menschen meeste vyant is,
Soo ons t'oude spreekwoort constelick ontdeckt,
Dat *deen mensche den anderen een wolf of duyvel* strect.

¶ Eens gedroncken en is geen schande,
 Twemael gedroncken is gelt of pande,
 Driemael gedroncken ende wech gegaen,
 Is een heusche boeverie gedaen.

¶ Een Molenaer Snijder ende een Wever,
 Al saeten sy onder een kevie neder,
 Een blinde en mocht niet faelen,
 Hy souder wel een dief wt haelen.

Een dinck ben ick geworden wijs,
 Dat soo wie timmert op een Ys,
 Die sal sijnen arbeyt verliesen,
 Want ten sal altijt [*niet*] vriesen.

Een yeder behaecht sijn wijse wel,
 En volcht in als sijn eygen lust:
 Daerom soo is die werelt rebel,
 Ende altijd als een Zee onrust.

Edel werden is veel meer,
 Dan edel te sijn van ouder heer:
 Die is Rijck, ende Edel inde werelt,
 Die Godt bemint, ende niet het gelt.

Eerlicke en deuchdelijcke dingen wy onderhouwen,
 Soo lange alsser hoope van winst hem verthoont:
 Maer wederom wy terstont t'seyl anders vouwen,
 Soo d'ondeuchde meerder belooft, ofte loont.

En wenscht noch en bidt niet onsen heere,
 Ten sy u tot salicheyt, ende Godts eere,

Want Midas van hongher ende dorste sterff,
Om dat hy sijn sotte bede verwerff.

Een cleyn iolijt,, in deser tijt,
Al hier vercoren,
Is sekerlijck,, voor t'Hemelrijck,
Te veel verloren.

Een Man die boven maten climt,
En voorts op sijn gebueren grimt,
Int hoochste altijt put, en paelt,
Dickmaels sietmen dat hy dwaelt.

Een Ionckwif die luy en spijlich is,
Een out Peert dat ruyt en rappich is,
Een Ionckman die niet en wil leeren,
Dese sijn t'haerder hoochster eeren.

Een Man die heeft een sieck Lijff,
Ende een weeldich dansent Wijff,
Ende veel paden door sijn Coorn,
Dickwils heeft hy grooten toorn.

Een out Wijff dat swert en leelijck is,
Sittende in een roock die bitter is,
En knagende aen een been daer niet an en is,
Die grijnst soo lelick dat het groot iammer is.

Een kint opgevoet met Wijn,
Een vrou wel sprekende Latijn,
Een Son die hem vroech openbaert,
Dees drie doen selden goeden dachvaert.

Een Ey sonder sout,, Een sop sonder smout,
Iagen sonder roopen,, Minnen sonder hoopen,
Dat sijn vier saecken,, Die niet wel en smaecken.

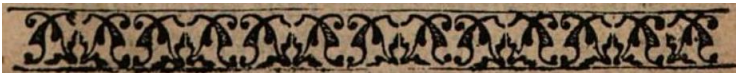
Een boyemloose Mande,
Een out Wijff sonder tande,
Een Ionge dochter sonder Man,
Hebben dickmaels veel quellagien an.

Een hinckent Ruyter, een manck Paert,
Een Crijchsman sonder swaert,
Ende een Vryer sonder baert,
En sijn geen seven oortghens waert.

Een wel bewandelt Wijff,
Een Paert dat opten hacken is stijff,
Een Knecht die veel Heeren heeft gheadt,
Daer op hange niemant sijnen schadt.

Een schoon mensche ofte hooch gheboren,
Die nae gheen deucht en wil horen.
Ende om Godt niet en gheeft,
Tis iammer dat hy op aerden leeft.

Een Lantman sonder Landt,
Een Zeeman sonder Zandt,
Een Pelser sonder Vellen,
Dat zijn drie arme Ghesellen.

FOrtsers en lortsers sijn op de baen,
Liegers, bedriegers, die houden tlant:
Om den onnoselen te bedriegen ist heur gedaen,
Wacht u te kommen aen haeren kant.

Fortuynne heeft als meesterse gebodt,
Over de geene die hier onbedacht,, leeft,
Houdende den rijckdom voor haeren Godt,
Maer die wijse over haer alleen macht,, heeft.

Fortuyns rigeur aensiende niemants crachten,
Haest onversiens yemant seer verdestrueert:
Altemets nochtans weder in eendrachten,
Roept iae neemt genadelick en nobiliteert.

GEen dinck ter werelt sal u soo veel baeten,
Tot ootmoedicheyt en alder dingen maeten,
Als d'onsekerheyt des levens t'overdencken,
Wat ghy doet, aenmerct de doot, t'sal u *niet* krencken.

Gesontheyt des lijfs dickwils schaede doet,
Der sielen kracht, daerom ist dick goet,
In kranckheyt sijn op deser Erde,
Waer door Godt niet vergeten werde.

Glorie die verkregen werdt door deucht,
Blijft inder ewicheyt groot ende onsterfelijk:
Maer alle andere eere ende ydele vreucht,
Vergaet als een blomme des velts bederflick.

Geen lekker morseelkens heeft hy van doene,
 Die met vrome herten, ende al de wijse,
 Wil oorlogen, ende strijden in dit saysoene:
 Want rouwen kost, is den kloecken goede spijsen.

Ghy en sult niemant sijn te goet,
 Reden te geven van datmen u vraecht:
 Sijt milt van woorden geeft antwoord soet,
 Soo hebby prijs en danck beiaecht.

Ghedult in lijden salmen prijsen,
 Want verduldich wesen leeren ons de wijsen:
 Wilt ghy dooden der sorgen sweerdte,
 Soo laet ghedult sijn dijns herten weerdte.

Godt heeft alle konsten different gegeven,
 Om dat d'eeen mensch by dander soude leven:
 En de landen sijn begaefte met differente waeren,
 Om dat de luyden by malcanderen soudē vergaeren.

Godt seyndt op ons straffe ende plaegen,
 Hy is ons dat schuldich alle daegen:
 Want wy en wegen niet met rechter waegen,
 Ende leven niet nae sijn behaegen.

Ghelove, Minne, ende Ootmoedicheyt,
 Reynicheyt, Wijsheyt, ende verduldicheyt,
 Dese ses deuchden voorwaer gheseyt,
 Verdrijven alle ghebreckelicheyt.

Geen quaet met quaet doch en vergelt,
 Segentse die u vervolgen:

Giiii

Geschied u eenich gewelt,
Zijt lijdszaam blijft onverbolgen.

Ghy quade boose Menschen wilt u bekeeren,
Weet dat ghy op u graf dagelick tert:
Laet doch u sonden ter Godts eeren
Want den appel is seer quaet die niet rijp en wert.

Goet verloren, niet verloren,
Moet verloren, veel verloren,
Eer verloren, meer verloren,
Siel verloren, al verloren,

Gisteren was my de Doot nae by,
Huyden isse noch naerder my,
Morgen ist dat ick leven mach,
Is sy my noch naerder eenen dach.

Ghy en sult in geender wijsen,
Vwen Vrint, die ghy mint, te seer prijsen:
Want misschien komen mocht eenigen dach,
Datmen hem weder misprijsen mach.

Ghy sult voorwaer hoort mijn bediet,
Quaet van vrienden geloven niet,
Ten sy dat ghy sonder waen,
Die waerheyt wel hebt verstaen.

Goet gelaet,, van herten quaet,
Bedriecht vele goede vrunden.
Het is oock recht,, als men secht,
Stille wateren hebben diepe grunden.

¶ Gasten die qualick betaelen,
 En van mijn kaesen maecken schaelen,
 En Bartholomeus van mijnen broode.
 Alsulcke gasten sie ick noode.

¶ Goet ghesel is haest gheseyt:
 Maer eer hy die kost heeft aengeleyt,
 Daer hy die naeme door krijgen can,
 Soo is goet ghesel, een arm Man.

Ghecruyste schijven,, die wel by blijven,
 Is goede provanche:
 Wie dat hy es,, heeft hy wel des,
 Sijn saecke heeft sanche.

Geen wacht so sterck,
 Geen Slot soo vast,
 In s'werelts perck,
 Ten wordt verrast,

Door t'Gout: welck's cracht
 Des donders macht,
 End' s'blixems quaet,
 Te boven gaet.

Goet maeckt moet,,
 Moet maect homoet,
 Homoet maect nijt,
 Nijt maect strijt,

Strijt maeckt armoet,
 Armoet maect ootmoet,
 Ootmoet maect vrede soet,
 Vrede is der Sielen goet.

Giericheyt, overdaet, ende oncuysch wandel,
 Moetwille, ende onbetamelijcken handel,
 Hebben meenighen Heeren alsoo beseten
 Dat zy de wijsheyt gantsch hebben vergheten.

HEbt Iesus altijd in uwen mondt,
Draecht Iesus altijd in uwen grondt,
Neemt Iesus voor u in uwe wercken,
Soo sal u Iesus in sijn liefde stercken.

Hooveerdije komt vanden duyvel her:
Door hoovaerdije viel Lucifer,
Vanden hemel af tot inder helle,
Deur hoveerdije werdy sijn geselle.

Hoopt op Godt in wat noot ghy sijt,
Rechtvaerdicheyt gebruyckt altijd,
V gelove oprecht bewijst,
Liefde betoont, u vyanden spijst.

Hoe hoog geleert, ofte hoe wijs geestimeert,
Die daer in glorieert ende metten simpelen spot,
Van sijnder wijsheyt hy declineert,
Want wanende wijs te sijn, volmaeckt den sot.

Hooren en swijgen is beyde goet,
Verdraegen is t'alderbeste:
Soo wie bedwingen kan sijn moet,
Hy verwint altijd int leste.

Heusch van zeeden reyn van monde,
Trou van handen, en goet van gronde,
Dat sijn vier edele, lieflijcke saecken,
Die den mensche behaechlijck maecken.

Het is groote wijsheyt verdraegen leeren,
Goet verdrach brengt meenich ter eeren,

Verdraegen brengt alle dinck ten beste,
Soo wie verdraecht, verwint op t'leste.

Haet, toorne, ende ongonst,
Dese drie sijn van eender konst:
Wie datse neemt in sijnen raet,
Sy raeden hem niet dan alle quaet.

Het is een spreekwoord gantsch gemeene,
Het mosten sijn heel stercke beene,
Die goede ende gemackelijcke daegen,
Met eer en vromicheyt sullen draegen.

Hoe mach een tonge formeren t'woort,
Dat een nijdich herte doet spreekken voort:
Liever dat het leugen sy, dan waer,
Dat meenige goede mensche valt swaer.

Het is de geluckichste die daer leeft,
Die naeme noch eere ter werelt heeft,
Noch niet daer hem sijn sinnen op rusten,
Dan soo mach hem Godts gelusten.

Het is waerachtich ende gewis,
Dat hy veel meer te prijsen is,
Die sijnen grammen moet bedwingt,
Dan die een Burch met crachte wint.

Hoope ende vreesse een yeder heeft,
Nae dat hy wel ofte qualick leeft:
Die Conscientie leert een yeder recht,
Wat hy mach hoopen ende vreesen slecht.

Het doet den Lijve ende Siele goet,
Te slaepen met een reyn ghemoet:
Maer wie te veel rust onbequaeme,
Verderft Lijf ende Siel te saeme.

Hoemen hier put oft hoemen paelt,
Die eene rijst, die ander daelt:
Tsy Prince ofte hooghe Potentate
Niemand blijft in eender state.

Hebdy een Vrient arm van goet,
Hy mach van raede wesen vroet:
Welcke den vrienden menichfout,
Beter is dan silver off Gout.

Hebdy u Vrient belovet yet,
Dat ghy hem kunt geven nyet,
Sonder sonden of sonder lachter,
Dat moocht ghy wel laeten achter.

Hoort den simpelen wiltse niet versmaeden,
Al ist een Sot die u goet kan raeden:
Gelooft niet die u schoon zijn voor ooghen,
Want menich wort daer door bedrooghen.

Het is te beclaeghen vast ende seer,
Dat hier die vrome heeft weynich eer,
Dat door pracht, rijckdom en sonden befaemt,
Veel als Edel, ende goet werden ghenaeemt.

Hy is wel ghemoet,, die niet en doet,
Op geenen dach,

Datmen voor quaet,, ofte voor misdaet,
Vertellen mach.

Hoe wel dat Godt Barmhertich is:
Soo is dat doch daer toe gewis,
Dat hy toont sijn Rechtvaerdicheyt,
Ende straft die sonde in ewicheyt.

Hebt ghy een vrint,, die ghy bemint,
Hem niet en blameert:
In sijn absentie,, met reverentie,
Sijn lof vermeert.

Het secreet,, dat ghy weet,
Houdt verborgen:
Vrou noch knecht,, dat niemant secht,
Heden vrient,, viant morgen.

Het gelt en goet,, kan maecken moet,
Al waermen hem went:
Die't niet en heeft,, in treuren leeft,
Want niemand hem kent.

Houdt u doch kleyn, weest gern alleyn,
Hebt Godt altijd voor oogen.
Peyst op dien dach,, die niemant voorby en mach,
Doet goet na u vermogen.

Half sot, half vroet,
Half quaet, half goet,
Half eere, half schande,
Dats nu de Zeede vanden lande.

Houdt uwen mont Clappaert,
Clappen is al uwen aert:
Die een Clapper is van naturen,
Moet ewelick sijnen clepel ruren.

Hoe naerder Oost,, hoe beter troost,
Hoe naerder Suyt,, hoe schoonder Bruyt,
Hoe naerder West,, hoe vuylder nest,
Hoe naerder Noort,, hoe meerder moort.

Hoort, ende leert swijghen,
Swijcht, ende leert verstaen,
Verstaet, ende leert onthouden,
Onthout, en leert daer nae doen.

Het is een vrundt tot allen uren,
Die dat soet al metten suren,
Met den vrunden doet bestaen,
Iae hoe hem de saecken oock vergaen.

Hoe meerder lieff, hoe swaerder leet,
Als het op een scheyden geet:
Daerom legt minne niet daer an,
Daerse immer moet scheyden van.

Het goet dat nu ter tijt is mijn,
Dat was een ander, en sal sijn:
Daer staet niet meer tot mijn ghebodt,
Dan ick verteer, en geeff om Godt.

Hoort, siet, swijcht, ende verdraecht,
Soo en weet niemand wat ghy jaecht,

Ick hoorde, ick sach, ick sweech, en verdroch [*lees: verdroech*],
Ende den tijt quam dat ick loech.

¶ Haveren broot vult den darm,
Garsten broot sterckt den arm,
Roggen broot maectt goet bloet,
Maer niet soo goet als weyten doet.

¶ Haet my mijn lief om mijn slecht habijt,
En draecht my dat nae tot schandelick verwijt,
Seggende, meent hy mijn so slechtelick te behaegen,
Ick segge ten past my niet andere te draegen.

Het is al recht dat blijft by sijne maet,
Die hooch in alle dinck te loven staet:
Maer onrecht ist verderfelijck ende quaet,
Al wat daer onder ofte daer boven gaet.

Het vlieden der boosheyt,
Is t'geen dat wy Deucht noemen,
Bevrijt sijn van sotheyt,
Wy d'hoochste wijsheyt roemen.

Hy en gont,		Hy is geck,
Noch hy en mach,		Die sijn beck
Hy slacht den hont,		Soo clappen laet,
Die opt hoy lach.		Dat elck hem haet.

Hoe eenvuldiger,		Hout u bedeckt,
Hoe geduldiger.		Siet wat ghy segt,
Hoe gheleerder,		En hout u mont,
Hoe verkeerder.		Want diemen haet begrijptmen terstont.

Het goudt is weert		Het kijken
Aen elcken cant:		Van d'amoureuse herten,
Doch meer begeert		Doet verstijven
Is t'Vaderlant.		De nieuwe min <i>met</i> smerten.

Het is al goet,, wat hy doet,
Diemen bemint:
Wederom al quaet,, diemen haet,
Wat hy beghint.

Het leven is broosch, en cort van Iaren,
Cito relinquens corpora.
Wilt ghy u Siel int leven bewaren,
Virtute vitam proroga.

Hebt lief dat ghy niet verliesen moocht;
Verlaet dat ghy niet behouden moocht;
End' soeckt dat ghy altijd ghenieten moocht.
Ach Godt hoe cort is hier den tijt,
Maeckt ons van allen Sonden quijt.

Hy verraet sijn Ieucht, vreucht ende lijf,
Die om gelts wil neemt een wijf:
Verwijt, schelden, haet ende gekijf,
Die sullen wesen sijn tijt-verdrijf.

Hoedt dy voor krijch, krijch is niet goet,
Hoedt dy voor krijch ende overmoet:
Voor krijgen wilt u doch wel bewaren,
Door krijgen suldy in armoede varen.

Hoope en troost dat zijn twee saecken,
 Die truerighe herten vrolijck maecken:
 Maer het eene mach my selden ghebeuren,
 Daerom soo moet ick dickwils treuren.

Haet, Toorn, ende Nijt,
 Maeckt u wtter herten quijt:
 Daer Godt sal nemen zijn stede,
 Daer moet zijn liefde, rust en vrede.

Hy is voorwaer een gheluckich Man,
 Die nu ter tijt sonder spot leven kan.
 Met spot meenighe omgaet ende leeft,
 Die in grooter spot selver vast cleeft.

Hout ghy heymelickheyt niet by dy,
 Die ghy hebt ghesproken teghen my;
 Wat begeerdy dan t'swijghen van my,
 Dat ghy niet kunt verswijghen by dy?

Hoe datmen't al,
 Int eertsche dal,
 Als eenen Bal,

Hier keeren siet,
 Noch sietmen niet,
 Dat sonde vliet.

Int begin van t'Gebet sal aendachticheit wesen,
 In het midden werdt devotie ghepresen,
 Int eynde sult ghy u heel vergheten
 In Godt, wiens goetheyt is onghemeten.

H

In ondanckbaerheyt heeft Godt groot mishagen,
Soo doet oock de mensche t'sy out oft jonck:
Maer wie en souder oock niet over claghen,
Sy is van veel quaets, wortel ende oorspronck.

In liefden u altijd verstijft,
T'lijden des Heeren in u herte wrijft,
Tot den armen u aelmisse went,
Dit is ter salicheyt u fundament.

In alle Landen onbekint,
Van al de werelt onbemint,
Onghetroot in alle pijnen
Aldus wil Godt hebben de sijnen.

Inde werelt sijn wy gecomen deur *Adams* misdaet,
Waer in wy wonderlick leven in *verscheyden* staten:
Tot dat wy door de Doot (*gedaen* hebbende goet oft quaet,
Om geoordeelt te worden) die moeten verlaten.

In Godt ist al wilt dit wel vaeten,
Waerachtich en ewich vergaende niet,
Van alle datter is gheschaepen,
Die voorbeelden in hem levende siet.

Ist niet een wonderlijck dinck voorwaer,
Dat nergens die waerheyt mach blijven claer?
Wie die waerheyt brengt int openbaer,
Moet voor de waerheyt veel lijden swaer.

Indien ghy aenmercken wilt ende versinnen,
Wat wt der menschen ooch, neus, oor, en mont,

Oock andersins voortskomt, ghy sult bevinnen,
 Geen vuylder mishoop *dan den* mensch, tot alder stont.

Inde werelt is anders niet,
 Dan alle valscheyt ende verdriet,
 Loosheyt, bedroch, en verradery,
 Ick seg u de waerheyt geloves my.

Inde werelt ben ick gecomen naeckt en bloot,
 Want ick bracht met my cleyn noch groot:
 Heb ick niet als ick sal commen te sterven,
 So hebben *se* winst noch schade, die t'goet sullen *erven*.

Ick raede elck nae mijn bedieden,
 Datse hem wachten voor sulcke lieden,
 Die schoone woorden spreken sonder meene,
 Men vinter ter werelt meer dan eene.

Ick hadde een Vrient alsoo ick dochte:
 Maer doen ick vriendschap aen hem sochte
 Soo en was daer niemant t'huys,
 Dus wast mijn Vrient maer quantshuys.

Ick wilde dat niemant en konste,
 Vriendschap toonen sonder gonste:
 Want daer is geen erger fenijn,
 Dan vrient te schijnen, en vyant te zijn.

Ick woude dat ick wiste wiese waren,
 Die anders sijn dan zy openbaren;
 Die menige toont een goet gelaet,
 Ende peynst fenijn en alle quaet,

Ick ben verraden onverdient,
Die mijn verriet dat scheen mijn vriend:
Ende daer ick my op verliet,
Dat was die gheene die my verriet.

Ick heb verstaen, ende wel onthouwen,
Dat grote vriendschap wel kan verouwen:
Noch heb ick daer by verstaen,
Dat heete minne wel mach vercouwen:
Maer reyne liefde mach niet vergaen.

Ick woude dat niemant konde,
Een anderen vrientschap toonen,
Of ten quame wt s' herten gronde,
Soo en mochtmen niemant hoonen.

Ick quam gegaen in een Lant,
Daer stont geschreven aen de want:
Dat ick niet verbeteren en konde,
Dat soud' ick laeten als ick dat vonde.

Ick ginck eens voorby een want,
Daer ick aldus geschreven vant:
Wildy wesen liefgetal ende bemint,
Soo laet vriend by vriend als ghyse vint.

Ick quam gegaen al door een Landt,
Daer ick aldus geschreven vandt:
Waert dat ick niet deugen en woude,
Hy en leeft niet die mijn helpen soude.

¶ Ist als men gemeenlick seyt,
 Dat de wijsheyt inde baerden leyt,
 Soo mogen die Bocken ende Geyten,
 Wel de wijste vande werelt heyten.

¶ Ick wil hopen, ende herden,
 Dat niet en is, dat mach noch werden,
 Dat niet en is dat mach noch sijn,
 Daer op soo rust dat herte mijn.

¶ Ick en wil niet langer fantaseren,
 Scheyt van mijn alle melancolie:
 Vleysch ende bloet soude ick verteren,
 Want ghy maeckt my nemmermeer blie.

¶ Ick wilde dat elcke herbergier,
 Hielde een vogelken hubsch en fier,
 Dat altijd songe sonder verdriet,
 Eet en drinckt, die Waert schelt u quijt.

Ick meende het waere Eecken,
 Alle wat die luyden spreekken;
 Nu is het qualick Linden,
 De waerheyt kanmen nergens vinden.

In hoghen staet,, gheen beter raet
 Dan Ootmoedt:
 En die hout maet,, hoe dat het gaet
 Hy is wel vroedt.

Is dy dijne goedt in Zee ghenomen,
 Sijt blijde dat ghy daer van sijt gecomen:
 Hiii

Der Zielen schipbreking' is te beclaghe,
Goet canmen ghewinnen alle daghe.

Ick lijde, ick swijge end' ick verdraghe,
Als ick alleen ben ick claghe,
Tegens mijn selven mijn verdriet,
Soo en weetmen mijn lijden niet.

Ist Heer, ist Knaep,, ist Koster, ist Paep,
Ist Borger, ist Boer,, Ist dief, ist Hoer,
Ist Willeken, ist Simoen,, t'is al om gelt te doen.

Venus spreekt.

Ick Venus dwinghe alle Vorsten end' Heeren,
Voor mijn ghewelt can sich niemant verweeren:
Op sulcke cunst ick my gansch verlate,
Want schoon ben ick boven alle mate.

Ist dat Adam ons eerste Vader
Salomon, Sampson allegader,
Bedroghen sijn vande Wijven,
Wie sal dan onbedroghen blijven?

Ick ontbeer,, dat ick bekeer:
Conde ick laten mijn verlanghen,
Soo waer al mijn sorge verganghen.

Ick beveel een yghelijck op zijn eer,
Dat hy niet en sorghe te seer:
Want wie tot ongeluck is ghebooren,
Wat hy doet t'is al verlooren.

In mijnen sin heb ick ghedacht,
 Daermen mijn niet en acht,
 Daer wil ick altijd vreemde sijn,
 All soude mijn herte lijden pijn.

Ionghen raet,, Bedecten haet;
 Eygen baet,, Partijdich saet;
 Dese vier my wel verstaet,
 Maecken ter werelt groot quaet.

Ick begeere, segt my doch dat,
 Waer aff en wordmen niet sat?
 Ick vraeghe sonder Fabel,
 Wat is altijd duerabel?

In corter tijt,, met arbeyt, en vlijt,,
 Sonder verseeeren,
 Doet Godt subijt, sonder respijt,,
 De jonge jeucht leeren.

Ick hebber alsoo veel gheweten,
 Die hem soo hooch plaghen te vermeten,
 Ende haesten hem te gaen inder Echten,
 En blijven noch al arme Dienstknechten.

¶ Ick hebbe gheluck sonder bate,
 Comme ick te spade, soo com ick late,
 Comme ick te vroeck, soo com ick te ras,
 Aldus comme ick ghemeenlick t'onpas.

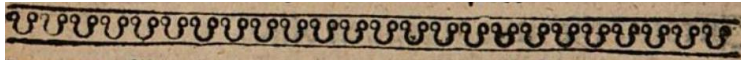
Ich ben begoten sonder nat,
 Een valsche vriend dede my dat,

Op wiens trou ick my verliet,
Dat was die gheen die my verriet.

Die Overdadighe spreeckt.
Ick wil Brassen, suypen ende storten,
Verminderen mijn goet, ende leven corten.

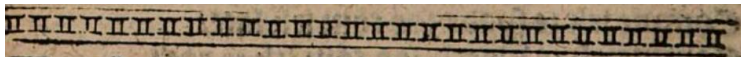
Een Matich Mensche.
Ick wil drincken, ende matich leven,
Vermeeren mijn goet, en daer van Godt geven.

In alle dingen die ghy doet,
Aensiet het Eynde soo sydy vroet:
Het brengt menigen int verdriet,
Om dat hy op t'Eynde niet en siet.

KRijch *komt* van dat woordeken mijn en dijn,
Want yederman denckt het is sijn:
Wildy die vrese des krijge ontgaen,
Soo neemt van herten vrede aen.

Kent u selven niet voor kloeck,
Houdt u leech in hogen staet:
Hovaerdije acht voor een vloeck,
En ghevoelt in als by maet.

LEert derven,, en sterven
Die vleeschelijcke lusten:
Soo suldy verwerven, tot uwer erven
Die ewige rusten.

Leert lijden, en strijden,, tot allen tijden,
 Soo sydy vroet:
 Stelt sinlickheyt besijden,, wilt u doch mijden,
 Ghy sult verblijden, in u gemoet.

Leert verdraeghen, sonder claeghen,
 Wie dat ghy sijt:
 Soo ghy verdraecht, hoemen u iaecht,
 Ghy wint den strijt.

Lijdt ende mijdt, swijcht en verdraecht,
 Lichtelick dijn noot niemant klaecht:
 Betrout op Godt, te vreden sijt,
 Met Godts wille tot alder tijt.

Laet ons lijden,, en strijden
 In dit iammer dal:
 Wie weet,, het bescheet
 Hoe lang het duyren sal.

Lijden int vleysch is swaer verdriet,
 Ende is den mensche als bitter gal:
 Maer pijn int hert diet wel doorsiet,
 Beswaert den mensch noch boven al.

Laet ons den heere vast aencleven,
 Ende volgen sijnen wille nae:
 Soo behoeven wy nergens voor te beven,
 Het mach dan gaen alsoo het gae.

Leeft in gedult hier op der Erden,
 Want u en mach niet meer gewerden,

Als voetsel ende decksel mede,
Daer mede laet ons zijn te vrede.

Leeft gelijk off ghy morggen sout sterven:
Daer tegen sult ghy met arbeyt verwerven,
Dat u tot het leven van noode is,
Als off ghy altijd soude leven fris.

Laet nijders benijden,, aen allen sijden,
Die wroegers fel:
Het sal by tijden,, al sonder strijden,
Worden gewroken wel.

Liefde te draghen is geen verdriet,
Een Wijff te nemen is goet spel,
En troutse niet wat u gheschiet,
Ghy kentse eerst te vooren wel.

Liefde te draghen is een wonderlick leven,
Dat anders niet can als sorghe geven:
Wie Godt beminde boven alle dinck,
Die dorfde niet sorghen voor eenich dinck.

Liefde is niet dan een brandende rasery,
Die met roock vervult de fantasy,
Met een sus, ende cus, met een iock, ende swinck,
Want dromen, en minnen, is bycans een dinck.

Liefde in een Ionckfrouwe, is een schaemte root,
In een gehoude Persoon, een onsinnicheyt groot,
In een Jongelinc, een vlam brandende t'hert minioot,
In den Ouden, een spot ende belachinge bloot.

Laet ghy u genoeg met dat de natuer behoeft,
 Soo sult ghy door armoet niet worden bedroeft:
 Dan soect ghy u begeerten te voldoen met practijck,
 Soo sult ghy nemmermeer worden rijck.

Luttel woorden, ende die waerachtich;
 Cleyn onderwin, ende dat voordachtich;
 Goede manieren, ende die by maeten;
 Roepen den mensch tot grooter staeten.

Liefde is eerbaer, ende reyn van leven,
 Deuchdelick werckende, vroom inder daet:
 Spruytende wt kennisse van Godt verheven,
 Natuerlick voerende een rechte maet.

Liefde verdraecht sonder swaerheyt,
 Ende sy en denckt gheen quaet:
 Sy verblijt heur inde waerheyt,
 Nimmermeer sy en vergaet.

Lijdt sonder noot:		Laet u spuwen int Vier,
Sterft sonder doot:		En u blaesen int Bier,
Spreect sonder woort:		Ende u nachtganck,
Sit stil en gaet voort.		So moecht gy leven lanck.

Lanck ter Hoven, lanck ter Helle,
 Wie sijn Conscientie bevryen wille,
 Die vliede dat Hoff, dats mijnen raet,
 Want Heeren trou in twijfel staet.

Liefde verwint alle dinck,
 Neen sprack die Penninck,

Want waer ick my wende
Daer neemt die liefde een Ende.

MEer spreken de wercken dan de mont,
Die wercken ghetuygen s'herten gront:
Daerom wilt ghy u gelove prijsen,
Laet die wercken t'gelove bewijsen.

Men sal den Kinderen tot deuchden vuegen,
Wanneer sy commen totten verstande:
Als het rijksen groen is soo salment buegen,
Tis quaet oude Honden leeren gaen in bande.

Met liefde ende gonst, haet ende nijt overwint,
Want haet ende nijt, is des boose vyants kint,
Ende schade niemant meer dan diese selfs hadt,
Nijt wt een quaet en ontrou herte gaet.

Maete is tot alle dinck nut ende goet,
Al die verstant hebben prijsen haer wegen:
Ende haeten als fenijn den overvloet,
In maete te volgen is t'beste ghelegen.

Mocht Ioncheyt, Schoonhey, Rijcdom altijd duren,
Dat waer een voordeel meer dan groot:
Maer eylacy daer is niet op te muren,
Want het fundament dat is die Doot.

My kommen dickwils te vooren
Vreemde dinghen, die doen mijn hooren:

Doch is daer menich die hoort, en siet
Deucht, en is te beter niet.

Met vlijt,, neemt waer uwen tijd,
Ten mach niet liegen,
Want seer subijt,, werdt ghy die quijt,
Als een valck salse u ontvliegen.

Minne regneert soo machtich,
Dat sy bint in corter uren,
Twee vreemde herten crachtich,
Dat sy t'samen langhe duren.

¶ Mijn avontuer is cranck,
Ick hoop een beter, eer yet lanck:
Stonde mijn ancker op vasten gronde,
Soo waer ick vrolick tot allen stonde.

Men denckt nu niet op eenich deucht,
Die schalcken worden alleen verheucht,
Eygen baet men nu geheel betracht,
Recht en wijsheyt wordt gantsch veracht.

Men acht niet op lachter,
De rijke heetmen heer,
Den armen steectmen achter,
Den rijcken prijstmen seer.

Mijn dunckt dat sijn geluck is goet,
Die trouwe vindt daer hyse doet:
Want alle de trou van desen lande,
Soumen wel dragen in een boyemlose mande.

Menich is rechtvaerdich allene met woorden,
Alsomen van Reynken de Vos eertijts hoorden,
Maer inden wercken niet een haer,
Dat sietmen alle daege wel openbaer.

Menich nu op den anderen spreeket,
Maer wilde hy aensien wat hem gebreekt,
Ende wat van hem, ende den sijnen is geschiet,
Hy soude wel swijgen, en clappen niet.

Mijn dunckt niet dat veele luyden moghen,
Haer waer vercoopen sonder loghen,
Want lieghen en bedrieghen sijn soo weert,
Tot allen coophandel men heur begheert.

Men hatet my, ick lijder my mede,
Ick wilde wel datment niet en dede:
Ben ick oprecht in alle mijn saecke,
Wat acht ick dan der luyden opspraecke.

Mocht yemant weten wat hem soude gebeuren,
Ende dan sijn toecomende hinder vermijden;
Soo waert een dinck nae sulcke konste te speuren:
Dan mocht ghijt wetende geensins ontrijen,
Wat baet *dan* dat ghijt weet, en nochtans moet *lijen*.

Menich vrijer noemt sijn liefken reyn roosken delicaet,
Soo lang alst noch voor hem te plucken staet,
Dan smakende de eggicheyt vant voorgebeelde soet,
Heeftse soo lief als menich *man* de roos aen sijn voet.

‡ Malle luy ende verrotte peeren,
 Boecken die geen deucht en leeren,
 En vuyle eyeren over hoop,
 Doe meer om gelt hoe quader coop.

Niemand en behoort hem edel te noemen,
 Om dat hy hier als edel gebooren,, leeft:
 Maer dese alleen mach hem van sulcx beroemen
 Die d'ondeucht verdreven, en deucht vercoren,, heeft.

Niemand mach hem te hooch beroemen,
 Al staet sijn hof vol schoonder bloemen:
 Die rijp kan komen op eender nacht,
 En benemen die blommen al haer kracht.

Niet en verheft u in der Fortuynen gaven,
 Licht draeyt het radt somtijts verkeert,
 Datse noch int eynde worden slaven,
 Die te vooren als Ionckers waeren geeert.

Niet houdtse voor getrouwe vrienden dijn,
 Die altijd willen by u sijn,
 Alst u wel gaet: maer als u ongeluck gebeurt,
 Ghy als dan uwe rechte vrienden speurt.

Niemand te recht lief hebben kan,
 Dan alleen een vroom ende wijs man,
 Want hijse al van herten bemint,
 Daer hy trou, ende eer by vint.

Niemants reden suldy schooren,
Weest traech int spreecken, snel in hooren,
Reyn van herten, heusch van monde,
Beleeft, ende soet tot allen stonde.

Niet te willen leeren is een schande,
Consten te kennen, is groote eere:
Al sijn die konsten menigerhande,
Leertse, want diese kan die is een heere.

Niemant in vreuchde en goeden vreedt,
Mach dueren een dach al sonder leedt:
Maer leedt ende lijden wel dueren mach,
Sonder vreuchde soo menigen dach.

Naer ydel genucht,, die haest vergaet,
Comt droefheys sucht,, die eewich staet.
Nae arbeyt en lijden,, komt ons ruste,
En nae veel strijden,, victorie en ruste.

Nemmermeer laet u gheschieden,
Dat ghy berispt ander lieden,
Van misdaden, sijt des vroedt,
Die ghy dick end' selve doet.

OCh die daer toe conde gheraecken,
Dat hy Godts minne mochte smaecken:
Gheen dinck en soude hem verdrieten,
Hy soude altoos naeden witte schieten.

O hoe wel dat daer wesen mach,
 Daer duysent Iaer schijnt eenen dach;
 By dat het is te wesen aldaer,
 Daer eenen dach schijnt duysent Iaer.

Prosopopœia Defuncti.

O mensche spieghelt u aen my,
 Dat ick ben dat worde ghy;
 Dat my is gheschiet, sal u gheschieden,
 Want niemant en can die Doot ontvlieden.

O mensche wilt u bekeeren;
 Die sonden laten en sterven leeren,
 Ende Gods gheboden bewaren,
 Soo moocht ghy int eewige leven varen.

Om eewich te erven.
 Een salich verblijden,
 Denckt dickwils op t'sterven,
 t'Doet sonden vermijden.

Onsuyvere tonge, onsuyvere sin,
 Elck vat wtgeeft gelijk het heeft in:
 Wildy suyver en reyn sijn bevonden.
 Hout herte ende tonge nau ghebonden.

Ootmoedicheyt is gheworpen int dal,
 Hovaerdie regiert nu over al,
 De Charitate is gheworden cout,
 Haet ende Nijt is menichfout.

Om quade lust te doen verdwijne,
En vindtmen geen beter medicijne,
Dan abstinentie in spijs en dranck,
Ende hoeden hem voor ledich-ganck.

Och waer ick gae, oft waer ick stae,
Die Doot die volcht mijn altijd nae:
Hoe ick my wende ofte keere,
Mijn leven kort hoe langer, hoe meere.

O Ionck gesel drinckt niet te veele,
Wacht u voor Hoeren, ende speele:
Want spelen, drincken, en een licht Wijff,
Verderven goet, ziel, ende lijff.

Ootmoedich, en willich weest t' allen tijt,
En met ghedult veel oversiet:
Nemet ten besten watmen u doet,
Dat selve brengt u eer, en goet.

Onse tijtelicke lijden,
Is licht, kort, vol van deucht:
Maer het werckt eewigh verblijden,
En verkeert den druck in vreucht.

Onse lijden is hier lichte,
En verganckelick nae **Paulus** verhalen:
Ons werckende in des Hemels gestichte,
Een croone der blijschap sonder falen.

Och lijden is mijn naeste cleet,
Een mantel van commer is my bereet,

Die is gevoeyert met verdriet,
Eylacy ick en kanse verslijten niet.

Om datmer door comt tot grooter eeren,
Daerom soo wil ick naerstich leeren:
Want naerstich leeren, ende wel onthouwen,
Dat heeft geholpen mannen en vrouwen.

Op die wecht,, onberecht,
Yet te willen maecken;
Is ghepoocht,, s'Hemels hoocht,
Met sijn hant te willen raecken.

Op dat het u niet berouwe nae der daet,
Soeckt in alle dinghen goeden raet,
Aen den wijsten vriend die ghy vint,
Ende die ghy ghetrouwe kint.

Op uwen vriend weest niet te vry,
Men kent gheen vriend dan inder noot:
Staet hy u dan van herten by,
Hy is dijn vriend, ick segt u bloot.

Om t'ghesicht dat den ooghen dient:
Salmen verkiesen geenen vriend:
Het aensicht schoon dat mach bedrieghen,
Maer een trou hert en kan niet lieghen.

Onthout dese lesse die ick u nu leere,
Nemmermeer wilt u betrouwen keere,
Daer ghy voormaels tot genigen stonden
Ter noot trou en hebt ghevonden.

Och Heer dat sy te kennen weeren,
Die anders sijn dan sy ghebeeren:
Sy seggen wit ende meenen swert,
Waer door menich, bedroghen wert.

Om dat een yeder soeckt hem selven,
Ende niemant op een ander acht;
Daerom blijven sy verlooren ende bedelven,
Die liefde haers naesten met allen cracht.

Och weelde, ende noot hebben onderscheyt;
Men vint in weelde veel vrienden bereyt,
Maer inden noot nauwelicx een bystander,
Ick hebt beproeft, nu besoeck het een ander.

Non est delicata res viuere. *Seneca.*

Och in dit dal,, vol van misual
En is gheen rust:
Tis al onsacht, en vol van clacht,
Die baerd onrust.

De mensche goet,, veel lijden moet,
En is vol druck:
De mensche quaet,, lijdt dickwils schaedt,
Vol ongeluck.

De Rijke man,, niet rusten can:
T'ghelt heeft hy lief:
De arme mensch,, derft sijn wensch,
En s' vleisch gherief.

Sorch en verdriet,, men daeghelicx siet,
 By s'hylicx bandt:
 De Iongman raest,, en is verdwaest,
 Door quaeden brandt.

De mensch bedaecht,, sijn herte knaecht:
 Wat lijdt hy niet?
 De Ioncheyt wilt,, moet sijn ghestilt,
 Of breeckt als riet.

De doot, de doot,, helpt ons wt noot:
 Soo wie hier sterft:
 Eer sy hem naeckt,, veel drucx versaect,
 En Godts Rijck erft.

O Godt wanneer,, sal dit lijf teer,
 Sijn asch en stof?
 Ick wensch om dy: du maeckst ons bly
 Tot dijnen lof.

Wech rust, gheen rust,, soo wie dy cust,
 Die is beroert.
 Godt is de vloedt,, van die rust goedt,
 Die naer rust voert.

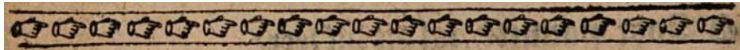

PRincen des lants moet ghy houden in eeren:
 Sijnse goet, tis een gave van Godt gegeven,
 Sijnse quaet, denckt om t'sondich verseren,
 Dat sodanige geessele u komt beneven.

Past dat ghy sijt ghehoorsaeme,
Alle overhey, ende macht;
Want sy dient wt Gods naeme,
Voor Gods dienaersche haer acht.

Prijst niet voor goet, dat schoon van schijn is,
Trecht, ondersoeckt, eer ghy besluyt finalick:
Hy is wijs die int onderscheyden fijn is,
Maer die de schijn voor de waerhey *neemt*, doet qualick.

Peynst altoos int herte dijn,
Wat ghy waert, ende sult sijn:
Soo suldy u tot allen stonden,
Te bet hoeden voor alle sonden.

QVam nae lijden gheen verblijden,
Soo waer tijden een swaer verdriet:
Maer want nae lijden comt verblijden,
Daerom acht ick lijden niet.

Questien die onnut sijn, ende onstichten,
En laet geensins wt uwe mont komen:
Ist dat ghyse een ander hoort dichten,
Stopt u ooren voor sulcx het sal u vromen.

Rijck willen worden en daer toe gerecht,
Dat rijmt sich als crom ende recht:
Gaet een Cameel door een nadel oor,
So comt den rijcke wel in s'Hemels choir.

Rijcker op aerden leeft niemant ghewis,
 Dan die niet met sijne te vreden is:
 Want wat baet veel rijckdoms, gelt en goet,
 Sonder verstant, met een vry rustich gemoet.

Regieren vriendelick ende met willen,
 Doet veel haet ende moeyte stillen:
 Maer die altijd is wreet ende suer,
 Die stoot sijn hoofd al tegen de muer.

Redene stelt nemmermeer aen d'een zije,
 Laetse u hope regeren ende stercken:
 Want waer die redene krijcht heerschappije,
 Daer woont wijsheyt die niet quaets can wercken.

Recht ende reden,
 Is onder de voet ghetreden:
 Gewelt ende overdaet,
 Boven recht ende reden gaet.

Raet die u te swijgen staet,
 En suldy niet seggen uwen wijve:
 Want wort sy gram ende quaet,
 Ghy maectse meestersse van uwen lijve.

STerven en strijden,, derven en lijden,
 Is sijne leven;
 Die wil geraecken,, en t'soet ghesmaecken,
 Dat Godt wil geven.

Strijdt vromelijck, ende wordt versterckt,
Sijdt patientich in t'geene dat den heere werckt,
Want tis al salich dat den Salichmaker doet:
Daer niet anders en can af comen dan goet.

Sonder goede sinnen,
Kanmen gheen goet beginnen;
Noch het quaet overwinnen:
Hoc salich sijn sy die t'goet beminnen.

Sinne te sterven,
Luste te derven,
Wille begheven,
Dit gaet boven der Martelaren leven.

Soo wie in desen tijt verkiest,
Daer hy Godt mede verliest;
Alst gaen sal op een scheyden,
Soo moet hy derven alle beyden.

Starck verdrach met groot ootmoet,
Brengh alle dinck ten besten:
Die daer bedwinghen kan sijn moet,
Hy verwint altijd int lesten.

Spreeckt altijd deuchtelijck,
Ende verlaet die sonde;
Doet goede wercken vreuchdelijck,
En weest oprecht van gronde.

Soo wie hem laet ghenoeghen,
Met t'geen natuer behoeft,

Die mach sich op t'landt voeghen,
Soo leeft hy onbedroeft.

Soo wie wil zijn ghevreest,
Ontsiet selff aldermeest:
Want soo wie doet ghewelt,
Ontfangt het selve gelt.

Sijt ghy misdadich		Swijcht ende werckt,
Godt is ghenadich:		Mijdt ende merckt,
Betert u leven,		Lijdt en weest stil,
T'is al vergeven.		So zijdy alle man te wil.

Swijghen, lijden ende verdragen,
Dat doet dat herte in vreden staen:
Ende weldoen sonder behaeghen,
Dat doet den gheest te boven gaen.

Seneca seyt met woorden clær;
Al waer't dat by sonde geen straff en waer,
Nochtans soude ick schuwen de sonde,
Om datse comt wt soo quaden gronde.

Soo schoon is niemant off soo weert,
Die Doot doet datmen hem niet en begeert:
Hoe lieff de mensche in sijn leven sy,
Hy is nae de Doot bywonens vry.

Soo wie van een ander quaet spreeckt,
Die aenmerckt eerst wat hem gebreeckt:
Want die van een ander quaet wil spreken,
Sal weder hooren sijn selffs ghebreken.

Seneca heeft ons beschreven;
Men sal geen vonnisse geven,
Voor datmen sonder waen,
Die waerheyt heeft wel verstaen.

Sonde te mijden is een schrijn;
Gedult in lijden legt daer ijn;
Vreuchde in armoet doet daer toe;
Goet voor quaet nu sluyt het toe.

Soberheyt bemint, ende haet t'gulsich woeden,
Want om te eeten is die mensche niet geschaepen:
Daer spijse is gegeven om hem te voeden,
Dise misbruyckt sal de wijsheyt verslaepen.

Soo veel als elc mensche met sijn schaduwe kan meten af,
Soo groten plaetse behoeft hy tot een graf:
Want waerom soudemen een Prince meerder put graven
Dan een armen Schaepherder, of slechte slaven.

Sonder goetheyt en mach niemant het leven erven,
Quaet blijvende mach niemant goetheyt verwerven:
Soo werdt niemant salich sonder t'quaet te sterven,
Sterft dan t'quaet, leeft het goet, wildy *niet* bederven.

Soo wie voorleden dingen betracht,
Ende tegenwoordige heeft in acht,
En toecommende wel wtmeten kan,
Die houde ick voor een kloeck man.

Swijcht stil, ende lijdt,
Quaede geselschap mijdt,

Houdt u by den vromen,
Soo saldy eer en gunst becomen.

Staen in u op quade ghedachten,
Wilt u voor consenteren wachten:
Ende keert u tot het lijden ons Heeren,
Soo sullen die quade ghedachten van u keeren.

Somen een vogel aent gesanck,
Ende een pot aent geclanck,
Alsoo haest kedy en hoorde,
Een mensch aen sijn worde.

Soo wie ionge kinderen draecht, sal weten,
Dat hy lichtelijck sal worden bescheeten:
Die der Gemeynen dient, hy sy des wel vroet,
Sijn loon is kranck soo wat hy doet.

Soo weynich als wy kunnen sijn,
Sonder broot, sonder water, ende wijn;
Soo qualick mogen wy oock ontbeeren,
Der Koningen, Vorsten, ende Heeren.

Spreecke ick de waerheyt alle tijt,
Soo hebbe ick menigen wederstrijt:
Daeromme moet ick wel raetslaegen,
Wanneer ick wil de waerheyt saegen.

Soude Godt sijn werck alsoo maecken,
Dat hy onsen wille soude raecken,
Tot veele tijden, ende seer vaecken,
Ginget oevel in menige saecken.

Spieghelt u schoonheyt, en u Ioncheyt, want
Rijckdom noch Kloecheyt mach u niet baeten:
Als u tijt om is, ghy verstuyft als sant,
Al dat ter werelt es moet ghy hier laeten.

Sydy schoon en wel gheformiert,
Siet dat ghy u schoonheyt met deuchde verciert:
Sydy niet schoon van aensicht gaer,
Schoone wercken toont met verstande clær.

Schoon van lijve, ende ionck van daeghen,
Rijck van goet, ende groot van maegen;
Dat sijn vier principaele saecken,
Die den mensche hovaerdich maecken.

Spinnen, crijten, clappen, en lieghen,
Ende zijnen besten vrient te bedrieghen,
Dit vintmen by de Vrouwen bycans al,
Doch van een yeder ick dat niet seggen sal.

Sich en swijch, wilstu leven sonder kijff,
Ende dijn leven met vreden eynden,
Soo leert dyne woorden in deuchden weynden.

Sich voor dich,, Trou is weynich:
Gelooff is wt om trou te haelen,
Ick sorch sy sullen beyde verdwaelen.

¶ Soo wie kaerssen ontsteeckt den blinden,
En predickt den doven dit niet en hooren,
Ende wel doet den onbekinden,
Alle sijn arbeyt doet hy verlooren.

¶ Soo wie heeft een boose Wijff,
 Die heeft een Vagevier aen zijn Lijff:
 Hebt gedult in sulcken pijn,
 Tot datse sterft, t'mach anders niet sijn.

¶ Soo wie sijn goet haest wil verdoen,
 Die draecht nieuwe hosen, met quae schoen,
 En set sijn spaenderkens over ent,
 Soo salt wel commen haest ten ent.

Salomon heeft ons beschreven,
 Dat wonden die ons de vrienden geven,
 Beter sijn wter maeten,
 Dan t'cussen van heur die ons haeten.

Soetelick en heymelick u vrient corrigeert,
 Ende hem niet achter rugge blameert:
 Want soete woorden gaen bet in,
 Ende vermorwen sterck sijn quade sin.

Sydy geluckich, ende in voorspoet groot,
 Soo crijchdy veel vrienden over al:
 Maer draeyt Fortuyne soo vindy ter noort,
 Niemand die u vrientschap bieden sal.

Solange ghy hebt, wort ghy voor lieff gehouden:
 Maer als ghy niet en hebt, soo ist dan tijt,
 Dat ghy gaet, want liefde sal vercouwen,
 Hoe jonck, hoe schoon, hoe hubsch ghy sijt.

Sulcke ghesellen begeere ick niet,
 Die vrolick sijn als my leet gheschiet:

Ende die my selver nederdruckt,
Of niet ophelpt alst my ongeluckt.

Sijt ghy wijs dit wel verstaet,
Met alle menschen hebt geen raet:
Men mach alle vrienden ontdecken niet,
Sijn raet ende daet datter is geschiet.

¶ Soo wie geloof geeft den dobbel-steenen,
Ende quaede wijven als sy weenen,
Ende hoerkens imet lacchende monde,
Die is bedrogen tot allen stonde.

Soo wie in desen tijt,, leeft onbenijt,
Ten dunckt mijn niet goet:
Want hy is geck, ofte lijdt gebreck,
En groot armoet.

Soo wie yet mint,, ofte heeft gesint,
Dan Godt alleen:
Die gaet te niet, al met verdriet,
Sijn loon is kleen.

Soo wie benijt,, een anders profijt,
Die is niet vroet:
Want hy verslijt, qualick sijn tijt,
Ende quelt sijn bloet.

Soo wie alle deucht in deuchden vertreckt,
En alle ondeucht met deuchden deekt:
Geschiet hem deucht dat is wel recht,
Want hy is der deuchden dienstknecht.

Sterck int gelove, met goede wercken,
 Wederstaet den duyvel, en hy sal van u vlieden:
 Doot dan u leden (wilt hier op mercken)
 Die op d'eerde sijn, naer Paulus bedieden,
 Door t'cruys der Penitentien salt gheschieden.

Spaeren is goet,, die't in tijts doet:
 Maer spaeren met leege vaete,
 Is t'spaeren al te laete.

Spaert man,, en sterft dan:
 Ist dan niet wel gespaert,
 Daer een ander wel af vaert.

Seechbaer van ghelaet,, ghemaniert op straet,
 Suyver van gronde,, heusch van monde,
 Sal wesen een Maghet tot allen stonde.

¶ Soo wie heeft een paert dat hinckt,
 Ende een wijf die heuren adem stinckt,
 Ende een huys sonder dack,
 Die heeft selden goet gemack.

¶ Soo wie preecken wil hooren,
 Die slae een quaet wijf aen den ooren:
 Hy geve haer vry een goede slach,
 Soo hoort hy preecken al den dach.

Schalcke Narren sijn den Heeren lieff,
 Doch stelen sy meer dan een ander dieff;
 Sy sijn met heuren practijcke gheswint,
 Ende is een onnutte Hoff ghesint.

T Is beter armoet in vrede groot,
Dan Rijckdom in onrust en noot:
Maer boven alle rijckdom ende goet,
Gaet die blijschap van een reyn gemoet.

Tis een goet quaet,
Dat den quaden goet maeckt:
Wederom ist een quaet goet,
Dat den goeden quaet doet.

Tegens den Heeren ist quaet te wroeten,
 Verbis vel operibus:
Want die mis doet die moet doch boeten,
 Carne vel muneribus.

Ter werelt men vier groote saecken siet
Boven al vol stoornis, onrusts, moeyten en *verdriet*:
Als een echte vrou, t'hoff, een schip, ende een acker:
Daerom moet elck die vlieden voorsichtich en wacker.

Twee dingen ick van herten verstoot,
Een oncuysch Wijf, ende een Sparwer groot:
Wantmense altijt wachten moet,
Off men verliestse metter spoet.

Tot lijden sijn wy ghebooren,
In lijden worden wy beproeft:

Die niet en lijdt die is verlooren,
Ende weet niet wat hy behoeft.

T'waerachtich Gelooff ons herten verlicht:
Die Hoope sicht op Godt almachtich:
Die Liefde den armen vertroost en sticht:
Waer door men vliecht tot Godt waerachtich.

Twee oogen, twee ooren, ende eenen mont,
Heeft die mensch, op dat hy sy kont,
Wat hy hoort, off wat hy siet claer,
Dat hy dat alle niet spreke openbaer.

Tis een sot die daer heeft veel goet,
Daer hy van heeft noch vreuchde noch moet:
En weet niet voor wien hy dat spaert,
Als hy droevich van hier vaert.

T'is meerder deucht t'vekregen te bewaren wel,
(Want int bewaeren is die conste gheleghen)
Dan het goet by malcanderen te vergaren snel:
Want dat wort door die Fortuyn verkreghen.

Tis een cleyn genuecht diemen hier heeft:
Tis een corte tijt diemen hier leeft:
Tis een kranck loon datmen hier geeft:
Als ick dit overdenck mijn hert dat beeft.

Toorne, ende verwaende lichtvaerdicheyt,
Zijn vyanden van redene, ende deucht:
Want sy bestrijden met onwaerdicheyt,
D'oprechte waerheyd die den geest verheucht.

T'swijghen en machmen niet vereelen,
Te veele spreken is vol van geschille:
Dus wat ghy siet al macht u verveelen,
Hout tant voor tonge, ende swijcht al stille.

Tis inde werelt een zede,
Daer twee gaen draegen de derde mede:
Het is nochtans niet wel gedaen,
Datmen die draecht die selfs kan gaen.

Ten is geen Konst vriende te maecken;
Maer het is konst boven alle saecken,
Die metter werelt ommegeen,
Vrienden te vinden die in der noot bystaen.

Ten is geen Heer van macht soo groot,
Die geenen vriendt van doen en heeft:
Hy is al sot ende seer onvroet,
Die d'eenen vrient om den anderen geeft.

¶ Treurich by mate is altijd goet,
Die sijn selven troosten moet:
Ick hebbe't versocht in corten tijden,
Ick was gantsch treurich, ick most het lijden.

Ten snijdt gheen dinck soo grouwelijck seere,
Als Tonge die rooft des menschen eere:
Van goede vercouvreert men wel,
Maer Eere te verliesen is al te fel.

Tot bidden u bevljyt:
Weest naerstelijcke waeckende,

Want ghy weet uur noch tijt,
Wanneer u t'quaet is naeckende.

Tis een seer groot ongheneucht,
Ofment seyt of stille swijcht;
Dat onder veynsing van deucht,
De boosheyt haer wille crijcht.

Tijt, stede, ende stonde,
Velt, Haesen, ende Honde,
Maecken menigen wilden man:
Dat mercke wel die dat mercken kan.

VReest Godt altoos,, die werelt loos.
Wilt weynich achten:
Sijt simpel slecht,, altijd oprecht,
In u gedachten.

Vreest, ende bemint Godt.
Leeft soo ghy wilt sterven.
Dat ghy hier nae (dits t'slot)
Godts rijck mocht beerven.

Vliet wellust moer van quaet,
Met smert en coopt geen lijden:
Al toont s'een bly gelaet,
Druck volcht haer t'allen tijden.

Vwen wille moet ghy also bedwingen,
Daer toe u sinlijckheyt, dat ghy in allen dingen,

Vrede mocht hebben al sonder trueren,
Wat Godt met u doet, en met alle creatueren.

Vws woorden sullen wesen goet,
Vwe wercken noch beter die ghy doet:
V begeerten sullen sijn alderbest:
So wort die deucht in u ghevest.

Veel ghehoort, ende niet verstaen;
Veel gheiaecht, ende niet ghevaen;
Veel te sien, ende niet te mercken;
Dat sijn al verlooren wercken.

Veel te spreken is niet goet,
 Audi, Vide, Tace,
Soo wie dat niet en doet,
 Raro viuit in pace.

Voorgangen dinghen salmen achten;
Toecomende salmen wel betrachten;
Tegenwoordighe salmen wel ordineren;
Om alle dinck wijsselick te hanteren.

Veele bidden met den mont alleyn,
Twelck niet en komt wt herten reyn,
Dat en versoent niet Godt onsen Heer:
Een hertelick Gebedt verhoort hy seer.

Victorie te hebben over den quaden,
Met soeticheyt ende deucht, is seer loflick:

Twerckt groote rust, ende t'belet veel schaden:
Die t'quaet met quaet loont misgaet hem grofflick.

Van dinghen die in twijfel staen,
En segt u vonnis niet te drae;
Een haestich vonnis sonder beraen,
Brengh menich mensch in grooten schae.

Voortijts was dat een groot loff ende eer,
Die zijn vyant liet commen tot gelijck gheweer:
Nu wort beroemt inden crijch sonder liegen,
Die zijn vyant met onrecht can bedriegen.

Veel ancxt ende sorghe by liefde woont:
Wie sijn eere niet verschoont,
Die geef sich in vrou Venus speel,
Daer vint hy liefs ende leets veel.

Vroeck gheswint,, is selden goet kint:
Is dat het in quaet langsaem wast,
Soo ist des te stijver ende vast.

Van Overspel is nimmermeer yet goets gecomen,
Hadde Paris Helenam niet ghenomen,
Troia stonde noch wel op desen dach,
Daer der Griecken Heyr thien Iaeren voor lach.

De Flatteerder spreeckt.
Voor ooghen te dienen is mijne kunst,
Daermede maeck ick my veele gunst,
Te Hove by den Heere mijn,
Valschelijcke diene ick in goeden schijn.

Weygeringhe van Borchtocht.

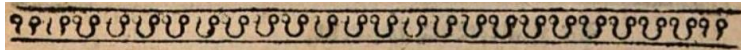
Voor u borge te worden, off gelt te lenen siet,
Naer de wijsemans leeringe en is mijn meening *niet*;
Want daer door worden vrienden vyanden ten lesten:
Maer vermach ick yet anders t'is t'uwen besten.

Vwen vriendt die ghy gisteren voor de luyden
Preest ende loofde, die lastert niet huynen:
Wie sulcx sonder groot oorsaeck deyt,
Is een teycken van groote ongestadicheyt.

Vrientschap die op geven staet,
Is beveynst, ende een ydel gelaet:
Want als dat geven is voorby gegaen,
Soo is die vrientschap daer mee gedaen.

Vwen vrient te maenen en sijt niet fel,
Die u te dienste heeft gestaen:
Sijdy hem schuldich betaelt hem snel,
Soo suldy prijs ende danck ontfaen.

Vrouwen gevende;
Coopluyden snevende;
Een arm man die niet en wil wijcken;
Dese sietmen selden rijcken.

VVildy hooren een puntken seer goet?
Jesus gheneest ons met sijn bloet,
Hy is den grooten medicijn,
Ghelooft moet hy inder eeuwichheyt sijn.

Wie ist die Iesus van t'Cruyce doet?
 Die deuchdelick werdt ende seer goet:
 Maer die vreseloos sondicht als de domme,
 Is Iesus cruycende wederomme.

Waerom moetender in Bruyloften Speliens sijn?
 Om droefheyt te vergeten op dat termijn:
 Want ghemeenlick sietmense weenen die trouwen,
 Al oft haer immertoos waer berouwen.

Wat isser beter dan rust des herten,
Puraque Conscientia:
 Een sondich leven sal namaels smerten,
A vindicis Sententia.

Weest niet bedroeft,
 Als den Heere u in lijden proeft:
 Hy sal u doen bystant,
 Om te kommen in sijns vaders lant.

Wildy verblijden,, aen allen sijden;
 Wildy wel strijden,, en winder bedijden;
 Wildy t'quaet mijden,, geen goet benijden?
 Denckt t'allen tijden,, op Christus lijden.

Wie hem in lijden kan verblijden,
 Die is verblijt tot allen tijden:
 Maer wie hem stoot aen een stroo,
 Die is selden van herten voo.

Wildy namaels die Helle derven,
Zoo leert die werelt levende sterven:
Want wie die Werelt hier bemint,
Die en heeft Godt tot gheenen vrint.

Wilt lijden, laet lijden overgaen,
Het lijden is t' alderbeste:
Die met druck en lijden is bevaen,
Godt vertroost hem noch int leste.

Wie belast is die mach wel soecken,
Vrienden in allen hoecken:
Maer heeft hy selffs yet aen te vaen,
Dat sijn de vrienden die hem bystaen.

Wie ghy u hert en sin,
Ondoet, wel wilt bedencken al,
Die u draecht schijn van min,
Bevroet, dat u noch krencken sal.

Weetet dat vrienden menichfout,
Beter sijn dan silver oft Gout:
En diese houden ende maecken kan,
Die is wel een zeer wijs man.

Ws vrients heymelickheynt ontdeckt niet,
Om geender saecken noch ghenen noot:
Op dat ghy hem niet brengt int verdriet,
Want het waer verraderie groot.

Wie lieffelijck groetet eenen Man,
Ende hem doch niet veel goets en gan;

Die seyndt sijn Siele na der Hellen,
Tot Lucifer, ende sijne Ghesellen.

Wacht u met vlijt,, ghy die hier sijt,
In swerelts baen:
Diemen benijt,, sonder respijt,
Heeft haest misdaen.

Wie mach u bet brenghen in seere,
Dan die ghy betrouet u eere?
Daerom suldy niet te vast ghelooven,
Want ontrou climt dicwils boven.

Wilde elck mensche wel aenmercken,
Sijn eygen saecken ende wercken;
Hy soude niet des sijt wel vroet,
Berispen wat een ander doet.

Wie in sijn eyghen herte siet,
Die en spreeckt quaet van yemant niet:
An sich selven vindt yederman,
Ghebreck genoegh diet mercken kan.

Waert een yeder voor sijn hoofd gheschreven,
Wat hy sijn daegen heeft bedreven;
Hy soude sich eerst wel bedencken,
Eer hy een anders eer soude krencken.

Wilt ghy wesen,, sonder vresen,
Van elck bemint.
Wacht u te spreken,, yemants gebreken,
V selven kint.

Wel bedacht te vooren watter af mocht comen,
Beneemt veel lijdens, soo dickwils is beproeft:
Maer onbedacht met haesten yet aenghenomen,
Heeft die menighe swaerlijck bedroeft.

Weest niet te snel sonder voorgaende raet,
Op dat het u niet berouwe nae de daet:
Te langsaem sijn oock schaede doet:
Dan maet is in alle dingen goet.

Wie verholen spel kan mercken,
En daer by wijs is in sijn wercken,
Ende in tijts afgelaten kan,
Die houde ick voor een wijs man.

Wat ghy begint nacht ende dach,
Bedenckt watter u af commen mach:
Lichtelick verhoedt hy groot misval,
Die altoos denckt watter gheschieden sal.

Wee ende wee alsulcken man,
Die sijne wijf die heerschappie gan:
Daerom wilt ghy wel vaeren int ent,
Soo geeft gheen wijf dat regiment.

Wilt ghy wat versweghen leggen,
Soo sult ghy't gheenen vrouwe seggen:
Want t'secret der vrouwen is besloten,
Als water in een teems ghegoten.

Wat ghy verholen wilt laeten blijven,
En geeft niet te kennen eenige wijven:

Want vrouwe secreten sijn gespleten,
 Sy heelen alleen datse niet en weten.

Weynich devotie, ende Boecken veel,
 Dat is der Narren vreuchde speel:
 Hy heeft niet veel Boecken van doen,
 Die hem Christelijck te leven wil spoen.

Wie armoet wel behuysen kan,
 Dien houd' ick voor een rijcker man:
 Armoet den herten vrede geeft,
 De rijcke in grooter sorghe leeft.

Wy sijn hier vreemde ghesten,
 Ende timmeren nochtans hooghe vesten,
 T'is wonder dat wy niet en mueren,
 Daer wy eewich moghen dueren.

‡ Wie den Teerlinck wil ghelooven;
 Ende Wijven met schreyenden ooghen;
 En den Rechter met een lachende mont;
 Die wort bedroghen tot meeniger stont.

‡ Wie den Bock beveelt sijn Wijngaert;
 Ende stelt een Soch die den Warmoes-hof bewaert;
 En beveelt sijn huysraet sijnder Amyen;
 Alsulcke sietmen selde bedyen.

‡ Waer Lantsknechten sieden ende braeden;
 Die gheestelijcke tot weerlijcke dinghen raeden;
 Ende waer die Wijven hebben het regiment;
 Daer neemt het selden een goeden endt.

Wint ende houdt,
Zoo moochdy verteren als ghy syt oudt:
Want een Outman die niet en heeft,
T'mach hem verdrieten dat hy leeft.

Wie hem laet duncken dat hy genoegh kan,
Nemmermeer en wordt hy een wijs man:
En wie hem laet duncken dat hy is wijs,
Boven alle sotten heeft hy den prijs.

Wie hem in't leeren niet kan verblijden,
Die wert geacht al voor een geck:
Zijns lichaems Ezel wil hy berijden,
En werpt hem selven dick inden dreck.

Wildy leven in vrede,
Zoo hoort toe ende swijcht mede:
Maer wildy leven in verdriet,
Zoo siet, hoort, ende swijcht niet.

Wy en moghen niet comen tot Gode,
Sonder verdraghen, al verdraghen wy noode:
Godt heeft ons een exempel ghegheven,
Verdraghen lijden was al sijn leven.

Waer't dat wy deden dat Godt wilde,
Zo soude oock Godt doen dat wy wilde:
Maer dewijl dat sulcx niet geschiet,
Zoo gaet het nae onsen wille niet.

Wat baet geloove sonder werck;
Ofte verstant sonder merck;

Conste ende schat verborgen;
Genoech te hebben en veel te sorghen.

Wat ghy begint,, dat eerst versint,
Met wijsheyt traechelick:
Voorsichtich en vroet,, slecht ende goedt,
Is Godt behaelick [*lees*: behaechelick].

Wie hem selven hooch set ende prijst,
Sijn homoet en geckheyt hy aenwijst.
Doet wercken goet tot alder stont,
Soo sal u prijsen eens anders mont.

Wt nijt compt krijch ende tegen wille,
Weest daerom in u herte stille,
Ende hout vrede met yderman,
Goet ende eere sal u comen daer van.

Wat baeten veel Iaren met hayren grijs,
Alsmen niet wort vroom ende wijs:
Veel sijn de kintsheyt door ouderdom ontgangen,
Die noch blijven kinderen in haer verstanden.

Wilt ghy yet gheven geeft haestelick,
Ofte ontsegget seer cortelick:
Want een wijs man beschreven heeft,
Die haestelick geeft twevoudich geeft.

Wilt u tot arbeyt alsoo begeven,
Als off ghy hier sout eewich leven:
Ende sijt daer by in gestadige sorgen,
Als sout ghy sterven huynen oft morgen.

Wie altijd volcht sijn eygen hoofd,
Ende goeden raet niet volcht noch gelooft;
Die acht op sijn wel varen en salicheyt kleen,
Ende sal seer haest sijn verderven seen.

Wie nu de grontlijcke waerheyt wil voeren,
Ende die werelt mer die waerheyt roeren;
Die komt in anxt iammer ende noot,
Moet oock entlick daerom sterven den doot.

Wie niet verderven en wil,
Die wachte sich voor logens en spil;
Voor kopen end' borch te worden by lijven;
Voor boose gheselschap, ende lichte Wijven.

Wie staech ende tot allen tijden liecht;
En sonder ophouden den luden bedriecht;
Soo dat hem niemant meer ghelooft,
Die is van sijnder eeren gantsch berooft.

Wie rechte liefde tot Godt draecht,
Selden hy groote Heeren behaecht:
Want seldom is hy te Hove ghebleven,
Die eenvuldich is, ende niet doordreven.

Wildy dat uwen aenslach wel vergaet,
Soo hout hem heymelick in dijnen raet:
Wie sijnen aenslach sijn vyanden openbaert,
Crijcht seldom goet geluck ende welvaert.

Die Godt den almachtighen betrouwet,
Ende op sijn wegghen bouwet;

Die kan niet te schanden werden,
Noch namaels noch hier op erden.

Wie op aerden den luyden allen,
Tot alder tijt wil wel ghevallen;
Die moet beyde den armen ende rijcken,
In ootmoedicheyt vriendelick sich vergelijcken.

Wanneer een Beer grooten hongher lijdt,
Suycht hy sijn poten tot alder tijt:
Alsoo moet oock een traeghe man,
Die niet arbeyt wanneer hy kan.

Wie een Boom heeft wtvercooren,
En siet den vrucht daer aen verlooren;
Die houwe hem aff, ende zy te vrede,
Ende sette een ander inde stede.

Wie rust wil hebben alhier op erden,
Die moet hier nae onrustich werden:
Wilt ghy by Christum altijt sijn,
Soo moet ghy draeghen u Cruys met pijn.

Wat beroemt ghy u der tijtel groot,
En sijt an den rechten kunsten bloot:
Die is seer waerdich allen eer,
Die sonder beroemen heeft kunst en leer.

Wie daer veel vraecht na nieuwe maren,
En daer na seyt, die liecht oock garen:
Alsulcke luden suldy mijden,
Wildy niet vallen in groot lijden.

Wilt ghy dat het u wel ende geluckich gae,
Ende dat u neringhe vast bestae;
Drijft gheen woeker noch schandelick gewin,
Want sulcke goedt gaet snel daer hin.

Wie altijd rustich ende vredich sijn wil,
Ende sijn leven hier volbringen stil;
Die leeft in Gods vrese met lijdsaemheyt,
Ende sy tot allen deucht bereyt.

Wie sijnen lust heeft in stoutheyt en hovaerdie,
Ende den duyvel alle dingen nae doet;
Die soeckt een roede voor sijn eygen partie,
Hem selven brenghende om siele lijf en goet.

Wildy niet vreesen die macht noch Iustitie,
Doet goet, schout quaet, wilt vreedsaem leven:
Die goeden tot bescherminge, den quaden tot punitie,
Is t'weerlijck swaert van Godt gegeven.

Wat mach veel menschen lusten,
Dat sy niet en leven in rusten;
Ende willen party draeghen,
Met den gheenen die nae hem niet vraeghen.

Wordt ghy veracht niet treurt daerom,
Maer hebt goeden yver om te sijn vroom:
So blijfdy altijd groot-moedich en coen,
Voor allen die u spot ende lijden aendoen.

Wat baet een mensche,, dat hy t'synen wensche,
Wint die wereld wijt:

Als hy t'sijnder schaede,, om sijn misdaede,
Aen die siele lijdt.

Wat Godt van eewicheyt heeft voorsien,
Ende in sijn raet besloeten;
Dat moet nae sijnen wille geschien,
T'kan gheen creatuere moeten.

Wie soo langhe is te hovewaert,
Dat hy vercrijcht eenen grauwen baert,
Die heeft sijn sorge ende grooten arbeyt,
Leyder gantsch niet wel angeleyt.

Wie starck is, ende sulcx vermach,
Die steeckt den anderen in den sack, O wach,
Die swacken ende armen moeten sich altijd lijden,
De starcken *ende* rijcken, hebben geluck aen beyden sijden.

¶ Wie int ghelach wil met my drincken,
Ende niet wil met my clincken,
Diens ghelach ick wel ontbeere,
Al waere hy oock een landsheere.

Wie niet in die recht cunst studeert,
Ende nae der Schriftuer sich niet regeert,
Wat onnut is hy dat gheerne leert,
Diens sin is meer dan half verkeert.

Waer ick bemercke des wolfs nijt,
Daer wil ick my hoeden met vlijt,
Dat hy my niet lichtelijck en wonde,
Want sijn tanden bijten diep te gronde.

Waert dat elck sich selven niet en sochte,
Ende versmaeden giericheyt en eygen baet;
Ende niet dede dan hy vermochte,
Reden gebruyckende door wijsen raet;
Soo hadde elck rust in sijnen staet.

Weet datmen in alderley konste,
Een beginsel voorstelt naecktelijck op t'ronste,
D'welcmen voor seker hout, ende dat in sich besluyt,
T'gantsche stof der saecken diemen leert ende beduyt.

Wie laet t'ghemeynte het beste Testament?
Die een salich goet Boeck of maeckt of prent:
Daer gheen ketterije en is ontrent,
Noch vuylicheyte die de Ziele schent.

XAnthus de riviere hout noch int gedachte,
T'deerlic iammer, dat Venus met haer weelde
Door Helena By den Troyanen wrachte,
Om cleyn vreucht den wellustige oyt queelde.

YEgelic wil hem van Dronckenschap bedwingen,
Die mensch worter deur als een onreyn vercken,
Onbeschaemt ende plomp in alle dingen,
Ia cloec ende naerstich tot godloose wercken.

Zo d'oncruyt oyt de goede terw' woest maecte,
En daer door dicwils den overbloet scheynde
So comt des lants voorspoet daer elc na haecte
Door quaey tongen tot onsaligen Eynde.

NOTEERT.

Versindt, eer ghy t'spreecken begint.

AL dat ghy seggen wilt ghy jonge struycken,
 Segget u selven eer gijt et een ander gaet verclaren
 Om te weten oft ghy u ergens in mocht misbruycken,
 Wilt meer u ooren dan u tonge ontluycen,
 Want wie sijn tonge int swijgen niet en can sparen,
 Die en kan gheen redene int spreken openbaren,
 Maer onnutte klappernie sal hy oorbooren wel,
 T'is wijsheyt traech te spreken, te hooren,, snel.

Quade Regenten,
 Naecken quade Tormenten.

Acht niet groot der boose regenten pracht,
 Want ernstelick straft Godt haren macht,
 Wanneer sy kommen voor sijn gericht,
 Daermen gheenen persoon aensicht,
 Maer een rechtvaerdich oordeel gaet,
 Sonder aensien over goet en quaet.

Eert den Medecijn om den noot.

Als wy sijn wel ghesondt,
 Seer roeren, wy den mondt,
 En meesters wijs versmaen:

Maer als de sieckt ons wondt,
Soo roepen wy terstondt:
Al cost het menich pondt,
Doet sieckte van my gaen:
Niet meer sal tegen staen.

Wat Godt aenghenaemste is.
Aengenaem wert Neptuno geoffert een Stier geslagen,
Aengenaem Phœbo een Paert dat voor hem is gedoot,
Aengenaem Baccho een Geyt sterft, tis sijn behagen,
Aengenaem Isili een Gans t'sy kleyn of groot,
Aengenaem Cereri een Vercken alsomen leest,
Aengenaem Dianæ een hont valt van de geen die jaegen,
Aengenaem is Godt een nederich hert en verslagen geest
Dan stier, paert, geyt, gans, verken, hont of enich beest.

Van Leenen.
Als mynen vriend my om leenen bidt,
Soo weet ick wel te vooren dit;
Leen ick hem niet soo heb ick sijn toren:
Leen ick hem soo heb ick verloren,
Beyde, mijn ghelt, en oock mijn vriend,
Nochtans heb ick dat niet verdient.
Dus heb ick liever den eersten toren,
Dan beyde mijn ghelt en vriend verloren.

Excusatie der Vrouwen.
Al tijchtmen de Vrouwen veel misval,
Voorwaer tis een slecht argument:
De Mans die zijn de schulden al,
Want hy der Vrouwen crancheyt kent,

Sot is hy die hem selven schent,
 Die peyselick staet, houde hem in vreden,
 Oock heeft eene reyne maecht excellent,
 Ghebetert met Ootmoedicheden,
 Dat alle Vrouwen oyt misdeden.

Dat den slampamper verteert, wint spaerbeck met spaeren.
 ¶ Als Ioncker Slampamper seer gildelijck teert,
 En hy sijn staet heel mildelijck meert,
 Soo dat sijn schulden hooge op loopen;
 Dan werdt by Ioffrou Spaerbeck gespaert,
 Die vast soo dat sy guldens vergaert,
 Om Ioncker Slampamper sijn lant af te coopen.

Die werelt spreekt tot haer minnaren,
 Dese naevolgende nieuwe maren.

BEsiet my wel en merckt op my,
 Behaech ick u wel, soo segget my.
 Maer siet dat ghy my wel doorsiet,
 Al behaech ick u ghy kent my niet:
 Want ik heb een schoone bedriegelijcken schijn,
 Maer ick steecke vol van dootlijck fenijn.

Bescheert u Godt een tamelick gheluck,
 Soo wacht dat u die giericheyt niet en druck:
 Nae rijckdom haest u niet te seer,
 Op dat sich dat geluck niet omme keer;
 Want haesten is niet altijd goet,
 Ende maect dickwils een beswaert gemoet.

Betrout niet veel bewaert u mont,
 Hebt yederman lieff wt herten gront,

Want vrienden der werelt in grooten noot,
Gaen vier en twintich in een loot,
Ende die de besten willen sijn,
Gaender tien in een quintelij.

Onderwijsinghe door den Spiegel.

Besiet u aensicht in een spiegel volcommelick;
Vindt ghy daer in geen smette of plamen,
Daer in verheft u niet berommelick,
Dan doet wercken die sulcke forme betamen:
Ist dat de lelickheyt u schijnt te beschaemen,
Sijt *niet* bedroeft, maer t'*geen* int aensicht is schromelic
Compenseert met wercken van goeder famen,
Laet blijcken voor allen dat ghy leeft vromelick.

Een quaet wijf is niet te verbeteren.

Beeren, Wolven, Leeuwen, Simmen,
Alsulcke dieren machmen temmen,
Maer men vandt gheen soo cloecken man,
Die een quaet wijf ghetemmen can:
Ten bater schelden nocte kijven,
Isse quaet sy sal quaet blijven.

Verstant wort niet door weelde vercregen.

CIcero den grooten Orateur seer wijs geacht,
Leert, datmen totter wijsheyt niet en wort gebracht,
Noch totter geleertheyt *niet can* geraeken
Met slaepen, noch weelden van Sardanapalus sacht:
Ende dat met goede reden tot dier saecken;
Want wat isser doch onder des Hemels throone,

Profijtlijcker, eerlijcker, ofte tot vermaecken
 Ghenoechelijcker voor elck persoon Idoone,
 Dan kennisse te hebben van veel consten schoone.

Wie sich selven groflijk bedriecht.

Die met *hoeren* sijn eere *ende* fame bederven doet,
 En practisijns gelooft om te *verwerven* t'goet,
 En op de *geveynsde* stelt zijn betrouwen,
 Of charitate eerst kent als hy *sterven* moet,
 Ook d'wtwendicheyt behaecht *van* sijnder vrouwen,
 En meent met veel boden gerust huys te houwen,
 Iae sijn neringe soeckt met Taerling spel:
 En den rooff op koopt om dieverie te schouwen,
 Ofte groote deucht verwacht van Tyrannen fel,
 Hy is blind ghebooren al saech hy wel.

Van Gulsicheyt

Dronckenschap, Gulsicheyt, en overdaet,, quaet
 Seer in Gods haet,, staet,, van inden beghinne
 Dronckenschap over al vroeck ende laet,, gaet
 Door Sathans opstinaet,, raet,, t'sijnen gewinne
 Dronckenschap is s'werelts meeste vriendinne
 Die Soberheys minne seer fortselijck versmacht,
 Maeckende de Mensche over al ongheacht.

Van s'werelts quade staet.

Die Werelt is nu seer qualick ghestelt,
 D'ongerechtigheyt komt seer sterck te velt,
 Goeden tijt, en trafijcke zijn gaen loopen,
 Iustitie en liefde wiltmen t'vel afstroopen,
 Deucht en eer wil niemant logeeren,

Peys en vrede sietmen alomme refuseren,
Practijcke heeft de trouwe doen schampen,
De waarheyt sietmen van haer vyanden clampen,
En tis te duchten dat het noch lange sal dueren,
Want de werelt ergert noch alle uren.
Daerom leeft in hope ende goede patientie,
En doet metten Publicaen oprechte penitentie.

Oorsaecke waeromme men tot geen peys can geraecken.
Daer en is geen saecke die meer is begeert,
Van die goede menschen dan peys en vrede,
Noch geen quaele die de goede meer deert,
Dan oorloghe ende tweedrachtichede:
Maer wy sien voor oogen ende lesen oock mede,
Dat de werelt altijt is gheweest in gheschille,
En dat Concordia in geen lant nochte stede,
Domineren en mach naer haeren wille:
Want al sijnder veele die in rusten stille,
Die landen geerne souden sien prospereren,
Daer sijnder veel meer die d'oorloge avanceren.

Die hooger vliecht dan hem betaemt,
Die werdt vernedert eer hijt raemt.
Die heur moet te seer verhoghen,
En meer bestaen dan sy vermoghen,
Daer en boven oock int hooghe vliegghen,
Als Icarus heur selven bedriegghen,
Die met sijn swacke veren vlooch,
Te nae aen t'heete werelts ooch,
Waer door hy neder viel beschaemt,
In Zee, nae sijnen naem ghenamt,

Soo valt altijt in schandt en blaemt,
Die hoger vliecht dan hem betaemt.

Wat de Mensche onwaert maeckt.

Die veel begint, en niet en voleynt,
Die veel spreeckt, ende niet en meynt,
Die luttel brengt, ende veel haelt,
Die geerne borch, ende noode betaelt,
Die greynst, ende suer is in sijn wesen,
Die pronckt ende pocht, heb ick ghelesen,
Die wort voorwaer seer hier van
Veracht, ende onwaert by alle man.

Rechte Ghelatenheyd versacht alle lijden.

Draecht sich de mensch door Gods hulp so *verstandelic*,
Dat hy recht belijdende is sijn boosheyd schandelic,
Hem selve strafwaerdich kent, en Gods roede *can cussen*,
Stracx sal al sijn leet door Gelatenheyd blussen:
Want des menschen hert lijdt *geen* druck noch *verdriet*,
Dan als daer yet jegens sijn wille geschiet.
Soo hy dan sijn selven onderwerpt Godts wille,
Werdt sijn hert oock in lijden gerustich ende stille.

Nutte deylinge des tijts.

Dient Godt vier uren telcken daeghe,
Acht uren wilt wercken tot u gewin,
Drie uren neemt voetsel t'uwen behaeghe,
Slaept seven uren of moocht ghy min,
Twee uren spacerende verscherpt den sin,
Die dus deylende den tijt kan verkiesen,

L5

En sal int eynde noch int begin,
Noch Godt, noch Siel, noch tijt verliesen.

Consolatie in lijden.

Denckt in alle lijden ende verdriet,
Mijn rijck is van deser Werelt niet,
Ick ben een Pelgrim in deser tijden,
Mijn deel is hier druck ende lijden,
Arbeyt, pijn, tribulatie menigerhande,
Dat is den wech tot mijns Vaders Lande.
Die anders denckt doolt soo seere,
Want dese wech wijst ons Christus den Heere.

Liefde maeckt groote ellende.

Die van Venus wort seer ghewont,
Swaerlicken wort hy weder ghesont,
O Venus hoe groot is dijne macht!
Wat hebt ghy wonders op aerden ghewracht,
Ghy maeckt menich wijse man blind,
Dat hy wort ghelijck een kint,
Daer toe naeckt ende bloot,
Ende berooft van t'hoochste goet.

Versint eer ghy begint.

Die met haesten doet een daet,
Sonder te vraghen wijsen raet,
Die heeft dickwils groot verdriet,
Tis hem leet alst is gheschiet:
Want voor ghedaen, en na bedacht,
Heefter menich in lijden ghebracht,
Maer voor ghedacht wat na mocht komen,
Heeft menich man dickwils doen vromen.

Van s'werelts arch-listicheyt.
 Dit is des werelts schalckheyt groot,
 Waer door menich wert gebracht in noot;
 Dat, die zijn vyant bedrieghen wil,
 Gebruyckt goede woorden, en listen al stil,
 Ende hout sich tot hem als een vrint,
 Tot dat hy hem zijn hert aff wint,
 En gebracht heeft onder een goede schijn,
 In ancx, noot, ende doodes pijn.

Het cleet ende gelt maeckt de man.
 Die Mensche die wel is ghecleet,
Multum salutatur:
 Ende dat gelt wttrecke ghereet,
Nimis honoratur:
 Maer die met den buydel niet wel en steet,
Vilis aestimatur:
 Al ist dat hy geleert is, en veel weet,
Stultus reputatur.

Daer is menich mensche so geck,
 Dat hy niet en kent sijn selfs ghebreck,
 Gheschoren gaet hy inden neck,
 Aen sijne schoene draecht hy een lange beck,
 Ghetoomt gaet hy aenden eers,
 Sijn Caproen set hy over dweers,
 Hy kent sijn moeder noch sijn Vader,
 Noch sijn selven dats veel quader,
 Daeromme dunckt sulcke my wesen sot,
 Dat hy met andere luyden hout zijn spot.

De Fortuyn is soo crachtich,
Dat sy ghelijck een riet
Der wijsen raet tot niet
Brengh, al schijnt hy seer machtich.
Dus is het wel waerachtich,
Dat yeder wordt geacht
Naer datse hem weent of lacht
Wijs, sot, goedt, of boosachtich.

Een valsche vriend wort
by een slang geleken.
De Slang is quaet,
Maer noch meer schaet
De valsche vrint:
Met soeten praet,
Hy vinnich slaet:
De mont bemint,
Sijn herte haet:
Naer eyghen baet,
Is hy ghesint.
So wie hem vliet,
Ontgaet verdriet,
Druck vrinden bint.

Die eer by een Crocodil.
De Crocodil,
En staet niet stil,
Alsmen haer iaeght:
Sy vliedt versaeght:
Maer alsmen vliet,
En vlucht zy niet:
Sy komt haest by,
Soo doet de Eer.
Onthout dees leer:
Want s'is voor dy,
O mensch vol pracht.
Die cleyn sich acht,
Maeckt Eere bly.

Den Rijckdom recht vergaert,
De Schoonheyte soet van aert
Zijn seker wel te prijsen:
Maer die Ghesont hier leeft,
Schoon't ende Rijckdom heeft,
Die can niet hooger rijsen.

Daer wijsheyt staet,
 Het al wel gaet:
 Daer wijsheyt treurt,
 Veel quaets gebeurt,
 Als Godt een lant,
 Neer drijft int sant,
 Hy maeckt voor al,
 De wijse mal:
 De scholen haest,
 Hy seer verdwaest:
 Iae een wijs kint,
 Men nau en vint.

De wijse sterft,
 Sijn gelt men erft,
 Doch sijn verstant,
 Is wt het lant,
 Hoe soudet staen?
 Het moet vergaen:
 De gront steen vast,
 Hielt op het last.
 Als wijse lien,
 Nae d'Hemel vlien,
 Soo vliet nae d'eert,
 Een rijck hoe weerd.

Du kanst, o Fortuyn sterck,
 De gheen die gantsch vertreden,
 Als slijck wort hier beneden,
 Wel geven thoochste perck:
 End' d'overwinner prachtich,
 Verwonnen laetstu sijn:
 Voor blijdschap sendtstu pijn,
 Verwinning' maecstu clachtich.

Den eersten roep der menschen,
 Daer sy meestal om wenschen,
 (Als yder is bekent)
 Is rijckdom sonder ent.
 Elck wilt die Rijckste wesen,
 Want t'Gelt wordt meest gepresen.

Vande valsche eer der Rijcken.
 Die waerdste mensche die nu leeft,
 Dat is hy die den buydel heeft,

Waer hy comt men ontfanckt hem wale,
Die den Penninck draecht inden male,
Hy is Heer van menighe saecken,
Hy can van recht onrecht maecken,
Die den Penninck heeft hy is wijs,
Al waer hy sot men geeft hem den prijs.

Van des Wijns cracht.

Den besten dranck die men mach kinnen,
Is goeden Wijn, Wijn drinckt met maten,
Hy verblijft s' menschen hert en sinnen,
Alle ongenuechte doet hy verlaten:
Maer die te veel wil in vaten,
Sijn sotheyt en can hy niet houden binne,
Daer vrientschap is maeckt hy onminne,
En die kinderen begecken hem achter straten.

Besluit u tonghe nau.

Die menighe sluyt Silver ende Gout,
En ander cieraet menichfout,
Schoone cleederen grau en bont;
Het waer beter dat hy sijnen mont,
Sloot in een seecker hoede,
Soo dede hy als de vroede.

Die werelt is op een doolwech.
Die goetheyt is vergeten,
Die schamelheyt is verbeteret,
Schande is geworden eer,
Hovaerdije is hooge geseten,

Recht wordt crom gemeten,
Die Werelt doolt soo seer.

Hebben maeckt vrienden; derven vreemden.
Doen ick hadde ende konde geven,
Doen most ick met den vrienden leven,
Maer nu my is dat goet ontgaen,
Sijn my de vrienden afgestaen,
Den buydel is my geworden licht,
Sy sien mijn wel, sy kennen my nicht.

T'Gelt spant nu de croon.
Dat gelt heeft nu den hoochsten graet,
Kunst, deucht, en wysheyt is nu versmaet,
Wonderlick wordt dat gelt nu hooch gestelt,
Alle boosheyt is nu te coop om gelt,
Als woeker, dootslach, en menigerley schande,
Oock desgelijckx die verraderie vanden lande.

Des werelts dienst is kleyn en smal,
Haer loon is dick groot ongeval,
Watmen voor haer heeft gedaen,
Men sals danck noch loon ontfaen,
Al hadmense duysent Iaer ghedient
Int eynde en wordtse niemants vrient,

Lijdt Leedt sonder wreecken.
Die alle sijn leet wil wreecken,
Manu bellatoria,
Sampsons macht sal hem gebreecken,
Nec erit victoria:

Leert u leet met lijden wreken,
Sic viues in gloria.

Die wil niet lang een Coopman sijn:
Die veel wtgeeft ende neemt niet in;
Die met waere ende munte ommeget,
Dien hy niet en kent, ende niet en verstaet;
Diens koopmanschap haest verdwint
Die meer wtgeeft dan hy wint.

‡ Die geen geld en heeft,
Die men geen gelt en geeft,
Die geen gelt en wint,
Die geen gelt en vint,
Diemen geen gelt en beveelt,
Die geen gelt en steelt,
Die geen gelt en kan maecken,
Hoe mach die aen gelt geraecken?

RONDEEL.

Die nu ter werelt sal bedien,
Die moet deursteeckt sijn als een Iacke,
Alomme moet hy hoocheyt dien,
Die nu ter wereld sal bedien,
Onnoosel sijn als die Godt verrien,
Oft anders gaet hy metten sacke,
Die nu ter werelt sal bedien,
Die moet deursteeckt sijn als een Iacke.

✂ Een ander.
Die door de werelt sal gheraken,

Die moet kunnen huylen metten Honden,
 Ende moet oock kunnen diversche spraken,
 Die door de werelt sal geraken,
 Hier waerheyt seggen, en ghinder missaken,
 Van vooren salven, ende achter wonden,
 Die door de werelt sal gheraken,
 Die moet kunnen huylen metten Honden.

RONDEEL.

Die gheen pluymen en kan strijcken,
 Die en doocht ter wereld niet,
 Is hy arm hy en sal niet rijcken,
 Die gheen pluymen en can strijcken,
 Alomme soo heeft hy t'achterkijcken,
 Hy wordt verschoven waermen hem siet,
 Die gheen pluymen en can strijcken,
 Die en doocht ter wereld niet.

¶ Een ander.

Daer die Herders haer eyghen Schapen eeten,
 Daer die Regenten belasten haer Ondersaten,
 Daer die Arme wort vanden Rijcken verbeten,
 Daer die Herders haer eygen Schapen eeten,
 Daer t'ghemeen profijjt wort vergheten,
 Daer die Rechters den Onnoselen haten,
 Daer die Herders haer eygen Schapen eeten,
 Daer die Regenten belasten haer ondersaten,
 Daer wil Godt commen den Armen te baten.

Deucht maectt Edel.

Die Deucht-rijcke is wel gheboren,
 Sonder Deucht is den Adel verloren.

Deucht voor allen Adel gaet,
Adel met Deuchde gantsch wel staet.
Hy sy dienaer ofte vry,
Die niet van gheboorte Edel sy,
Die sal sich Edel maecken,
Met Deuchden en eerlijcke saecken.

Daer wijven regeeren daer gaet het seltsaem.
Daer is gheen swaerder dinck op eerden,
Dan soo die wijven den broeck aenveerden:
Wat sy voornemen dat moet dan sijn,
Al sloeghe die donder ende blicxem daer in,
Al souwet oock schaeden drie Conincrijcke,
Noch moet heur wille geschieden ghelijcke:
Ende dan soo wil sy noch meester sijn,
Al soude te rugge moeten loopen den Rijn.

Waeckt, op dat ghy niet blaect.

ELck siet wel toe die werelt is fel,
Die tijt is kort, en die doot is snel,
Wanneer hy komt, ende tot wat stont,
Dat die Siele begeeft den mont,
Soo is dat wederkeren gedaen,
En moet dan loon na wercken ontfaen.

Een vrouwe ick niet prijsen en kan,
Die niet geerne is by haren man,
Van veel anderen wil wesen gesien,
Draecht veel ciraet groot en kleyn,

Ende op haer huys seer weynich acht,
Dese heeft eer en deucht in kleynder wacht.

Een arm neue, een arme gast,
Waer hy komt daer brengt hy last,
By alle sijn rijcke maegen:
Daerom siet toe dat ghijt soo past,
Dat u goet int eynde wast
Soo salmen nae u vraegen.

Gheleertheyt is seer achtbaer.

Een mensch gheleert,	Veel lijden moet.
Is weerdt gheert.	De vruchten soet,
Want sonder sweet,	Zijn haeren loon.
Staet niet ghereet,	Soo wie versmaet,
De wijsheyt schoon.	Een man vol raedt,
Of iuyst de handt,	Is weert veracht,
Niet werckt:t'verstant	Als dwaes vol pracht.

	Hy is rijck ghenoech,
	Die gesont is, ende hem ghenoecht.
Een mensch bevrijdt,	Nut onbeswaert,
Voor sieckt altijd,	End'wordt gheeert.
Die geldt en goedt,	Soo t'niet en keert,
Gheen eer en doet;	Tot rust sich voegh,
Maer t'gheen hy spaert	Hy heeft ghenoegh.

Wat verloren goet is.

Een goeden ongeoeffenden sin;
Een goede kennisse, sonder min;
Goede redenen, om lof en danck;

Een goet leven sonder voortganck;
Biechte, sonder berouwe;
Een vrient sonder trouwe;
Een gebet sonder innicheyt,
Is al verloren arbeyt.

Van des Toornicheyts quaet.

Een sachtmoedighe tonghe den toome breeckt,
Een toornich mensche seer haestich spreeckt,
Een mensche die tot toornicheyt is bereyt,
Daer wt komt haest groot ontsinnicheyt,
Die toorne hindert eens wijsen gemoet,
Want die toonnighe weet niet wat hy doet,
Den toorne salmen vermijden met vlijt,
Hy kort des menschen leven en tijt.

Vierderley straffen van overspel.

Een Ebreker moet onder dese vier straffen staen,
Als dat hy in armoede sal moeten vergaen,
Of hy sal een quaede doot sterven,
Ende schande en laster op sich erven,
Ofte door gevanckenisse hart en swaer,
Wort hy eer ende trouweloos bekennt openbaer,
Of hy wordt gewont tor inder doot,
En verliest een litmaet in smerte groot.

Van des Minnaers conditie.

Een ander meer dan hem selven beminnen,
Met ydelen hoope voeden lijf en sinnen,
Duysentmael herdencken datmen dacht terstont,
Sich selven voorbeelden veel vreemde grillen,

Leven nae den regel van een anders willen,
 Bedroeft sijn van herten, en singhen metter mont,
 Van lichaem wel te pas, van sinnen ongesont,
 Cleyn loon ende danck, voor arbeyt groot,
 Is gemeenlick des Minnaers dagelicx broot.

Klachte in Ellende.

Ellende, wilt wende,
 Wan Godt wil, neemt een ende.
 In Ellende bin ich,
 Wie daer wil, die trooste mich.
 Ellende is my bescheert,
 Dat sich alle man voor mijn verveert.
 Ellende heeft my beseten,
 Dat ick van alle man bin vergeten.

Den eenen blinde laet hem van d'ander leyden.
 Een kloec lantsknecht neemt geen dienst tot s'viants quellinge
 Hy en siet voor al des Hopmans bestellinge:
 Geen vroet Pleyter volcht in sijn proces ymants raet
 Dan dien hy kent voor den rechten Licentiaet:
 Ende geen wijs krancke wt ancxte van fenijnen
 Neemt dranc in dan van Doctours in medicijnen:
 Maer ter Sielen verlies, doot, ende eewich quellen,
 Volcht blindeling den meesten hoop niet om tellen,
 Rovers, Lapsalvers, Fenijnkokers strax ter hellen.

Meditatie voor den slaep.

Eer ghy savonts slapen gaet, wilt naerstelijc bedencken,
 Ons alle menschen leste staet, soo mach u niemant krencken,
 De doot is snel, het oordeel fel, wat sal den sondaer horen?
 Niet komt:maer gaet, onsalich saet twaer beter *niet* geboren,
 Och mensche peyst, op ewicheyt. Genuecht en goet met eeren,

Tis anders niet dan ydelheyt, wilt daer u hert afkeeren,
Soo schouwet quaet en doet goet, en wilt u wel bepeysen,
Den tijt is cort, den wech seer groot: wy moeten al gaen reysen.

Van Leenen.

Eens hadde ick ghelt ende oock een vrient,
Ende bewaerdese beyde ghestadelijck:
Ick leende mijn ghelt al tot mijn vrient,
In zijnen noot genadelijck:
Ick spaerde mijn ghelt, ende oock mijn vrient,
Soo langhe als ick wel conde:
Ick eyschte mijn ghelt al van mijn vrient
Maer ghelt noch vrient ick vonde.
Dus wie sijn ghelt van sijn vrient can sparen,
Die mach beyde zijn ghelt en vrient bewaren.

¶ Een Scheepken op Zee sonder roeder,
Een Lammeken dorstich sonder moeder,
Een Hondeken dat sijn meester mist,
Een Tortelduyfken dat sijn gaeyken verliest,
Dese vier sijn met allen seer onstelt,
Maer noch is een minnaers hert meer gequelt.

¶ Een Oudtman sonder Luys,
Een Coren caf sonder Muys,
Een schoon Maecht sonder Lief,
Een Iaermerckt sonder Dief,
Een quaet wijf sonder schelden
Dese dingen sietmen selden.

¶ Een Molenaer die niet stelen kan,
Een Hoerken dat niet quelen kan,

Een Kramer die niet kan bedriegen,
 Een Vrier die niet en kan liegen,
 Een Dief die stelen wil, en lien,
 Sullen haer leven niet bedien.

Een Molenaers Haen,
 Een Vischers Craen,
 Een Cathuysers Cat,
 Een Backers Rat,
 Een Schoolmeesters Hont,
 Eer dese vijf terstont,
 Van honger souden sterven,
 De werelt soude eer bederven.

‡ Een Vrouwe die noyt op ander man en dochte,
 Dan doen sy den eersten te begraven brochte:
 Ende een vrier die inde bruyloft daer hy sijn lief verliest,
 Een ander inde plaetse voor sijn liefste kiest:
 Sijn met reden begaeft, al hietment wanckelbaerheyt:
 Want sy droegen reyne liefde, ende kleyne swaerheyt.

Een Cramer die niet en lieget,
 Een Quacksalver die niemant bedrieget,
 Een Water dat sonder schaede ouervloeyet,
 Een wolf die geen schaepe wtroeyet,
 Een woeckenaer sonder gelt,
 Dit sijn vijf wondere dingen in de werelt.

Een boerde van een Boer.

Een Noorder Boer was inde Mey ghetrocken wt,
 Nae Parijs om de Fransche spraek te leeren,

Daer gafmen hem te eeten Salaet en groen cruyt,
S' middaechs en s'avonds meer dan zijn begeeren,
So seyde hy ik wil weder t'huyswaert keeren,
Want daermen inde Somer eet gras parmafoy
Daer moetmen inde winter oock eeten Hoy.

Waer verdriet af comt.

GRoote hovaerdie, ende hooge moet,
Veel te spreecken onverhoet,
Al te wrecken, en niet te verdraegen,
Sich veel te verlaeten op rijcke Maegen,
Niet te kennen, ende niet te leeren,
Niet te winnen, en veel te verteeren,
Qualick te betaelen, ende veel te coopen,
Op levende luyden goet te hoopen,
Vreemde saecken veel te bedrijven,
Veel wtrecten by raet van Wijven,
Luttel goets, ende veel kinderen,
Dit brengter menich in groot hinderen.

Totten Spot-Voghels.

Ghy sotten,, u spotten,, wilt achter wegen laten,
Wilt slechtelick,, oprechtelick, altijd te degen praten,
Wat ghy *verclaert*,, geen schand' openbaert van man of wijf,
Maer wilt aenmercken,, u eygen wercken, quaet van bedrijf,
Dits mijnen raet,, al acht ghijt quaet, maect niet te bont,
V schimpich schieten,, laet u verdrieten, besnoert u mont,
Want Cicero seyt,, met claer bescheyt, voor wijzen en leken
Hy moet certein,, sijn puer en rein, die op een *ander* sal spreken

Aert des Giericheyts.

Giericheyt is in t'gelts vergaren,

Listich en loos, oock onrechtvaerdich:
 Maer in heur onversadich sparen,
 Thoont sy haer streng oprecht en aerdich:
 Want als heur dienaers t'gelt bewaren,
 Kent syse t'loon des kosts niet waerdich.

Een vroom Mans leven.

Ghelijck een Aenbeelt niet en schreumt die hamers groot,
 Vast sijnde van fonderinge wel gestelt,
 Wat slaghen hy ontfangt hy acht gheen aenstoot:
 Alsoo moet wesen een vroom man, in alle gewelt,
 Datmen hem mach aendoen, niet achtende die Doot
 Hy blijft altijd deuchdelijck in last ende noot.
 Wat hem is aenstaende deur smenschen quellinge,
 Hy comt ter eeren deur sijn bequame opstellinghe.
 Een ghestabelt man sal niet beswijcken,
 Sijn vromicheyt en deucht sal hy altijd doen blijcken.

Deucht is haer selfs loon.

Geen beter loon dan deucht,
 De mensch' hier kan ontfangen:
 T'geen d'Hemels schoon omvangen:
 T'geen dat ons meest verheucht:
 Vry sijn, gesontheyt, eere,
 Gheslacht, lijf, ende Goedt,
 Sijn al in haer behoedt:
 S'heeft al wat ick begheere.

Denckt op t'loon van t'goet en t'quaet.

Genuechte der sonden is haest vergaen,
 Die pijn der Hellen sal eewelick staen,

Penitentie opter aerden is kort en kleyn,
Dat rijck der Hemelen is sonder eynt.
Hierom sijt vroet,, doet altijd goet,
T'is best gedaen:
Want yegelick moet,, nae dat hy doet,
Sijn loon ontfaen.

Wat Godt meest behaecht.
Godt te beminnen, ende te ontsien,
Sonde te schuwen, en schande te vlien,
Geerne vergeven, en noode te wreecken,
Van sijn vyanden wel te spreekken;
Die dit dede Godt soude hem geven,
Die ewige blijschap nae dit leven.

Wacht u van Mont-Vrienden.
Ghy oude, ghy Ionghen, groot en kleene,
Ick seg u allegader int gemeene;
Wacht u voor sulcke Katsen
Die voor lecken, en achter kratsen:
Want, men siet het dagelicx veel voor oogen,
Die lichtelick gelooft wort haest bedrooghen.
Dus machmen hem wel begecken en begabben,
Die hem van vooren laet lecken, *van* achter krabben.

Lijdt sonder claghen.
Ghy sult niemant dijn noot claghen,
Dan die u dat wil helpen draghen.
Die menige seyt sijn lijden voort,
Den geenen die dat geerne hoort,
En hem waer leet dat het anders ware,

Des maect hy hem selven te mare,
 Ende wort van veele te min gheacht.
 Tis voorwaer een mannelijcke cracht,
 Dat een goet man wel can draegen,
 Sijn leet verborghen sonder claeghen;
 Ende toonen van buyten sulcken gebaer,
 Recht off geen lijden in hem en waer.

Die hovaerdighe is ghelijck een blaes.

Gelijck een blaes	En maect seer snel,
Door wint op staet,	Maer een kleyn gat:
Soo oock de dwaes	Daer valt dien quant
Hovaerdich gaet:	In groote schant,
Dan comt Gods spel	Wint maect hem prat.

Van weelde, en de Noot.

Groote weelde maect een plompe sin,
 Maer armoede brengt veel wijsheyts in,
 Groote noot soeckt nauwe list,
 Daer die weelde niet af en wist:
 Maer diet van beyde heeft beproeft,
 Die weet wat yderman behoeft,
 Ende soo wie het hier altijd effen gaet,
 Die weet ter werelt nau goet off quaet,
 Maer die in als besocht is,
 Kan een ander raeden ghewis.

Prætereuntia, prætereunda.

Ghy lijt altijd ghy en rust hier Niet,
 Een Pelgrom sydy ende anders Niet.
 Wat lichter u aen wat ghy dan siet,
 Besiedijt wel, ten dient u Niet.

Iae meendy Godt ende anders Niet,
Ist anders yet soo en achtens Niet.
Wat ghy vercrijcht ten versaet u Niet,
Weet wat ghy soect ten is hier Niet:
In Godt ist al ende elders Niet:
Laet dan al varen, en rust hier Niet.

Waer heylicheyt in ghelegen is.

Heylicheyt en leyt niet inden schijn,
Maer is ghelegen in heylich te zijn.
Het geestelijck habijt, oft heylighe stede,
En geven den mensche gheen heylichede:
Maer ootmoedich te sijne van gronde,
Eerbaer, rechtvaerdich, warachtich van monde,
Devoot ende vierich in sijn ghebede,
Dat machmen gouden voor heylichede.

S'menschen hert is onversadelijck.
Het menschen hert is een hol,
Dat nemmermeer wort van goede vol;
Dan als het sterft, ende vaert van hier
Dan is vervult dat herte gier.
Dat goet soeckt sijn vrienden ende maghen
Die s'menschen doot niet en beclagen.
Daerom macht wel wesen een arm catijf,
Die welcke gheeft Ziel ende lijf,
Om te vercrijgen dat aertsche goet,
Dat hier ter werelt blijven moet.

Hadden wy alle een geloove,
Godt, en t'gemeen beste voor oogen,

Goede vrede, ende rechte gerichte,
 Een elle, maete ende gewichte,
 Een munte ende dat goet gelt,
 Soo waer die werelt seer wel gestelt.

Wie recht wijs is.

Hy is wijs die Godt bemint
 Hy is wijs die hem selven kint,
 Hy is wijs die hem wacht van sonden,
 Hy is wijs die t'goet kan gronden,
 Hy is wijs die den doot altijd aensiet,
 Hy is wijs die tquaet geselschap vliet,
 Hy is wijs die den doot niet ontsiet,
 Hy is wijs die t'aertsche goet achtet niet,
 Hy is wijs ende wel geleert
 Die alle dinck ten besten keert:
 Hy is wijs die aenmerckt dat ent,
 Ende Godt voor het eenige goet bekennt.

Wie Esels ooren draecht.

Hy is sot die hem te veel onderwint,
 Hy is sot die hem te vast verbint,
 Hy is sot die met t'sijn niet en is genoecht,
 Hy is sot die hem met den sotten voecht,
 Hy is sot die om sijnen grammen moet,
 Hem selven schaede of schande aendoet.
 Maer wie heeft ter werelt den meesten prijs?
 Die metten sotten is sot, metten wijsen wijs.

Bona Fortunæ neminem beant.

Huys, Hof, Lant, Gout by hoopen,
 Hoe wel seer zijn gheacht,

Nochtans de sieckt' onsacht,
Sy niemant doen ontloopen,
S'en stillen niet de baeren,
Van een beangst ghemoet:
Wat baet dan gelt of goet,
Als wy niet wel en vaeren.

Te groote spoedt is selden goet.
Haestich te Wapenen, is periculeus,
Haestich te Swaerde, is onprofijtelyck,
Haestich te Paerde, is avontureus,
Haestich te voet, is verslijtelyck,
Haestich te Waghen, en is niet quaet,
Haestich te Schepe is appetitelyck,
Haestich te bayen is een toeverlaet,
Maer als men die waarheyt seggen moet,
Haestich te Borse en was noyt goet.

Al niet, iae verdriet, sonder Godt.
Het schijn-Gheluck,, is vol van druck,
Hoe schoon het schijnt.
Anghst en gevaer,, maect Heeren swaer,
En vreucht verdwijnt.
O Vorsten weerd,, soo onverveerd,
Ghy leven wilt
Bout slechts op Godt: want in dat slodt,
Is vrees ghestilt.

Conditien om de werelt te behaghen.
Hangt de heucke nae de wint,
Ende gelaet u als een kint,

Sijt alomme siende blint,
 Haspelt datmen u spint,
 Maect schoon samblant, weest wel gesint,
 Wildy ter werelt wel sijn bemint.

Hoochmoedige luyden beschouwen sich,
 Oude luyden clouwen sich,
 Moede luyden rusten sich
 Wijse luyden versinnen sich,
 Longe luyden behaeghen sich,
 Dolle luyden quellen sich.

Had ick nu dat ick wel mocht,
 Had ick gedaen, soo ick wel docht,
 Had ick gegaen, doen ick liep,
 Had ick gewaeckt, doen ick sliep,
 Had ick gerust, doen ick woelde,
 Had ick geweten, wat ick gevoelde,
 Had ick geleert, daer niemant op gist,
 Ich hadde ghehadt, dat ick nu mist.

Hadde ick een huys voor onghemack,
 Dat liete ick nemmermeer sonder dack.
 Des ghelijcken voor Ouderdom een salve,
 Die wolde ick strijcken allenthalve.
 Ende hadde dan voor de Doot een Sweerdt,
 Dat ware wel veel geldes weerd.

Leert u Tonghe bedwinghen.

Ick heb vernomen in mijnen sin,
 Dat swijgen brengt veel rusten in,

Wt klappen komt soo menich quaet,
Leert heelen dat te heelen staet,
Op aerden en is geen wijser gewis,
Dan die sijnder tonge meester is.

Bemint Const boven Rijckdom.

Ist weelde ofte rijckdom groot,
T'kan den mensche begeven:
Maer konst int verstandich hoot,
Blijft op hem al sijn leven;
Wert hy veracht ofte verdreven,
Sy is hem een schat ter noot.
Daerom die wijsheydt of konst versmaet, bemint die doot.

In grooter weelden doolt den man,
Outheyt, brengt hem krancheyt an,
Wijsheydt, maeckt een gestade,
Noot, die is van nauwen rade,
Bedwanck, doet goede zeeden leeren,
Sorge, brenge den menigen ter eeren,
Naedacht, salmen altijd laecken,
Doch voordacht, hout in alle saecken.

Leest met verstande.

Ick mint, al dat siel en lijf verteert
T'is goet geschouwet, dat Godt begeert
T'is best gedaen, sonde swaer
Godt verbiet, wel doen altoos
Tis groote eere, lieghen sonder waen
Tis groote schande, niet te sijn loos
Dits Gods begeeren altoos.

Wildy dit in deuchden verstaen,
Soo moeten daer twee woorden sijn afgedaen.

Wie Godt, en den menschen behaecht.
Inde Kercke sijt aendachtich:
In uwe woorden warachtich:
Teghen alle man vriendelick:
In t'geselschap vrolick.
Wie dese vier dingen wel halt,
Godt en den menschen hy wel bevalt.

T'verstandt wort by het Yser geleken.
Ist datmen t'Yser gebruyckt en besicht gestadich,
Het sal blincken lustich als silver claer;
Maer blijft het stil leggen het verroest overdadich,
En verdwijnt corts in hem selven voorwaer:
Soo mede die traecheyt bederft den mensch te gaer,
Maer neersticheyt maect den mensch eerwaerdich.

Laet Godt uwe wit sijn.
In Godt laet sijn u gedachten,
Woorden, en wercken, met al u crachten:
In Godt laet sijn u leucht, en out,
In hem u Rijcdom en begeerte menichfout:
V gheneucht, u vreucht, en u glorie,
V toeverlaet, troost en victorie:
In Godt laet sijn u begin, en volbrenghe al,
Soo suldy ontgaen alle quaet ongeval.

Onsen Heer claecht over de mensch.
Ick ben Schoon, men mint my niet.
Ick ben edel men dient my niet.

Ick ben Rijck, men bidt my niet.
Ick ben een Leeraer, men vraecht my niet.
Ick ben Eeuwich, men soeckt my niet.
Ick ben de Wech men wandelt my niet.
Ick bent de Waerheyt, men ghelooft my niet.
Ick ben dat Leven, men begeert my niet.
Ick ben Rechtveerdich, men ontsiet my niet.
Ick ben Bermhertich, men betrouwt my niet.
Al wordy dan verdoemt, en wijtes my niet.

Ghelooft gheen Tong-vrienden.

Ick meyne somtijts dat het mijn vrienden sijn,
Die my schoone woorden geven met blijden schijn,
Maer t' blijkt contrarie dat sy mijn haten,
Aen t' gheene datse achter mijn rugge praten.
Hierom gheeft niet lichtelijck te kennen u secreten:
Maer hourse verholen, en laet het niemant weten.

Non est Sapiens, qui non est Patiens.

Ick quam daer ick gheschreven sach,
Wildy verwinnen, so neemt verdrach,
Ende dat ghy niet en kent gekeeren,
Daer moet ghy goedertierlick lijden leeren.
Des menschen wijsheyt van binnen,
Machmen aen sijn verdraeghen bekinnen,
Want verdraghen als men seyt,
Is t' fundament van alle wijsheyt.

Sijn selven te kennen, is groote Wijsheyt.

KEnnisse van hem selfs is wijsheyt,
Die boven alle den menschen betaemt,
Dese komt niet altijd met grijsheyt,

Want oock wel een sot wort wijs genaemt:
 Maer die hem voor hem selven schaemt,
 Als hy sijn sotheyt treurich doorsiet,
 Is wijs al wort hy oock sot vernaemt,
 Wat baet kunst kentmen hem selven niet.

Lijdt, ende betrouwt.

Lijdt, mijdt, swijcht ende verdraecht,
 Dijne noot doch niemant claecht,
 Aen Godt dijnen schepper niet vertzage,
 Vwe geluck komt alle daghe.
 Want wie God in rechten gelove vertrouwt,
 Niet op sonde ende laster en bout,
 Dien laet Godt niet eyntlick in noot,
 Noch sijn saet soecken dat broot.

Beter ist rijck van gheest, dan van goede wesen.
 Loflijcker is des geests rijckdom dan swerelts schat,
 Met silver ende Gout maecktmen wel dit of dat,
 Maer het moet altemael den Gheest obedieren.
 Is t'sterfelick oock by d'eeuwich te gelijcken wat?
 Certeyn neent, met rechte machmen *dan* wel lauderen,
 T'geen dat regeert boven t'geen dat hem laet regeren.

Int hert heeft hy selden verdriet,
 Die alle dinck met goeden ooghen aensiet.
 Laet t'volck boerten en gecken
 Laet twee paerden een waghén trecken,
 Laer elck metten sijnen moeyen,
 Laet die Zee ebben en vloeyen,
 Laet oock Heeren Heeren blijven,

Laet deen lesen en dander schrijven,
Laet Monicken draegen haer cappen,
Laet die luyden callen en snappen,
Laet die avontuer draeyen haer rat,
Laet die werelt lopen sijn oude pat,
Als ghy dit kunt met goeden oogen aensien,
Soo blijfdy vrolijck tot allen tien.

Olim meminisse iuuabit.

Liefde van ydelheyt maeckt den sonden subiect,
Sinlickheyt doet van t'goet vertragen.
Dus leeft nae reden, hout Godts beelt onbevlect,
Besteet profijtelijck het talent uwer daghen.
Ende wilt om de Croone wat arbeyts waghén.
Denckt, den arbeyt is soet als hy voorleden,, is.
En den strijt heuchlick als hy volstreden,, is.

Liefde, groote schadt, en groot gewin,
Verkeert menich sijn hert en sin.
Selden wort hy wijs, of vroet,
Die staechs denckt op groot goet.
Niemant weet noch nacht noch dach,
Hoe langh sijn leven duyren mach.

Virtutem ama, & promoue.

Leert alle deucht in deucht vertrecken,
Leert alle ondeucht met deuchden decken,
Leert alle u leden tot deuchden strecken,
Leert alle menschen tot deuchden verwecken.
Leert, verdraegen dat de lieden met u gecken,
Ghy sult het noch naemaels al in spel vertrecken.

Der Princen Deucht.

MEt macht beschermt hy t'vaderlant,
 Den droevigen armen vertroost sijn hant,
 Ongaerne stort hy menschen bloet,
 Geen toorne verrascht sijn wijs gemoet,
 Hy geeft sijn volck die soete rust,
 Met vrede rijck, nae wensch en lust,
 Dit is der Princen hoochste deucht,
 Dit is haer wech nae s'Hemels vreucht.

Niet de man, maer sijn Fortuyn wort geeert.
 Menich man doetmen groote eeren an,
 Om dat hy heeft costelijcke cleeren an,
 Ende heeft overvloedich gelt en goet,
 Daer toe in als geluck ende voorspoet,
 Maer waer't dat sich de Fortuyn wende,
 Sijn eere sow balde nemen een ende.

T'begheren verhindert de gherustheyt.
 Maeckt dat ghy meester over u begeerte sijt,
 Verwintse in als, salich wort ghy door sulcken strijt,
 Want die de begeerten in hem laet onbestreden wesen,
 Is als een woedende Zee ongerust altijt,
 Ia van hem siet men deucht heel en al vertreden,, wesen,
 Daer en is niet beters dan in als te vreden,, wesen.

Æquat omnes cinis.

Met schoone Steenen meenich dat maeckt,
 Waer onder de dreck-salicheyt wort bedaeckt,
 Helm ende Schilt hangt boven an,
 Hier licht begraven een Edelman;

Soo werdt ghehouwen op den Steen:
Ia dat rechte wapen, is een doots been;
Hout dat daer op soo doetstu recht,
En schrijft du bist van Adams geslecht.

Van Woecker, ende Voorcoop.

Men ontsiet nu gheen woecker nocte schande,
Want vele maecken duren tijt inden lande,
Ende staen veel te hope met listicheyt,
De armoedt niemand ter herten geyst:
Woecker ende voorcoop, der armoedt doet hinder,
Menich verdervet alsoo met wijf en kinder:
De Rijke den armen alsoo heymelijcken ervet,
Niet achtende, dat menich van honger stervet,
Men laetse vast schreyen, bidden ende roopen,
Rijst de waer, men wil hem niet vercoopen.
Die sulcke, den belasten noch meer beladen,
Die rijck willen sijn, met der ghemeynnten schaden.

Nescitis quid petatis.

Men hoort al hier,	Heer gheeft my dat!
Seer groot ghetier,	O eerden vat,
Elck wil groot sijn:	Du bist onwijs:
Men is vol pijn	Broosch is dat ys:
Als Godt vol macht	Dat goedt is slijck:
Ons bee veracht.	Verwacht mijn rijck:
T'is goedt of quaedt.	Waeckt t'alder tijdt:
Nut ofte schaedt,	Want die hier lijdt,
Daer leyt niet aen;	Verwacht veel vreught,
Men wilt ontfaen:	Wt smert comt Deught.

Van Dansen.

NV wort geacht voor grooter eeren,
 Als die dochters, en ioncmans wel danssen leeren,
 Met sonderlinge treden crom ende recht,
 Van welcken Isaias die propheet, veel secht,
 Waer ontuchtich danssen ende hoveren is,
 Daer is des duyvels processie gewis.

Wat nieuus verheucht het hert.

Nieuwicheyt verblijft der menschen sinnen,
 Gelijkmen dagelicx siet aen veel dingen:
 Hoe hooger draff,, hoe liever Peert,
 Hoe min gesien, hoe meer begheert,
 Hoe vreemder waer, hoe eer versocht,
 Hoe ongesiender spijse, hoe beth gemocht,
 Hoe nieuwer snede, hoe liever habijt,
 Hoe vreemder const daer werdt voortgebracht,
 Hoe datter den sin meer in verblijft,
 Want yegelijck naer wat nieuus heeft appetijt.

Ghewelt heeft d'overhandt.

Nu is t'Ghewelt soo groot en veele,
 Dat sy gaet voor alle deele;
 Voor trouwe ende gherechticheyt,
 Het welcke veele luyden is leyt:
 D'eeene voghel den anderen eet,
 D'een ghedierte dat andere vreet:
 D'een visch den anderen verslint,
 Den eenen mensche den anderen schindt,

Aen live, aen eere ende goedt,
Met ongetrouwen bosen moedt.

Grooten staet doet dicwils de vryheyt verliesen.
Niemant en laet hem van s'werelts eere verdwasen,
Die ghene die in haer heeft al sijn versolassen,
Maect sy een slave om een ydel hoope t'ontfangen,
Die ghelijck een zeebare vanden wint geblasen
Vergaet, so haest als den wint sijn vleugels laet hangen
Hoocheyt spert netten om s'menschen vryheyt te vangen.

Vermaninghe om die werelt te verlaten.

O Ionghe herten van domme sinnen,
Hoe moochdy dus seer die werelt beminnen:
Aenmerckt wel u leste henen varen,
Die Doot en sal u toch niet sparen;
Al sijt ghy schoon, edel, ende Rijcke,
V lichaem is aerde niet anders dan slijcke:
Wat wilt ghy veel den menschen behaghen,
Die Wormen sullen u vleesch af knaghen:
Dus wilt u vande werelt scheyden,
So suldy Godts oordeel met blijschap verbeyden.

Van de Tonghe.

Och wat comter al quaet,, van een cleyn lidtmaet,
Kijven vechten en smijten:
Steden en huysraet, metter daet,
Sietmen al verslijten.
Het maect krackeel,, over als seer veel,
Soomen mach aenschouwen:

Onder eel en oneel,, maecktet ghescheel,
Om t'hebben en om t'houwen.

Wet by een Spinne-web gheleken.
O onrechte Wet, o valsche spinne net,
Die vlieghe kanstu vanghen,
Die kleyne diefkens kanstu hanghen,
Maer die Ravens vliegen midden voor dy,
Die groote Dieven gaen altijd vry.

Die Doot en schaet niet, die wel leeft.
O Doot ghy zijt wel een onwaert gast,
Ghy comt als men op u niet en past,
Ghy en wilt toeven noch borghen:
Soo wie een goede Conscientie heeft,
Ende nae Gods geboden leeft,
En derft niet vresen ofte sorghen.

Alleen t'goet der Sielen, sal den Mensch volgen.
O Mensche o eedele creature,
Wanneer die tijt comt ende ure,
Datmen van hier scheyden moet,
Heeftmen alsdan geen ander goet,
Dan hooge Huysen, Lant ende Gelt,
Soo is die Siel certeyn niet wel ghestelt.

Weest Meester over uwen Schat.
Ordineert ende maticht alsoo uwen wille,
Dat uwe geest altijd blijve gerust en stille,
Siet dat ghy u selven niet en maect s'rijcdoms slave,
Wacht u van sulcke dienstbaerheyt vol van geschille,

Want bedriechelic is haer vreucht schadelijck haer gave,
Tis prijsselick meester wesen over sijn have.

Rijckdom is oorpronck van veel quaets.
Och Rijckdom moeder van veel quaet,
Wijf van valsche verraderie,
Dochter van sorch, Suster van haet,
Voedster van alle schelmerie,
V te hebben dat doet vresen,
Ende te derven doet droevich wesen.

Waeckt, Bidt, ende Betert u.
O Edele siel soo schoon inden lichaem geschapen,
Hoe lange sult ghy noch in sonden slapen?
Waeckt doch, ende betert u leven,
Bidt Godt dat hy u sonden wil vergeven,
Want tegens die Doot en is geen raet,
Dan goet te doen, ende laeten t'quaet.

RONDEEL.

Och wat is des menschen leven doch?
Dan ellendich iammer ende groot claeghen;
Vergaende als een kaers t'is enckel bedroch:
Och wat is des menschen leven doch:
Al haddy te leven t'seventich Iaeren noch
T'is niet te pijn waert, t'kan niet veel bedraegen.
Och wat is des menschen leven doch?
Dan ellendich iammer, ende groot claeghen:
Soeckt met ghestadicheyt d'oneyntlijcke daegen.

T'gebruyck is goet, t'mis bruyck mis doet.
Onschuldicht u niet dat ghy door dranck misdoet,

V misdaet is quaet maer den dranck is goet,
 Die cracht des dranckx s'menschen hert verheucht,
 En verdrijft den grouwel door haer deucht.
 Wildy lanck gesont sijn in fraeyen staete,
 En doet geen overdaet, eet ende drinct by mate,
 Maer droncken sijnde dat t'herte dunct te splijten,
 Wilt dat den wijn niet maer u selven wijten.

Tot versmaetheyt des werelts.

O Mensche die van Godt zijt gheschaepen,
 Om hem te kennen, en vreucht wt hem te raepen,
 Waerom bemindy die ydele dingen der werelt,
 Die soo valsch sijn, maer schijnen schoon beperelt,
 Och staet die aff, en laetse doch varen,
 Want sy sullen u bedrieghen, en oock beswaeren,
 Niet en is vast noch seker certeyn,
 Dan Godt den Heer almachtich alleyn.

Poorte, Figure des Doots.

O Mensche soo wanneer ghy sult passeren,
 Door eenighe Poorte om te gaen spaceren
 Denckt dan op de geene die overleden sijn,
 En dat ghy oock moet comen tot sulcken termijn,
 De Doot doet die Siele wt het Lichaem scheidn,
 Wilt u doch in tijts daer toe wel bereyden,
 Poorte ende Doot komt op een sinne
 Want door beyde gaetmen wt en inne.

Denct voor de Doot, wat nae de Doot.
 O Mensche gedenckt dat ghy moet sterven,

Dijn goet verlaten, en dijne erven.
Wanneer sy u ten grave hebben gebracht,
Soo dencken sy voorts dach ende nacht,
Hoe sy dijn goet sullen moghen deelen,
Sy vraegen niet veel nae uwer seelen,
Daerom soo drinckt ende eet dewijl ghy leeft,
En deelt den armen, van t'geen u Godt gheeft.

Van Godt boven al te beminnen.
O Iesus ghy sijt dat ewich goet,
Ghy sijt diet hert verheughen doet,
Verlicht doch mijn verstant van binnen,
Dat ik wt gantscher herte u mach beminnen.
Minne ick de werelt soo volcht my verdriet,
Druck, onrust, lijden en anders niet:
Daerom bid ick u soeten naem Iesus claer,
Wilt my u selven geven voor een salich Iaer.

SALOMONS Ghebedt.

Overvloedighe Rijckdom noch Armoede groot,
En wilt my Heere op deser aerde niet gheven,
Ick mocht u versaecken door groote noot,
Seggende waer is die Heere gebleven.
D'overvloedicheyt doet den mensche sneven,
Want den Rijcke comt swaerlick *ten Hemel binnen*,
Dus Heere want ick op der aerde moet leven,
Soo laet my maetelick mijn nootdruft winnen,
Ghy kent de broosheyt van mijnen sinnen,
Rijckdom verheft: Armoede maect droeve
Dus geeft my slechts Heere dat ick behoeve.

Van Oorloch ende haer Circonstantien.

Oorloch heeft ons een kint gesweet,
 Quaeden raet heet sijn vader,
 Hoe ouder hoe ergher dat kindeken heet,
 Ghebreck van wijsheyt is die gevader,
 Tweedracht is die voester men vint geen quader,
 Sy heeft sochs ghenoech waer door t'kint wert groot
 Den almogenden Godt sy ons berader,
 Want werdt dit kint eetende, adieu ons broot.

Van t'bedroch des Werelts.

Och mensche staet op u hoede altoos,
 Want die valsche werelt is soo loos,
 Haer geneucht is vol onreynicheyt,
 Haer raet is hovaerdy ende giericheyt,
 Haer dienst is soet, haer loon is kranck,
 Waer bloem is schoon, haer vrucht is stanck,
 Haer sekerheyt is verradenisse,
 Haer medecijn is vergiffenisse,
 Want voor vreuchde geeftse rouwe,
 Schande voor eer, loosheyt voor trouwe,
 Voor rijckdom geeftse armoede groot,
 Voor t'ewige leven die ewige doot.

Vermaninghe tot lijden.

O mensche door lijden heeft Christus willen comen in glorie,
 Soo moet ghy hem naervolgen wildy hebben victorie,
 Den wech des Hemels wil door lijden getreden sijn,
 En denckt niet dat met wellustich hier te leven kan gesijn,
 Daerom schict u tot lijden wildy Gods glorie gebruycken,
 Of anders wee u men sal voor u den Hemel sluyten,

Peyst doch dat huyden mach wesen u leste ure,
Daerom haest u op dat u siele wel mach gebeuren.

Om leven wel,	Sich selven pijnt,
Eet een wijs Man:	Soo dat hy schijnt,
Wellusts ghesel	Daer toe ghemaect,
Hout meest daer van;	De maet versaect.

O minne minne moordenarinne,
Off ghy my doode wat soudy winne?
Die u eerstmael minne hiet
Die en gaff uwen rechten naeme niet,
Hadde hy uwen rechten naeme ghegeven
Hy hadde u gheheten onrustelijck leven.

Traecheyt is oorsaeck van veel quaets.

QVelt u traecheyt tot leech sijn, wiltse *niet* geloven
Want den erf-viant, die u ziele soect te roven,
Naer sulcx wacht, ia daer op toeleyt nacht *ende* dach,
Op *dat* hy de geene die hy so siet *verdoven*,
Met hem inden affgront der Hellen voeren mach:
Traecheyt werct *ondeucht*, droefheyt end' ewich geclach.

Van drierley Liefde.

SOo wie hem wil keeren,
Tot de vriendschap ons Heeren,
Sal Godt beminnen boven al,
Ende zijnen even naesten hy sal
Ghelijck hem selven beminnen,
Nae zijnen beste versinnen,

Ende hem selven minnen ter maeten.
 Dit zijn puncten van baeten,
 Die Godt gebiet waerlijck
 Daer mee men comt ten Hemelrijck.

Onschuldighen der Traeghen.

Soude ick veel lesen ende studeren,
 Mijn oogen souden my failgeren.
 Soude ick veel vasten ende waecken
 Ick mocht mijn hoofd dol maecken.
 Soude ick veel arbeyden alle daege,
 Dat waer my een groote plaege.
 Sou ick veel heete traenen storten,
 Het sou my aen mijn leven korten.

T'loon des traecheyts.

Soo wie slaept als hy leeren sal,
 Ten is gheen wonder dat hy niet en kan.
 Soo wie slaept als hy saeyen sal,
 Die heeft gheen vrucht als hy maeyen sal,
 Soo wie slaept alst in sijn bou is,
 Dese mensch ghenaeckt berou wis.
 Die slaept als hy bidden sal,
 Dien wort geweyghert als men gheven sal.
 Die slaept als men wercken sal,
 Behoort te vasten als men eeten sal.
 Die slaept als hy hem gheneeren sal,
 Die mist dickwils als hy teeren sal.

Blijft by de waerheydt, ende spreeckt vrijelick.
 Schaemt u de waerheydt noyt, wiltse altijt voorstaen,

Kent ghy yet goets doen laet het niet ongedaen:
Maer als yemant yet oneerlicx van u begeert,
Wilt sodanigen quaet stoutelick van monde slaen,
Segt vry wt (als die u met sulcx niet en gheneert)
T'is een verkeerde vriendschap die de siele deert.

Puncten om t'achtervolghen.

Spreekt weynich, ende maeckt dat waer:
Borcht niet te veel, ende betaelt claer:
Weet veel, ende weynich claecht:
Antwoort niet op alle vraech:
Aenmerckt wat dijn rente sy:
Ende houdt u daer vromelijck by:
Ende teert oock wel by maete,
Soo gaet ghy vrolick by der straete.

Van Stilswijghentheyt.

Swijghen is dat oordeel mijn,
Swijgen doet my vrolijck sijn,
Swijghen is een eedel deucht,
Swijcht al dat ghy swijghen meucht.
Soo wie kan swijghen ende wesen stille:
Die vindt vrede nae sijn wille:
Maer veel te spreken maeckt ongonst,
Daerom is swijgen een goede konst:
Swijgen dat is mijnen raet,
Want van veel clappens comt groot quaet.

Wijse leeringe voor een man.

Schoone seeden, sonder hooge moet:
Luttel spreken ende datselve goet:

Te tijde geven ende nemen:
 Deucht hanteren, ende vredelick leven:
 Ende metten goeden ommegeaen:
 Onrecht vromelijck wederstaen:
 Niet antwoorden vreemde daeden:
 Vreckheyt, ende gierichet versmaden:
 Oock te maeten kennen verdraeghen:
 Inde noot bystaen sijne maeghen:
 Die dese poincten onderhouden kan:
 Macht wel geacht sijn een wijs man.

Wijse leeringe voor een Vrouwe.

Simpel, ghesedich van ghelate,
 Niemandt te mercken op de strate:
 Stille van woorde, van spraecke schaers,
 Rechtvaerdich sonder waniewaers,
 Devotelijck wesende inder kercken,
 Ende thuys doende goede wercken,
 Sober van drancke, ende van ate,
 In al haer doen houdende mate,
 Gheven noch nemen van ghenen man,
 Dan daer sijt met eeren doen can,
 Van moede minnelijck ende sachte,
 Voorsinnich [*lees: voorsinnich*], ende suyver in gedachte,
 Houdende haer eere stijf met trouwe,
 Zulcke wort ghepresen voor een goede vrouwe.

Goede Puncten.

Sijt godlick in die kercke;
 Behoedelick in die strate;

O

Vredelijck binnens huys;
Weynich in woorden;
Goedertier in antwoorden;
Int habyt ghemate;
Blijdelijck int ghelate;
Gheordonneert inder herten,
Soo blijft ghy wt alle smerten.

RONDEEL.

Sluymende zeughen eeten wel haer draf,
Al sietmen de lieden men kentse niet,
T'en is gheen coorne sonder caf,
Sluymende zueghen eeten wel haer draf,
Het heet sulcke milde die noyt en gaf,
By desen veel s'ghelijcx gheschiet,
Sluymende zuegen eeten wel haer draf,
Al sietmen de lieden men kentse niet.

Leest en verstaet den Sin,
Ghy die hier wt wilt leeren:
Ghy sulter doolen in,
Wilt ghyt in quaet verkeeren.

Sulck mensch is prijselijck, die sijn lusten volbrengt,
Die Godt geerne eert, is dwaes en sot,
Hy doet seer wijselick, die den armen krenckt,
Die de boosheyt keert, veracht Gods ghebot,
Daermen Deucht aen leert, hy waer waerdich bespot,
Hooghe wort hy verheven, die valschelick liecht,
Dus Gods woort vermeert, ghy crijcht sviants cot,
Soo comdy int leven, in dien ghy elcken bedriecht.

T'sy die vrouwen en mannen, die peys willen houwen,
 Die Oorloghe hanteren, sijn alle Gods neven,
 Laetse al vannen, die twisten schouwen,
 Die hem qualijck regeeren, ick prijse boven schreven,
 Die t'volck pillieren, hem wensch ick d'eeuwich leven,
 Tsijn lucifers gesellen, die hem voecht tot sijn viant als vriend,
 Die niet en wil obedieren, hy wort hier naer verheven,
 Godt verleene hem de helle, die sijnen Schepper dient.

Virtus perpetua, Voluptas momentanea.

Soo wie met spoet,, yet eerlicx doet,
 Als betaemt den wijsen,
 Sijn arbeyt vergaet,, die deuchde staet,
 Die weerd is om prijsen:
 Maer die deur oneer,, vertoornt den Heer,
 Met sondighe wercken,
 Sijn ghenuechte verdwijnt,, zijn sonde verschijnt,
 In alle percken.

Des menschen ouderdom.

Tien Iaer een kint:
 Twintich Iaer een Jongelinck:
 Dertich Iaer een man:
 Veertich Iaer wel gedaen;
 Vijftich Iaer stille staen:
 Sestich Iaer gaet die ouderdom aen;
 Seventich Iaer een grijs:
 Tachtich Iaer niet meer wijs:
 Negentich Iaer der kinderen spot:
 Hondert Iaer genade by Godt.

Selfs ghetrou, betrou niemant.
Te vergeefs openbaert u secreten niet,
Want die mensche is ongestadigher dan een riet,
Die heden vrient is, wordt wel vyant eer morghen:
Betrou niet lichtelich, wijsselijck voor u siet,
Dat ghy naemaels niet en segt, had ickt doch verborgen,
Die niet swijgen en kan brengt hem selven in veel sorgen.

Laet ons t'quaet lijdende een beter verwachten.
Ter wijle wy sijn in't getal der menschen,
Soo laet ons beleeftheyt en goetheyt hanteren;
En sonder yemant qualick te wenschen,
Laet ons niet sijn tot yemants ververen:
Maer ongelijck, schaede en spijticheyt versmaen,
Met grootmoedicheyt verdraegende dees korte *ongemacken*,
In een oogenblick salt al sijn gedaen,
En onsterflijckheyt ons sal volgen op de hacken.

Gherooft wt de Rhetoricale wercken van
Anthonis de Rover.

NOTEERT.

T'Sint dat gheen minne en was sonder goet,
T'sint dat goet maecte nijdigen moet,
T'sint dat overmoet meer eyschte dan recht,
T'sint dat de Ghierighe met gelde creech spoet,
T'sint dat de man metten ghelde hiet vroedt,
T'sint dat d'onnoosel creech geen berecht,
T'sint dat die Heere gheleek den knecht,
T'sint dat die knecht den Heere beriedt,
T'sint dat elck dobbel wert als ghevlecht,

T'sint dat trouwe wten lande schiedt,
 T'sint wast al quaet datmen hoort oft siet.

T'sint dat Practijckers practiseerden,
 T'sint dat de Rijcke voorcoop vseerden,
 T'sint dat ghevers nemers bedeghen,
 T'sint dat de schalcke ghelijck mineerden,
 T'sint dat de Rijcke den Armen desstrueerden,
 T'sint dat ghierighe macht vercreghen,
 T'sint dat loftuyters de waerheyt versweghen,
 T'sint dat Esels met ghelde resen,
 T'sint dat elck wilde rapens pleghen,
 T'sint dat schadt voor eere was ghepresen,
 T'sint wast quaet inde werelt wesen.

T'sint datmen Officien cochte,
 T'sint datmen dieversche costumen opbrochte,
 T'sint dat geldt ghinck voor Iustitie,
 T'sint dat elck hem selven sochte,
 T'sint dat gheen ghever misdoen en mochte,
 T'sint dat de ghierieghe creech Officie,
 T'sint dat den Coopman vandt malitie,
 T'sint dat de versworen Wethouders worden,
 T'sint dat op quam compositie,
 T'sint datmen d'ghemeynte gout sach gorden,
 T'sint ist al over t'schreve ghetorden.

PRINCE.

T'sint dat hem catijven als Heeren droegen,
 T'sint dat Herders haer schaepen vloeghen,

T'sint dat elck creech ruyme conscientie,
T'sint dat Eters op de schamele loeghen,
T'sint dat de Heeren gelt gaven om wroeghen,
T'sint dat Fortse hadde reverentie,
T'sint dat, Da nobis, creech scientie,
T'sint dat, Placebo, was Advocaet,
T'sint dat, Volo, gaf Sententie,
T'sint dat, Pilatus was Apostaet,
T'sint wast al quaet, sack ende saet.

Veel onghelijcke paren, Sal ick u hier vergaren.

VAn eender neeringhe twee gebueren,
Twee Minnaers aen een Figure,
Een Wael ende Duyts t'samen iagen,
Twee Honden die aen een been knaghen,
Twee quae Paerden in een Stal,
Twee quae Wijven in een geschal,
Wijn ende melck in een vaete,
In't Parlament twee Advocate,
Twee ionghe Paerden in een vore,
Twee quaede Sanghers in een Chore,
Alle dese paeren verstaet my voort,
Houden selden goet accoort.

Alle dinck heeft sijnen tijt.

V niet verheft alst u wel gaet,
Dat geluck altijt ongeluck by staet,
In ongeluck niet mistroostich sijt,
Maer met gedult verwacht den tijt,
Want ongeluck, en tegenspoet,
Die mensch altijt hier lijden moet,

Tot dat hy is beproeft en claer,
Ghesuyvert van alle sonden swaer.

Vnde superbit homo, cuius Conceptio culpa,
Nasci pœna, labor vita, necesse mori?
Post hominem vermis, post vermem fœtor, & horror:
Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Van krancken saet is des menschen aert,
Sijn moeder hem, met anxte baert,
Sijn leven is moeyte ende ydel arbeyt,
Een gewisse doot is hem bereyt,
Gheen boom soo quade vruchten draecht,
Als dat boose menschelijck gheslacht:
Hoe schoon die mensche wtwendich is,
Soo is hy doch inwendich vol mis.

Amicus est alter idem.

Vrientschaps naem is nu soo heel gemeen,
Alsmen seltsaem rechte vriendschap vint,
Dees maect van twee herten altijt een,
Dat d'een d'andere als sijn Ziele bemint:
Elck mint hem selfs, ist man, wijff off kint,
Eyghen baet schuylt in allen hoecken:
Maer een vrient moet (wat hy oock begint)
Vrients oorboor voor de zijne soecken.

Hy en leeft niet, die niet wel en leeft.

Vleeschelick leven en wort gheen leven ghenaeamt,
Want sulcx is t'leven alder beesten onbeschaemt,
Niet volghende dan haren onredelijchen aert:
T'redelijck leven is t'leven, dat den mensch betaemt,
Die't aenneemt blijft onder de levende vermaert,
En de wellustighe als ydel gheclanck wechvaert.

Hoc fac & Vives.

Vertijt dijn selven in allen dinghen,
Neemt nau waer den gront van binnen:
Leert natuere met reden dwingen:
Hangt Godt aen met rechter minnen:
Soeckt Gods eer in allen dingen:
Leert alle dinck ten besten bringhen.
Selden spreecken, luttel onderwinnen:
Metter werelt en wilt u niet mingen;
Soo suldy Godts vree ende gratie winnen.

Een goede lesse.

Vie daer begeert te sijn onweert,
Ongeacht ende ongeert,
Onbekent ende onbemint,
Ende hem selven snoode kint,
Ende alle dinck ten besten keert,
Die heeft een goede lesse gheleert.

Van onwijse Regenten.

¶ Waer Esels krijgen heerschappie,
Daer sietment selden wel gediën,
Meest sy op haer eygen profijt wachten,
Dat gemeen welvaert sy verachten,
Alsulcke Esels t'is te beclaegen,
Rijsen in macht alle daeghen.

Dreygement voor quade Rijcke.

Wee u ghy Rijcke die sonder ontfarmen,
Verslint op aerden dat vleysch der armen,
Verteert in wellust haer sweet en bloet,

Ende raept soo by een groot schadt en goedt,
 Dat sich die armen in druck moeten begeven,
 Ende voeren met commer een allendich leven,
 Al siet het Godt een tijt lanck geduldich aen,
 Sijn straffe en suldy nochtans niet ontgaen.

Nectu pueri contempseris annos.

Wanneer u kinderen van u hebben gehoord,
 Vloecken, sweeren, ende ontuchtich woort,
 Ende ghy doet voor haer al dat ghy wilt,
 Commen sy dan te vallen dat is u schult,
 Ghy plant daer in die dinghen onreen
 Daerom ghy haest haer schande sult seen,
 Sy sijn u bevolen voor een swaere pant,
 Ende Godt salse eyschen van uwer hant.

Begeerte maeckt quellagie.

Waer toe dient ons altijt te begeeren,
 Dan om ons te quellen met pijn en smert:
 Want begeeren doet de sinnen verteeren,
 En nimmermeer is te vreden het begerende hert.
 Nochtans is elck meest in t'begeeren verwert,
 Daerom sijnder gheen geluckiger menschen,
 Dan die doot sijn ofte niet meer en wenschen.

Men moet hier lijden ofte hier naemaels.
 Wy sijn hier anders niet dan lijden schuldich,
 Daerom laet ons in alle lijden wesen verduldich,
 Want dese werelt hiet een dal der ellenden,
 Dus neemt danckelick alle Gods toesenden,
 Wel hem die hier lijt in t'leven tijtelijck,
 Dat hy nae der doot niet lijde eewelijck.

Deucht verheucht, Ondeucht maeckt ongeneucht.
Wie in sijn leucht,, hem schickt tot deucht,
En arbeydt doet by tijden:
Met menighe vreucht,, werdt hy verheucht,
En d'Outheyt sal hem verblijden.
Maer daer het gaet,, die deur quaet raet,
Onnut haer tijt verslijten;
Sy kommen te laet,, en krijghen schaedt,
Ten baet hier nae gheen krijten.

Sustine, & Abstine.

Wat u ghemoet, altijd verhoet,
Alle man te claghen,
Het wert versoet, en al gheboet,
Condijt ghewaghen:
Moochdy voorwaer, sonder misbaer
Druck, weerspoet draghen,
Hoe't met u gaet,, t'sal wesen baet,
En Godt behaghen.

¶ Wie daer wil een Coopman sijn.
Die hoede sich voor Paerden, haring, en wijn:
Want als die Paerden hincken,
Ende die Haringen stincken,
Die Wijn gaet den bodem wt,
Dan moet die Coopman ter deuren wt.

Aspicimus peritura, perituri.

Alle dinck vergaet, dat ter werelt staet, *ende* schynt te bloeyen,
 Daerom menschen wilt na deucht wenschen, en daer in groeyen:
 Waer zijne ghevaren, die voortijts waren, gesont en vroom?
 Sy sijn gheloopen met groote hoopen, als s'waters stroom.
 Esaias seyt, met goet bescheyt, seer soet van talen,
 Als t'volck is hoy, en niet dan stroy, wilt doch niet dwalen.
 Waer is Alexander reyn, die cloecke Capiteyn, doch nu gebleven?
 Die leefde voorspoedich, in weelden hoochmoedich, alle zijn leven:
 Door Godts ghebodt, is hy verrot, en als Yrus verlaten,
 Sijn groote glorie, en wonder victorie, mocht hem niet baten.
 Dus Christen sinnen, wilt Godt beminnen, wt gantscher herten,
 Soo wordy bevrijt, van haet en nijt, en van s'Duyvels smerten.
 Ghy moet doch smaken, en ten laetsten raken, aen die bitter doot,
 Wie dat ghy bent, och dit bekent, want tis van noot.
 Waer is nu present, Cicero eloquent, en Demosthenes mede?
 Die conden snappen, iae als Enghelen clappen, en wonder deden.
 Waer is Sampson stout, en Hercules bout, van grooter crachten?
 Die wonder begonnen, haer vyanden verwonnen, met vrome machten.
 Waer is Absalom schoon, die woude zij throon, boven zijn Vader setten
 Hy is ghevallen, tot niet met allen, in des Duyvels netten.
 Waer is Helena puer, Lucretia schoon figuer, gebleven int enden?
 Waer zijn zy ghevloghen, die haer bedroghen, den onbekenden?
 Alle zijn zy ghestorven, en heel bedorven, hoe schoon zy waren,
 Noyt gheen soo rijcke, die hier eewelijcke, die doot wou sparen.
 Tot spijs van wormen, zijn dese formen, leelijck gheraeckt,
 Dus wilt dit mercken, Leecke en Clercken, al eer ghy't maect.
 Niemant zoo heylich, die hier veylich, eewelick mach blijven
 Ten baet geen macht, noch Edel geslacht, van mannen oft wijven.
 V segh ick al t'samen, ghy meucht u schamen, als stomme beesten
 Schout ghy niet seere, met grooter weere, des werelts feesten.

Waerom ic u rade, wilt u niet te spade, int einde bedencken,
Ist dat ghy begheert, te sijne gheeert, al sonder krencken.
Loopt niet verblind, maer wel versint, u leste termijn:
Want siet den tijdt, schelt niemandt quijt, hoe datse zijn,
Eersaem wilt wesen, altoos Godt vresen, wt gantser krachten,
Leest die Schrifture, al vallet u sure, by daeg by nachten.
Merct ghy Iongen, die hier comt gedrongen, als lieve dieren,
V mach wel ysen, want ghy sult spijsen, wormen en pieren.

Staet op ghy dooden,
Comt ten oordeel.

Ay my, o wie, en hoe verschiet,, ick
Godts Enghel seyt my in d'ooren vaste:
Doet rekeninghe, eylacen in tranen vliet,, ick,
Onversien ben ick van desen laste,
Aertsche eere had ik genoyt te gaste,
Des werelts Rijckheyt vast op my loech:
Voor Godt te rekenen ick niet en paste,
My docht ick hadde noch tijts genoegh.
Och noyt herte meerderen last en droech:
Alle mijn rekeninghe staet noch ongeschreven:
T'fy weelde, diese my dickmaels ontsloech,
Dat die somme ongherekent is bleven,
Van sieckten, siele en lijf nu moet beven.
Hoe sal ick my voor de Godlijcke oogen,
Als elck sijn rekeninghe sal overgheven,
Met sondighen lichaeme derren vertoghen?
Wacht u der werelt, sy heeft mijn bedroghen,
En wilt u herte totten Heere poghen.

Wat ist, wat wast, wat salt wesen.

Alst al gheraept, ende ghescraept is,
 Alst al verworven, ende besorcht is,
 Alst al beputtet, ende bepaelt is,
 Alst al ghesonghen, ende ghespronghen is,
 Alst al ghevrouweert, en gheboeleert is,
 Alst al ghedroncken, ende gheschoncken is,
 Alst al ghetapt, ende ghesnapt is,
 Alst al ghedwaest, ende gheraest is,
 Alst al ghelopen, en ghedraeft is,
 Alst al ghelorst, en ghemorst is,
 Alst al ghesammelt en gherammelt is,
 Onrechtveerdich goet vercreghen is,
 De dierbare tijt verloren is,
 De edele Ziele daerom in last is,
 En van Godt eeuwelijck verscheyden is,
 Och denckt wat lijden dat dat is.

Gedicht, om te spreken over Taefel.

Aen dese tafel salmen eten ende drincken,
 Blijde, vrolick wesen, en Godt gedincken,
 Sijn gratien ende weldaden niet vegeten,
 Met danckbaerheyt den wijn wtschincken,
 Die oneerbare woorden voor Godt stincken,
 En sal hem niemant te spreken vermeten,
 Geen menschen vleesch en salmen hier eten,
 Dats niemant te blameren met achterspraecke,
 Want de sommige seggen meer dan sy weten,
 Wacht u daer van ghy die hier sijt gheseten,
 Geneucht *sonder arch* mach t'herte wel vermaecken.

Schout achterclap boven alle saecken,
Want men vindt ter werelt geen arger fenijn,
Boven slangen, serpentes, padden ende draecken,
Kan een valsche tonghe de menschen raecken,
Sy wetent die daer af ghebeten sijn.
Eet spijsse met vreuchde, ende drinckt den wijn,
Brenge malcanderen een dronc, weest lustich fijn.

Remedie om goede kinderen te hebben.

Alsoo langhe als men roeden vindt,
Mach men maecken menich goet kindt,
Want by ontsien vander scherpe roede,
Maect men van quaede kinderen goede.
Lacen, maer menich (dats seer quaet)
Sijn kint te luttel met roeden slaet,
Dat sal Godt nae der heyligen spreken,
Swaerlijck aen Vader ende Moeder wreken.
Siet toe Vader ende Moeder die noch leeft,
Dat ghy u kinderen niet te veel wils en gheeft,
Want menich kint is comen in groot lijden,
Ende dat by ghebreke van castijden.
Dus castijt u kindt wel, ende dat by maten:
Gheen goet mensche en salt u behaten.

Van Hovaerdie, Nijdt en Ghiericheyt.

BY Hooverdie wort menich man,
Dies noyt schuldich gheensins ghewan,
Verdreven ende Iammerlijck ontlijft.
Ende Ghiericheyt die bedrijft.

Datmen nae onrechtvaerdich goedt moet pijnen,
 Dat rooft den Coopman vanden sijnen,
 Daer alder werelt ghewin by lach,
 Daer hy in vreden te varen plach,
 Want hy den goeden tijt op brachte,
 Nijdt pijnt, hoemen een gheslachte,
 Teghens anderen mach maecken onvriendt,
 Daer gheen onvriendtschap en is verdient,
 Van beyden sijden, noch noyt en wiste,
 Nijdt die is moeder van allen twiste,
 Daer veel iammerhede door gheschiet,
 Dus is de werelt int verdriet,
 Ende seer gheplaecht met desen drien,
 Die Godt in deuchden wille voorsien.

Van seven gheslachten der Gecken,
 Sullen wy alhier vertrecken.

Die door veel dreycgens is veracht,
 Is die eerste van der dwaesen geslacht.
 Die altijd sweren, gelooft haer niet,
 Sot sijn sy en voor Godt vermaledijt.
 Sy sijn wel sot die soo veel geven,
 Dat sy namaels in armoede leven.
 Die hem selven vergeet als hy wordt vergeten,
 Is wel dwaes, al wil hijt niet weten.
 Die hem bedroeft om tgeen hy niet beteren kan,
 Mach wel een dwaes hieten voor alle man.
 Die onmogelijcke dingen beginnen,
 Sijn sot, ende plomp van sinnen.

Die gelooft tgheen dat niet waer en schijnt,
Is grof van sinnen, sotter dan een kint.

Profijtelijcke Leeringhe.

Die gheene die hier soo leven konde,
Dat hy alder dingen ledich stonde,
En diende Godt in sijnen daeghen,
Ende liet rijden, vaeren en iaegen,
Ende elck metten sijnen begaen,
Ende bleve alleen op Gode staen,
Ende liet elck draeven sijnen loop;
Die waere wel aen den besten coop.
Want wie hem hier minst onderwint,
En hout hem onnoosel als een kint,
Siende alle dinck met goeden ooghen an,
Die heeft vrede die hem niemant nemen kan,
Ende is lieff en weert by alle man.

Van sevenderley verkeerde Vasten.

Die vasten sijnder seven,
Die de siel niet helpen mogen.
Sommige vasten om die sede,
Saghen zy eeten sy aeten wel mede:
Sommighe vasten teghen haren danck,
Hadden zy t'eeten zy vasten niet lanck:
Sommighe vasten ick segt goet ront,
Om datse geern van lichaem waren gesont:
Sommighe vasten ick salt u verclaren,
Om haer gelt ende goet te sparen:
Sommige vasten ghy sult het weten,

Om dat haer boden niet en souden eten:
 Sommighe vasten ick hebt gelesen,
 Om dat sy geerne waeren gepresen:
 Sommighe vasten eenen heelen dach,
 Maer helpen drincken een goet gelach.

Dese seven my wel verstaet,
 Doen dat de werelt op stelten gaet:

EEn valsch rechter is des duyvels knecht,
 Hy behoort hem dat is recht.
 Dobbelaers int openbaer,
 Worden bijster dat is waer.
 Een gierich Priester in der Kercken,
 Besmet alle sijn goede wercken.
 Een schoone vrou, int openbaer Bordeel,
 Maeckt sotte menschen, en bijster geheel.
 Een bedriechlijck Coopman, op die Mart,
 Sal gecroont worden met des duyvels start.
 Als pluymstrijckers, ten Hove sijn verheven,
 Dan hebben die goeden een arm leven.
 Valsche tongen met t'helsche vier onsteken,
 Doen rijsen over al veel gebreken.

Lof der Eerbare Vrouwen.

Een eerbare Vrouwe is veel eeren waert,
 Daer sy gaet over den haert,
 Een eerbare vrouwe is van zeeden schoon,
 Een eerbare vrouwe is haer mans croon,
 Ende een vrou edel van naturen,
 Haer prijs sal sijn boven alle figuren.

P

Wie dat heeft een Vrouwe ionck van Iaren,
En laetse niet lichtelijck wt vermeyen varen;
Is sy schoon, ende die werelt wel weert,
Menich man haer dan oock begeert.
Den selven man raede ick oock ten besten,
Hy neme niet in huys veele gesten,
Luchtighe eere krijcht haest een wandel,
Die werelt is nu van sulcken handel.

Vruchten der quaeder Tonghen.
Een quade Tonghe is een vergift,
Als David seyt inder Schrift.
Een quade tonge is seer te schouwen,
Voor quaede tongen is seer te grouwen.
Quaede tongen sijn seer te ontsiene,
Quaede tongen staen seer te vliene.
Een quade tonge maeckt discoort,
Daer vrientschap ende minne behoort.
Quaede tongen hebben doen vaeren,
Wt haeren lande die rijcke waeren.
Quaede tonghen maecken wt nijde,
Den menigen droevich die waeren blijde.
Quaede tongen hebben doen weten,
Verholen dingen, ende secreten.
Daerom die quaede Tongen gelooft,
Van sijnder eeren werdt hy berooft.

Schoone Vraghen ende Antwoorden.

EEn Vraghe is, wie Godt meest bemint?
Den ghenen dien hy ootmoedich vint.
Wie sijn die alder-beste vrienden ons Heeren?
Die haer van sonden tot deuchden keeren.

Wie is die Godt alderliefst heeft?
 Die hem selven, ende alle dinck over-geeft.
 Wie is Godt sijn Hemelrijck schuldich?
 Den ghenen die in lijden is verduldich.
 Wie sijne die meest vrede vinden?
 Die daer swijghen, en luttel sich onderwinden.
 Wie is die sijn hert mach houden reyn?
 Die sijn tonge bewaert, en is geern alleyn.
 Wie sijne die haer sonden mishae ghen?
 Die onrecht kennen lijden sonder klaeghen.
 Wie kan onrecht, ende versmaetheyt gedoogen?
 Die sijn sonden, en Gods oordel heeft voor oogen.
 Wie kan wel lijden dat hy wert vertreden?
 Die denct dat Godt *geen* dinc toe laet *sonder reden*.
 Wie sal kommen totter hoochste hoocheyt?
 Die meest begeert lijden ende verworpen theyt.
 Wie sijn die onsekerste die daer leven?
 Die inder werelt sijn meest verheven.
 Wie sijne die haer selven meest verraden?
 Die al tijt blijven in sonden op Gods genaden.
 Wie sijn die Godt sijn gratie ontsecht?
 Die ghene die sijn hert in hovaerdie hecht.
 Wien plach dat berou der sonden te baten?
 Die leeft in goeden vrede sonder haten.
 Wie sal hier naemaels die helle derven?
 Die nu can levende die werelt sterven.

 Die Godt wil dienen, moet de werelt haten.

HEt is warachtich sijt dies wel vroet,
 Die Godt wil dienen, dat hy moet,

Sijn herte suyver maecken,
Van alle des werelts saecken:
En die de werelt laeten wil,
Die moet sich houden inder werelt stil,
Want behielt hy vande werelt yet,
Soo waer sijn leven al om niet:
Want Christus doet ons gewach,
Datmen twee Heeren niet dienen mach,
Willen wy Godt dienen wijselijck,
Wy moeten afscheyden vant aertsche slijck,
Om t'rijck dat eewelijck duert,
T'welck niemant vercrijcht onbesuert.

Admonitio Diuitis defuncti.

Hoe broos is des menschen leven,
Hoe kort is hem den tijt ghegeven,
Vol drucks onseker, ende vol allenden,
Die Doot kan alle staeten enden,
Geen macht soo hooch ter werelt verheven,
Ionck, Schoon, Rijck, wijs het moet al beven,
Wilt doch u ooghen tot mywaerts wenden,
Ghy die mijn in grooter hoocheyt kenden,
Siet hoe dat ick nu geschapen sy,
Elck die my nu siet spreeckt fy,
Ende neemt een exempel aen my,
Och voor die doot is niemant vry,
Die voormaels van elckerlijck was bemint,
Hoe schoon, hoe edel, hoe wijs gesint,
Wat heeft het my gebaet goet, wijf, of kint,
Goudt, Silver, Huys, Lant het is al wint,

Glorie des werelts, schadt, dierbare steenen,
Diet wel bedenckt, die mach wel weenen.

Van Achterclap

Het is schande ende groot misdaet,
Van dijnen naesten te spreken quaet,
Daerom en wilt niet achter-spreken,
Want die sonden pleech Godt te wreken,
Tot allen tijden als men wel siet,
Met menighen druck, ende groot verdriet,
Soo dat alle ghebreke op hem valt,
Dat hy van een ander heeft gekalt,
Op dat hy leer hem selven mercken,
Om te straffen meer sijn eygen wercken.
Menige vrundtschap werdt gescheyt,
Door de tonge qualick beleyt,
Ende als een woort is wtghesproken,
Ten mach niet weer werden in getroken,
Al sout u kosten, hert ende sin,
Dat wt is en komt niet weder in.
O Tonge Tonge cleyne lidt,
Wat maeckstu menich groot verdriet!

Overdaet is een onchristelijcke daet.

IN t'boeck van Hester die Coninginne,
Staet geschreven wilt wel versinne,
Dat Assuerus Coninck in sijnen Hove,
Gaf een gebodt van grooten love,
Den grooten en kleynen, minsten metten meesten,
Dat niemant en soude in sijnder feesten,

Een anderen brenghen nocte schincken,
Meer dan hem luste te drincken:
Och lacy heeft dat gedaen een Heyen,
Soo mogen wijt wel met reden beschreyen,
Dat wy die Christenen willen sijn,
Overvloedich drincken bier ende wijn,
Brenghen ende wachten boven maeten,
Heel of half met cleynder baeten,
Wijf ende kinderen moetent ontbeeren,
Dat sy in dronckenschap verteeren.

Leert rechte kennisse der dinghen.

KEnt u selven wie ghy bent,
Kent oock al dat by u is, of komt ontrent,
Kent al dat dient tot der wijsheyt fundament,
Kent een dinck recht eer ghyt bement,
Kent ghy yet quaets soo kompter niet ontrent,
Kent het al voor goet, daer ghy niet *van* wort geschent,
Kent het al goet in Godt, *ende* blijft er mee sijn vrent,
Kent het wel wat ghy sijt, ende worden sult int ent,
Kent die oprechte liefde en laetse in u sijn geprent,
Kent oock het ent, eer ghy wat begent,
Kent u allent, dat u Godt hier toesent,
Kent, en versint, dat ghy u selfs verwint,
Kent maet, en staet, om te verhoeden een quaet ent,
Kent en bement hem, diet al begent, en volent.

Vertroostinghe in lijden.

Lijden is dat beste goet,
Dat Godt zijne kinderen doet.

Lijden is die wech des Heeren,
 Salich zijns diet wel hanteren.
 Lijden leert ons ghevoelen die bitterheden,
 Die Iesus om onsent willen heeft gheleden.
 Lijden maect ons Christo ghelijck,
 Die voor ons heeft gheleden vriendelijck.
 Lijden vereenicht ons met Gode,
 Die by ons is altijd in noode.
 Lijden is meer van Godt ontfaen,
 Dan groote wercken en deuchden ghedaen,
 Lijden leert ons veel saecken ontvlieden,
 Daer sonden door mochten gheschieden.
 Lijden suyvert der Zielen wonden,
 En gheeneest dat herte van alle sonden,
 Lijden is een goede Medicijn,
 Om te verdrijven die Helsche pijn,
 Lijden is vanden vyanden seer ontsien,
 Die altoos vanden Cruyce vlien,
 Lijden is der Sielen troost,
 Want wy door lijden zijn verlost.
 Lijden verhaelt den verloren tijt,
 Zijt blyde wanneer ghy in lijden zijt.
 Ende denct om des lijdens loon,
 Wildy verdienen des levens Croon.

Van verscheyden manieren der Dronckaerts.

MEn vint beschreven int Latijn,
 Datter dertien manieren van Dronckaerts sijn:
 Den eersten is wijs met allen seer,
 Den anderen geeft al waert een Heer,

Die derde watmen hem voorset verslint,
Die vierde schreyt al waert een kint.
Die vijfde vercoopt, ende speelt.
Die seste geen secreet en heelt.
Die sevenste stelt meest alle sijn saecken
Om onrust, ende werringhe te maecken.
Die achtste slaept gaern op een zy.
Die negenste seyt niet dan boertery.
Die tienste kan niet dan vloecken, en sweeren.
Die elfste wil schoone vrouwen hanteeren.
Die twaelfste drinckt hem selven so dom.
Dat hy sidt en swijcht al waer hy stom.
Die dertienste is een vuyle plavant,
Die schiet nae den Coninck van Englant.

Aenmerckt dese leeringhe, om te
volbrenghen.

NOyt begheerde ick eere der menschen,
Als ick sach datse verganckelijck was.
Noyt dede mijn ontrou die mensche,
Als ick sach dat ick Godt ontrou geweest hadde
Noyt begheerde ick solaes van menschen,
T'welck niemant sonder sonden hanteren mach.
Noyt ontsach ick dreyghen van menschen,
Als ick aensach die mogentheyts Gods.
Noyt deerde my verlies van tijtelijck goet,
Als ick dacht dat het my maer geleent was.
Noyt bedroefde my armoede,
Aenmeeckende mijn comste opter werelt.

Noyt hadde my wanhope,
 Als ick aensach Gods ghenade.
 Noyt en was ick sonder vrese,
 Als ick aensach Gods rechtvaerdicheyt.
 Noyt en ontsach ick siecte ofte kranckheyt,
 Wetende, dat het was een bode des toecommende levens.

Van twaelf verkeerde stucken.

OVderdom sonder Wijsheyt,
 Wijsheyt sonder wercken,
 Heeren sonder volck,
 Volck sonder bedwang,
 Steden sonder Recht,
 Recht sonder genade,
 Hovaerdie sonder goet,
 Goet sonder eer,
 Edelheyt sonder tucht,
 Tucht sonder vrucht,
 Gheestelijcke oorde sonder vrede,
 Ionckvrouwen sonder schaemte:
 Dese twaelf stucken my voort verstaet,
 Verderven gheheel des werelts staet.

Van het overdencken des doots.

O Edel mensche wtvercoren,
 Denckt dat ghy naeckt waert geboren,
 En als u de doot sal openbaren,
 Weder naeckt van hier moet varen:
 Maer den dach en de ure is seer onbekent,
 Wanneer u leven sal worden gheent,

Ende u Ziel vanden lichaem moet scheidyden,
Een houten kiste leegh ende smal,
Het decksel op u neuse vallen sal,
Met eenen stroo-wis ende een linnen cleet,
Niet meer en vindtmen voor u ghereet,
Ende hier mede salmen u ter Aerden draghen,
Alleen daer laten sonder vrienden ofte maghen,
Want daer sal niemant met u gaen,
Dan die wercken die ghy hebt ghedaen:
Van de menschen wordy vergeten in corter tijt,
Hoe lief, hoe schoon dat ghy schijnt ofte zijt,
Hoe rijk, hoe machtich, hoe edel mede,
Ghy moet van hier in een ander stede:
Wat mach u dan genoechte ende weelde baten?
Als de Doot komt moet ghyt hier al laten.
Besiet en bedenckt dan wat sy verliesen,
Die het tijdtlick goet voor t'eeuwelick kiezen.

Ouerpeysinge der Wtersten.

PEyst aerde die van aerde sijt geplet,
Als aerde in aerde sal worden geset,
En aerde met aerde sal worden bedeckt,
Ende daer nae aerde wt aerde sal worden verweckt
Ende dan aerde op aerde sal staen,
Ende haer oordeel van Godt ontfaen,
En heeft aerde dan op aerde geen goet bedreven,
Soo sal aerde op aerde van grouwel beven.
Dus aerde, eer ghy wordt aerde denckt opt oordeel
Daer groot noch kleyn en sal hebben voordeel,
Eens te sterven is seer groot verdriet,

Maer tegens t'ewich ist min dan niet,
 Tis swaer eewelijck verdoemt te sijne,
 Maer t'scheyden van Godt maeckt dobbel pijn,
 Want dat minnelijc gesicht ons scheppers verheven
 Maeckt dobbel vreucht int eewich leven.
 Dus aerde lijt u op aerde hebt patientie,
 Ende dient Godt altijd met obedientie,
 Want geen ieucht, geen vreucht, geen excellentie,
 Gaet boven een geruste Consciencie.
 Och die dese dingen wel overdachte,
 En sijnen tijt met goede wercken overbrachte,
 In sijn doot en soude hy niet beven,
 En Godt soude hem schencken dat eeuwich leven.

Wilt schouwen in alle steden,
 Dese seven oneerbaerheden.

PRaet over mael sonder maet,
 Is schande, en een lelick gelaet.
 Wie hem beroemt by d'onbekende,
 Schande en oneer [*lees: oneer*] begaet hy int ende.
 Die onder den vrienden homoet draecht,
 Is een sot die hem selven behaecht.
 Bespot niemant in sijnen last,
 Want dickwils onmin daer wt wast.
 Alst wesen moet soo salment lijden,
 Wat baet het met hartheyt dan te strijden.
 Niet te willen hooren nae goeden raet,
 Is quaet, weest wijs ende dat by maet.
 Ondanchaer te sijn, ende onbevreesst,
 Haet die mensch ende Godt aldermeest.

Wie selden tot goeden eynde geraken.
Prelaten sonder Godt te ontsien,
Priesters die de Heylighe Kercke vlien,
Lantsheeren wreet en onghenadich,
Schoone Vrouwen onghestadich,
Een Bailou die lieghen leert,
Een Rechter die de Wet verkeert,
Ridderen die heur landt vercoopen,
Longhe wijven die te metten loopen,
Monicken die achter lande rijden,
Nonnen die minnen by tijden,
Longhe klercken die tijtelijck minnen,
Arme mannen die wel wijn kinnen,
Dits een dousijne wildijt lijn,
Diemen selden siet bedijen.

Eer en prijs sy al ghewinnen,
Die dese seven Eerbaerheden beminnen.

SOberheyt int heymelijck,
Betaemt seer wel eenen ygelijck.
Vrolijckheyt int openbaer,
Is der beleeftheyt een schoon pilaer,
Onder den vreemden gespraecksaemhede,
Salmen houden tot elcke stede.
Lieflijckheyt byden heusche gesellen
Bewijst, ende wilt u daer toe stellen,
Ist voorspoet ist tegenspoet, weest altijd vroet,
Danckt Godt, ende weest wel gemoet.
Weest milt, ende bly al van gelaet,
Als u oock de Fortuyn contrary gaet.

Voor Pluymstrijckers ende haer geslachten
Wilt u met beleeftheyt wachten.

Een goet vermaen.
De Doot.

SPiegelt u, spiegelt u aerde vormen,,
Temt u herte, al ist dat het wilt,, is
Geknaecht wordy van snoode wormen,
Der werelt vreucht by my ghestilt,, is
Dijn schoone vel aldus ghevilt,, is,
Veel vuylder dan mijn figure nu siet,
Hier teghens Waepene, speere, noch schilt,, is,
Want niemandt mijnen slach ontvliedt,
Dwelck oyt was, ghediet by my in niet,
Arme ende rijke zijn even onvry,
Edele, hoghe, gheen voordeel en gheschiet,
Onvoorsienlijck commet int verdriet,
Ick heete de Doot, ghedenckt op my.

Dat Oordeel.

Ghedenckt doch mensche op doordeel stranghe,
Daer den rekenboeck wort op gheloken,
Hier sult ghy sijn in sulcken bedwanghe,
Dat alle dijn daet sal zijn ghewroken,
Ydel ghedachten, woorden ghesproken,
Hier verborgen zijn, ende daer ontdeckt,
D' minste ghebodt by u ghebroken,
Is openbaer,, daer niet achter en steeckt,
Och hebby des Rechters thoorne verweckt,
Wie sal zijn Iustitie boghen,
Rechtvaerdicheyt boven gratie streckt,

T'sachtmoedich lam, als een leeu daer spreekt,
Hout doch dit Oordeel scherp voor ooghen.

De Helle.

Naer dit vervaerlijck ancxstelijck scheyden,
Van d'aenschijn Godts tot in allenden,
O Siele daer naeckt een deerlick schreyden,
Och oft die Sondaers wel bekenden,
Eeuwich, oneyndelijck sonder eynden,
Valt aldaer t'gheduyr t'is immer lanck,
Barnen, braden, tormentelijck schenden,
Nu coude, dan hitte, stanck boven stanck,
Crijsschen, huylen, karmen is den sanck
Des duyvels dans, o bitter ghelach,
O wee der weeden, der sonden danck,
Voor corte weelde, eeuwich bedwanck,
O pijn, der pijnen, o eeuwich gheclach.

Dat Eewich leven.

O Siele int laetste nu contempleert,
T'ghestant vander hoochster glorie,
Denckt hoe elck Siele iubileert,
Met Godt in des Hemels consistorie,
Die plaetse is reynder dan Yvorie,
Claerder ende schoonder dan duysent sonnen,
Steen noch Peerle noch wat Cyborie,
Dien glants niet gelijcken en connen,
Daer is een vaste ruste ghewonnen,
Sonder oudtheyt een eeuwighe iuecht,
Alle druck van haer gheronnen,
Nemmermeer en isser onruste beghonnen,
O melodie, o hooghe vrucht.

Die werelt is bedriechelick.

Waerom is de werelt te soecken niet?
 Om dat sy wel heeft oprecht verdriet,
 Maer valsche vreucht met zekeren rouwe:
 En wilt haer niet gheven noch houden trouwe.
 Inde werelt en is Godts vreesse niet,
 T'is weerlicke Iustitie diemer ontsiet.
 Weerlicke ghenoechte is slecht en niet,
 Ende brengt inne meerder verdriet,
 Want corte vreucht ende langhe leet,
 Is des werelts alderbeste cleet.
 Creaturen des werelts zijn s'duyvels netten,
 Die zonde voorderen, en deucht beletten,
 Den Hemel rooven en d'Helle vetten,
 Wijs zijn sy diese wt heur herte zetten.

Wie van IESVS bemint wert.

Waerom is Iesus te zoecken? Om niet te dolen?
 Want zijn woorden onsteken als vierighe Colen,
 Die hem laet van hem leyden ghelijck een Kindt,
 Werdt om d'oetmoedicheyt van hem bemindt.
 O zalighe zoogelinghen vanden Boesem des Heeren,
 Die can wel versteende herten bekeeren,
 Alsoo wy aen sint Thomas moghen leeren.
 Want het beste Oorcussen datmen mocht wenschen,
 Is t'Oorcussen van sint Ian voor alle Menschen,
 Want d'ongeloovicheyt is van hem gheweken,
 Nae dat hyer sijnen vingher in had ghesteken.

FINIS.

Een Vryer singende op een watercant hoort sijn eygen weerclank
daer hy weder tegen spreekt, meynende dat het een Goddinne was.

MYn Lief heeft mijn haer minne beloofd
Maer waer soo blijft haer trouwe E. blyft haer trouwe.
Sy laet mijn gantsch van sinne berooft
In desolate rouwe. E. laet de rouwe.
Ick plach eens lief te sijn,
Nu gaeter een ander voor mijn,
Daer sy haer mee wil paren,
En my soo laetse varen. E. laetse varen.

HOla hou Godt seggen ons ick sou schier vervaren
Wie ist die daer t'elcken antwoord op mijn reen? E. een.
Dats waer maer immer en sie icker gheen
Wie bent ghy die daer weerspreekt op mijn woorden soo dick? E. ick.
Ghy? dats wat wonders, en ick sie ghenich gheblick,
Segt my wie ghy sijt of ick wordt schier desperaet. E. raet.
Dats mijn onmoghelijck te raden op der daet
K'en weet niet of ghy een mensch sijt, of de droes, ofte Godinne. E. godinne.
Non forts dan dats doch van mijnen sinne,
Hoe nae bent ghy Echo daer de Poeten af schreven? E. even.
Eylaes soo beclaech ick u alle mijn leven,
Want Narcissus liefde die viel u veel te swaer. E. tis waer.
Even alleens ick oock int minnen vaer,
Want ick volgher een met liefde ende my verachtse. E. achtse.
Ich achtse al te seer, en mijn sotheyt belachtse.
Maer wat sal ick haer doen datse t'mywaert sal keeren? E. eeren.
Dat sal ick lichtelick doen al moet ickse ontbeeren.
Maer isser noch ander remedy als liefde niet en gelt? E. gelt.
Seker sijn daer haer sinnen op ghestelt,
Wat is dan d'oprechte Minnaers haer gheniet? E. niet.
Helaes soo blijf ick met haer int verdriet,
Wat sal ick doch beginnen om my van haer te bevrien? E. vrien.
T'vrien dat heeft mijn ghebrocht in dit lyen:
Sal ick haer noch meer vrien, en sy bemint een ander? E. een ander.
Dat behoef ick te doen, want wy moeten malcander
Doch schuwen: na dien zy aen een ander vast ist. E. ast is.
Maer hoe sal ick mijn draghen dat meeste last is
Om tot liefden te beweghen een Meysken waerdich? E. aerdich.
Ist dan nu de manier datmen preus [*lees: preuts*], prachtich, hovaerdich
En costelijck is altijt stinckende nae t'muskeniaet? E. iaet.
Ick hoort wel oprecht met deuchden beminnen, is quaet.
Maer hoochmoedich proncken en pralen dats waer. E. dats waer.
Tis nochtans de quaetste minne voorwaer.
Wat reen ghebruycktmen als men soo hooch is ghevlogen? E. logen.
Hoo ho daer wort menighe fraye Maecht door bedrogen
Adieu Echo, ick gae deur, en wensche u goede nacht. E. goede nacht.
Ick dancke u Godinne met alle mijn ghedacht,
En ick sal u oock hoochelick tot allen tijden eeren,
Dat ghy my oock nae de nieuwe snof hebt vryen leeren. FINIS.